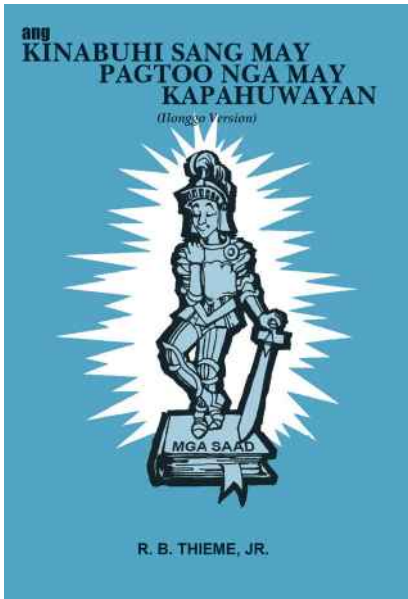


ang
KINABUHI SANG MAY
PAGTOO NGA MAY
KAPAHUWAYAN

(Ilonggo Version)



R. B. THIEME, JR.



Sa tunga sang mga suliran sang kinabuhi ang Kristohanong sundalo nagatindog sa malig-on nga duug sang kaalam sa Pulong sang Dios. Nagapahuway siya, hingpit nga may kasigurohan nga kon ano ang ginsaad sang Dios, sa kanunay sarang Siya makahimo.

“Pahimonong, kag tan-awa ang kaluwasan sang GINOO.” (Exodo 14:13a)

“Kay ang inaway iya sang GINOO.”
(1 Samuel 17:47b)

ANG KINABUHI SANG MAY PAGTOO NGA MAY KAPAHUWAYAN

R.B. THIEME, JR.



R. B. THIEME, JR., BIBLE MINISTRIES
HOUSTON, TEXAS

PALAKAT SA PANANALAPI

Wala sang bayad para sa bisan ano man nga kasangkapan halin sa R.B.Thieme, Jr., Bible Ministries. Bisan sin-o nagatinguha sang panudlo sa Bibliya makabaton sang amon mga DVDs, MP3 CDs, kag mga mantalaan nga wala sang katungdanan. Ang Dios nagasangkap sang panudlo sa Bibliya. Nagatinguha ta nga makita ang Iya grasya.

Ang R.B. Thieme, Jr., Bible Ministries isa ka magrasyahong pangalagad kag ang bilog nga palakat sini pinaagi sa kabubut-ong amot. Wala sang listahan sang presyo sa bisan ano man sang amon mga kasangkapan. Wala sang kwarta nga ginapangayo. Kon ang pagkamapinasalamaton para sa Pulong sang Dios nagahatag kabangdanan sa tumuluo agud maghatag, may ara siya higayon sa pag-amot para sa pagsangyaw sang panudlo sa Bibliya.

Una nga ginmantala subong *the FAITH-REST LIFE*

@ 2004 nga edisyon ni R. B. Thieme, Jr., Ikaduha nga Pinatik 2011

Ini nga libro gin-andam pagpatik halin sa mga panudlo kag wala namantala nga mga nubong batbat ni R. B. Thieme, Jr.

Sa pagpangayo sini nga libro sa English, magpahibalo sa:

R. B. Thieme, Jr., Bible Ministries

P. O. Box 460829, Houston, Texas 77056-8829

www.rbthieme.org

Wala sang bahin sining mantalaan nga basi ginpahimo liwat ukon ginpadala sa bisan ano man nga porma ukon sa bisan ano man nga pamaagi, elektronika ukon minakina, lakip ang potograpiya, rekording, ukon bisan ano man nga mga pahibalo nahanungud sa pagtipig kag pamaagi sang pagkuha kag pagpadala, sang wala pagtugot paagi sa sulat halin sa tagmantala.

Ang Balaan nga Kasulatan ginkuha halin sa

Hiligaynon Bible HIL 054 PBS 2011

@ PBS A 20174 Copyright 1982 sang

Philippine Bible Society.

Pinatik sa Tagbilaran City, Bohol, Philippines.

Ginbadbad kag gin-andam pagpatik ni

Gloria Estanda Naconas

Ginrepaso nila Alma Avila Cachopero

kag Dante Mallorca Canja

Pinatik nga may pagtugot sang

R. B. Thieme, Jr., Bible Ministries.

Mga Hilisgutan

Pasiuna	vi
Ang Tilindugan kag Sulundan sang Kinabuhi sang May Pagtoo nga May Kapahuwayan.	1
Ang Una nga Panghitabo sang <i>Meribah</i>	3
Exodo17	3
Bersikulo 1	7
Bersikulo 2	10
Bersikulo 3	12
Bersikulo 4 kag 5	13
Bersikulo 6	14
Ang Ikaduha nga Panghitabo sang <i>Meribah</i>	15
Numeros 20.	15
Bersikulo 1	15
Bersikulo 2 kag 3	18
Bersikulo 4 kag 5	19
Bersikulo 6	23
Bersikulo 7 kag 8	23
Bersikulo 9 kag 10	24
Bersikulo 11	25
Bersikulo 12	25
Bersikulo 13	26
Ang Kagamitan ukon Kapuslanan sang <i>Meribah</i> sa Bag-ong Katipan	26
Mga Hebreo 3:7-15	26
Bersikulo 7 kag 8	28

Mga Hilisgutan

Bersikulo 10	29
Bersikulo 11	29
Bersikulo 12	30
Bersikulo 13 tubtub 15	31
Ang Katin-awan sang Kinabuhi sang May Pagtoo	
nga May Kapahuwayan	32
Mga Hebreo 4:1	32
Bersikulo 1	36
Ang mga Pamaagi sang Binatid nga Paagi sang Pagtoo	
nga May Kapahuwayan	37
Mga Hebreo 4:2-3	37
Bersikulo 2	37
Bersikulo 3	37
Ang Kasaysayan sang Kinabuhi sang May Pagtoo	
nga May Kapahuwayan	50
Mga Hebreo 4:4-9	50
Bersikulo 4	50
Bersikulo 5b kag 6	54
Bersikulo 7	55
Bersikulo 8	55
Bersikulo 9	56
Ang mga Kinaiya sang Kinabuhi sang may Pagtoo	
nga May Kapahuwayan	57
Mga Hebreo 4:10-16	57
Ang Kinaiya sang Pagtoo	58
Bersikulo 10	60
Ang Kinaiya sang Pagkamapisan kag	
Pagkamadasigon	61
Bersikulo 11	61
Ang Kinaiya sang Paghibalo sa Pulong	
sang Dios	63
Bersikulo 12	63
Ang Kinaiya sang Diosnon nga	
Pangusisa	72

Mga Hilisgutan

Bersikulo 13.	72
Ang Kinaiya sang Pagpanaksi ukon Pagpanangyaw ukon Pagpaambit.	73
Bersikulo 14.	74
Ang Kinaiya sang Pagtilaw.	74
Bersikulo 15.	76
Ang Kinaiya sang Pangamuyo	77
Bersikulo 16.	77
Ang Pagkamakusganon kag Pagkamaabtikon sang Paghulat	79
Isaias 40.	79
Bersikulo 13.	92
Bersikulo 14.	92
Bersikulo 15.	94
Bersikulo 16.	95
Bersikulo 17.	95
Bersikulo 18.	95
Bersikulo 19.	96
Bersikulo 20.	97
Bersikulo 25 kag 26.	101
Dugang sa Basahon: Mga Saad sa Bibliya	104
Tultulanan sa Balaan nga Kasulatan	111

Pasiuna

Sa wala ka pa mag-umpisa sang imo pagtoon sa Bibliya, kon tumuluo ka ni Ginoong Jesu-Kristo, siguroha nga nahinganlan mo ang imo mga sala sa kinaugalingon lamang didto sa Dios nga Amay.

Kon ituad ta ang aton [nahibaloan] mga sala, matutum kag matarong Siya, kag magapatawad sang aton [nahibaloan] mga sala kag magatinlo sa aton sa tanan nga [wala nahibaloan ukon nakalimtan nga mga sala] pagkadimatarong. (1 Juan 1:9)

Niyan sa gilayon ara ka sa pakig-upod sa Dios, napun-an sang Balaan Espiritu, kag andam magtoon sang Panudlo sa Bibliya halin sa Pulong sang Dios.

“Ang Dios Espiritu, kag ang mga nagasimba sa Iya kinahanglan magsimba sa [sa pagpuno sang] espiritu kag [bibliyanhong] kamatuuran.” (Juan 4:24)

Kon wala ka pa gid sa kinaugalingon nagtoo kay Jesu-Kristo subong imo Manluluwas, ang hilisgutan indi ang paghinganlan sang imo mga sala. Ang hilisgutan amo ang pagtoo lamang sa kay Kristo lamang.

“Ang nagtoo sa Anak may kabuhi nga walay katapusan; apang ang wala nagatuman [sa sugo agud magtoo] sa Anak indi makakita sang kabuhi, kondi ang kasingkal sang Dios nagapabilin sa iya.” (Juan 3:36)

KAY ANG PULONG SANG DIOS buhi kag gamhanan, matalum pa sa bisan ano nga espada nga duha sing sulab, nga nagalapus tubtub sa nautlan sang kalag kag espiritu, sang mga lualutahan kag utuk, kag nagahantup sang mga hunahuna kag mga tinutuyo sang tagiposoon. (Mga Hebreo 4:12)

Ang bug-os nga kasulatan ginbugna sang Dios kag mapuslanon sa pagpanudlo, sa pagsabdong, sa pagsaway, kag sa paghanas sa pagkamatarong, agud nga ang tawo sang Dios mahimpit, nga masangkapan nga sa tagsa ka maayong buhat. (2 Timoteo 3:16-17)

Magtinguha sing maayo gid sa pagpakita sang imo kaugalingon sa Dios subong nga pinakamaayo, manugpangabudlay nga indi kinahanglan magkahuya, nga nagagamit sing matadlong sang pulong sang kamatuuran. (2 Timoteo 2:15)

ANG TILINDUGAN KAG SULUNDAN SANG KINABUHI SANG MAY PAGTOO NGA MAY KAPAHUWAYAN

SANG ISA KA TION NAHUNAHUNAAN NGA indi mahimo ang maglupad sang mas madasig pa kaysa kadasigon sa pagdalagan ukon pagpalapnag sang tingog. Ang paglambo sa batid nga syensya nakahimo sini nga mahinabo. Ang tawo nagbuka ukon nagguba sini nga balabag ukon pugong sang tingog; ginpalambo niya labaw pa sa punto sa diin ginhunahuna niya nga indi niya malambot. Apang may ara pa lain nga balabag sa diin nagakaput ukon nagaangkon sang suliran para sa tumuluo, kag gusto ko tawgon ukon hinganlan ini nga *balabag sa pagtoo*. Nagakinahanglan ini sang dako nga patigayon sang kadasigon sang pagdalagan agud mabungkag ang balabag sang tingog, apang sa pagbungkag sa balabag sang pagtoo ginakinahanglan, ang indi sobra nga kadasigon sang pagdalagan, kondi sa yano magapahimonong lamang. Wala sang buhat, wala gid sang bisan isa nga lihok nga nahilabot—pagtoo lamang, ukon pagsalig sa Ginoo, kag dayon, magpadayon sa pagsalig kag paghulat sa Iya. Ini katingalahan kag talagsahong batid nga pamaagi nga ginsangkap sa pagpaanad kag kahanasan para sa kada tumuluo.

Kinahanglan na naton mahibaloan nga may ara katingalahan kag talagsahong duug nga kapahamutangan sang kada tumuluo, para sa kada isa ukon sa tanan nga ara “kay Kristo.”

Busa wala na karon sing katagudilian sa mga yara

kay Kristo Jesus. (Mga Taga-Roma 8:1a)¹

Nakahibalo kita nga mga bag-o kita nga mga tinuga kay Kristo. Mga bukog kita sang Iya bukog kag unud sang Iya unud (Genesis 2:23; cf., Mga Taga-Efeso 5:29-30). Mga umalambit kita sang diosnong kinaiyahan. Nagapakig-ambit kita sa kinabuhi ni Kristo nga amo ang kinabuhi nga walay katapusan. Nagapakig-ambit kita sa pagkamatarong ni Kristo nga amo ang hingpit nga pagkamatarong. Nagapakig-ambit kita sang Iya dadangatan. Nagapakig-ambit kita sang Iya paranublion. Nagapakig-ambit kita sang Iya pagkaanak. Nagapakig-ambit kita sang Iya pagkapinili. Nagapakig-ambit kita sang Iya pagkapari kag madamo pa iban nga mga butang. Nakahibalo kita nga may ara kita hingpit nga kahimtangan kay Jesu-Kristo. Apang nagakatingala ako kon naintiyendihan kag natalupangdan ta bala ang tanan nga ginsangkap sang Dios para sa aton nga mabansaybansay, mahanas kag makinabuhi?

Tama kita ka sako sa pagpangita sang kalipay, tama kita ka sako sa pagtiriktirik sa pagtinguha sang pagpangita sang isa ka butang nga makahatag sang katumanan, kag niyan ginsalikway ta ang dalagko nga mga butang sa Pulong sang Dios—ang duug sang hingpit nga kalinaw kag paghidait! Ang duug sang kasadya ukon tudok nga kalipay sa kalag! Ang duug sang kabakod! Ang duug sang kalig-on! Ang duug sang gahum! Ang duug sang paghampak sang katumanan! Walay sapayan kon ano ang matabo, walay sapayan kon ano kalisud ang mga kahimtangan, walay sapayan kon ano ka dalagko

1. Luwas kon sa laing bahin gintudlo ukon ginpahayag, ang tanang Balaan nga Kasulatan sa sini nga libro mga halin sa King James Version (KJV). Atong namarkahan NASB mga kinutlo halin sa New American Standard Bible; atong namarkahan gintama ang sayup sang pagbadbad amo ang mga pagbadbad sang tagsulat sang Hudiyo kag Griyego. Ang ginkorsetihan nga saysay nagalarawan sang pagpasangkad sang gintudlo sa mga panudlo sa klase sa Bibliya nga (andam sa MP3 CD halin sa R. B. Thieme, Jr., Bible Ministries, Houston, Texas).

ang kabug-aton, kalisdanan, ukon mga suliran sa kinabuhi, mangin aton ining “paghidait sang Dios, sa diin nagalabaw sa tanan nga paghangup” (Mga Taga-Filipos 4:7). Ukon, subong sa makaisa may tawo nga naglahoglahog, “Ang paghidait sang Dios nga nagalabaw sa tanang sayup nga paghangup ukon pagsinumpaki.” Busa, may ara gid duug sang hingpit nga paghidait, duug sang gahum, duug kon diin ang aton mga kinabuhi mahimong magsalig sa Iya. Kon kaisa, ang Balaan nga Kasulatan nagapunting sini subong ang “Adlaw sang Pahuway” “Sabbath”—indi ikapito nga adlaw, indi tuig tingpahuway, kondi ang sa kada tion nga pagpahuway, ang pagtoo nga may kapahuwayan, sa tunga sang dako nga kalisdanan sang kinabuhi. Ginahimo sini mahinabo ang hingpit kag tudok sa kalag nga paghidait sa atubangan sang nagakalatabo nga mga kalisdanan. Ginhulagway ini para sa aton paagi sa apat ka mga dalanon sa diin aton pagausisaon sa sini nga pagtoon: Ang Exodo 17, Numeros 20, kag Mga Hebreo 3 kag 4. Ang una nga tatlo ka mga dinalan magahulagway sang mga tilindugan kag sulundan sang pagtoo nga may kapahuwayan, samtang ang Mga Hebreo 4 magatuki ukon magausisa sang mga pamaagi sang panglihok.

ANG UNA NGA PANGHITABO SANG *MERIBAH*

Exodo 17

Sa Exodo, kapitulo 17, nag-abot kita sa katalagman sa kasaysayan sang kaanakan sang Israel. Ginpalingkawas sila halin sa pagkaulipon sa Ehipto pinaagi sa pagpaagay sang dugo sang cordero sa Paskwa sang Israel sa diin nagalaragway sang palaabuton nga paghalili nga amo ang espirituhanong

kamatayon ni Kristo didto sa krus.² Nakaagi sila sa Red Sea paagi sa katingalahang grasya sang Dios kag karon magaatubang sang mahinungdanon kag kinahanglanon nga hilisgutan sa diin kada tumuluo kinahanglan mangatubang sa iya kinabuhi. “Kon ako subong isa ka tumuluo, subong isa nga nagsalig kay Kristo kag natawo liwat, nagsalig kay Kristo sa dako nga butang, nga amo ang kaluwasan, makasalig bala ako sa Iya sang mga kinahanglanon, sang suliran, kag sang nagaarabot nga mga kalisdanan sa adlaw-adlaw nga pagkinabuhi? Nagsalig ako sa Iya sa pinakadako nga pagpadayag sang Iya grasya. Makasalig bala ako sa Iya sang magrasyahong pagsugata sang mga suliran, mga kalisdanan, kag sang mga kahimtangan sa diin nagaarabot ukon nagaurulhot adlaw-adlaw sa akon kinabuhi? Ang Dios bala matuud nga may ara gid mga sabat sa sini nga mga pamangkot?”

Sa sulud sa isa ka semana kasami nga naandan na sang pastor ang makabati sang mga tawo nga nagasaysay sa iya sang nagkalainlain nga mga panagway sang sa diin ginatawag ta nga malain nga mga balita. Karon ang isa ka tawo indi makapabilin sa buluhaton sang pagpangalagad luwas kon may mga sabat siya para sa tanan sining malain nga mga balita. Kon wala sang matuud nga mga sabat para sa tanan nga mga kasakit sang tagiposoon, sang mga suliran, mga kasubo, mga kapakyasan, mga kalisdanan, kag mga kasamok, wala sang pastor nga makapabilin sini nga mga kahimtangan sa malawig nga panahon. Kon ang tanan matawhay kag nagapadayon nga maayo lamang, ang mga tawo indi na magkaladto sa pastor. Nahanungud sa solo nga tion nga ang mga tawo magapangita ukon magakinahanglan sang pastor kon sila malipayon, amo lamang ang tion sa diin kon magparangasawa sila kag

2. R. B. Thieme, Jr, *The Blood of Christ* (Houston: R. B. Thieme, Jr., Bible Ministries, 2002). Sa palaabuton, ang nagkalainlaing pahibalo sang akon mga libro magahinganlan sang pagmantala (sa una nga pahibalo), kag panid (mga pinanid).

magpakasal. Sunud sina, ang pastor makabati sang gamay na lamang nga maayong mga balita sa iya katilingban. Apang, kon siya isa ka tinugyanan ukon pastor nga nagatoon sang Pulong sang Dios, ang Bibliya, nakahibalo siya nga may ara binatid nga pamaagi sa diin nagasangkap sang mga sabat para sa kada suliran, kalisdanan kag kasubo nga kahimtangan sang kinabuhi. Amo ini ang iya kalipay, amo ini ang iya pakamaayo kag dako nga kasadya, nga walay sapayan kon ano man bala ang kahimtangan, may mga sabat siya nga may kaangtanan sa panudlo sa Bibliya.

Apang bisan pa sina, ang sayup sang sobra kadamo nga mga tumuluo amo nga gusto nila ang pagpikpik sang huo ukon indi nga sabat sang ila tagsa ka suliran. Gusto nila nga ang pastor magasiling sa ila kon sa ano nga pamaagi magalukso—kag magahambal, “Liso sang kasiyaman ka lakang patuo nga bahin sang bapor kag tatlo ka lakang padulong sa dunggoanan, kag ang imo suliran masulbar.” Apang bisan pa sina panalagsa lamang nga ang pastor mahimong maghan-ay sang piho nga plano ukon dibuho sa diin magasiling, “himoa ini kag himoa ina.” Sa wala pa makahimo sa pagplano sang dibuho nga magahan-ay sang isa ka siguro kag matuud nga butang sa piho kag masaligan nga pamaagi, may ara tilindugan kag sulundan nga kinahanglan sundon. Ini nga tilindugan kag sulundan amo ang kasulbaran sa *bisan ano* nga suliran nga ang bisan sin-o nga tumuluo magaatubang. Hinumduma, samtang ginaatubang mo ang imo mga suliran, ang pinakadako nga suliran sa imo kinabuhi nasulbar na. Nasulbar na ini didto sa krus sang Kalbaryo.

Siya [Dios] nga wala makakilala sing sala ginhimo
Niya [Jesu-Kristo] nga manginsala tungud sa aton,
agud nga kita manginpagkamatarong sang Dios
sa Iya. (2 Mga Taga-Corinto 5:21, PBS)

Si Jesu-Kristo nagpas-an sang kada sala nga imo nahimo,

nagsulbar sang suliran sang sala sa hingpit. Ang Iya paghalili nga pag-antos didto sa krus (1 Pedro 2:24) nagkuha sang sala kag sang silot sang sala subong balabag sa tunga nimo kag sang Dios (Mga Taga-Efeso 1:7; Mga Taga-Colosas 2:14).³ Sang nagsalig ka sa Anak sang Dios, ang nagligad mo nga mga sala ginpatawad na kag nakasulud ka sa isa ka kaangtanan kaupod sa Dios sa walay katapusan subong man diri samtang buhi ka sa kalibutan. Kag, samtang basi maintiyendihan mo ang mga sangputanan sang imo walay katapusan nga kaangtanan, mahinungdanon man nga mahibaloan ang mga sangputanan sang imo lumalabay nga kaangtanan sa Iya. May ara piho kag matuud nga mga kaagi sa diin para gid sa imo. Ara ang panumbalik (1 Juan 1:9) nga amo ang maghugas sa imo sa mga sala kag sa mga sayup nga imo nahimo pagkatapos sang kaluwasan.⁴ May ara pakig-upod sa diin mahimo nimo makaupod ang Ginoo diri sa kalibutan, sa imo adlaw-adlaw nga pagkinabuhi. May pamaagi sa diin mahimo mo nga pasidunggan Siya kag magapangatubang para sa Iya. May mga pamaagi sa diin ang imo kinabuhi mahimong isalig sa Iya. Walay kalainan kon sin-o ka ukon ano ka man. Walay sapayan kon daw ano ikaw ka minghoy ukon pagkawala sang kadasig, basta samtang buhi ka pa, ang Dios may tinutuyo para sa imo kinabuhi. Ang Dios may kabangdanan sang imo padayon nga pagkinabuhi sa ibabaw sining duta. Gusto Niya nga himayaon mo Siya, kag gusto Niya nga tumanon mo ang imo katungdanan subong isa ka pinadala ukon tinugyanan tungud kay Kristo (2 Mga Taga-Corinto 5:20). Ikaw kag ako magaatubang sang tukma nga parehong hilisgutan nga ang mga kaanakan sang Israel nangatubang sadtong naglabay nga pipila ka linibo ka mga tuig. Ang Ila mga suliran nakatandog sa kada isa gid sa Ila. Ang Balaan Espiritu nakit-an nga makagagahum sa

3. Thieme, *The Barrier* (2003)

4. Thieme, *Rebound & Keep Moving!* (1993)

pagpahinumdum sa aton, pinaagi sa pluma ukon dagang ni Moises, kon ano bala ang para sa ila amo ang maharuson kag indi mapunggan nga kahimtangan. Sa pagkamatuud paagi sa kapawa sang ila dako kag bantugan nga pagkalingkawas halin sa Ehipto, indi gid man ato iya suliran.

Bersikulo 1. “Kag ang tanan nga katilingban sang kaanakan sang Israel nagpanglakaton halin sa kamingawan sang Sin, pagkatapossangila mga panglakaton, suno sa sugo sang Ginoo.” Talupangda nga ang Ginoo *nagpanguna ukon nagdumala* sa ila sa sini nga duug; ara sila sa kabubut-on sang Ginoo sang nag-abot sila didto, “suno sa sugo sang Ginoo.” Ginpatalang ka bala sining tinukduktod indi klaro nga pangwali? “Batona si Kristo, kag indi ka na gid magkalisud liwat!” Wala na gid sang mahimo nga ikadugang sa kamatuuran. Sa pagkamatuud, ang kabaliktaran kasami amo ang nagakalatabo. Si Kristo nagsiling,

“Ini napamulong ko sa inyo, agud nga kamo may paghidait sa akon. Sa kalibutan may kangitngitan kamo; apang magpakalig-on kamo, nadaog ko ang kalibutan.” (Juan 16:33)

Sang tion nga ginbaton mo si Kristo, bisan pa nga nagaangkon ka sang kinabuhi nga walay katapusan kag magakinabuhi sa atubangan sang Dios sa walay katapusan sa imo nga nabanhaw nga lawas, *magaatubang* ka gihapon sang mga kasamok kag kalisud samtang buhi diri sa kalibutan. Apang makaangkon ka man sang mga pamaagi sa paglig-on kag pagsugata sang kada suliran kag kada kalisud nga may paghidait. Wala ka nagkinabuhi subong isa ka Kristohanon tubtub wala mo maagihan nga ara ka sa duug ukon kahimtang diin maluya ka kag wala sang ikasarang, sa diin ang sapa namala (1 Mga Hari 17:7), sa diin wala sang tawhanong kasulbaran, sa diin wala ka gid sang mahimo ukon masiling, sa diin naminhod kag naurungan ka sa

pagkakibot sang mga kabug-aton nga indi ka gani makahimo bisan sang magpangamuyo! Wala ka nagkinabuhi tubtub nga wala ka nakaagi sina nga duug ukon kahimtang. Sa madali ukon madugay ang Dios magadala sa kada tumuluo sa nagmala kag nagariliki nga sapa. Kag ang kada tumuluo kinahanglan magaatubang sinang hugpong sang mga kahimtangan diin ang kahimtangan sang pagpuyo madulum kag wala sang paglaum, sa diin wala sang tawhanong kasulbaran. Amo ina ang tukma sa kon ano ang ginhimo sang Dios sa mga kaanakan sang Israel.

Ginpalingkawas Niya sila halin sa pagkaulipon sang Ehipto, gintuytuyan Niya sila didto sa pag-agi sa tubig sang Red Sea, kag karon nagkadto sila sa duug nga ginatawag Rephidim. Diri sini sa kamingawan wala sang tubig nga ilimnon para sa katawhan. Tama kadamo nga mga tawo—siguro subong kadamo sang duha ka milyon nga mga hamtong kag tigulang, dugang pa ang tanan sang ila mga kabataan—kag wala gid bisan isa ka tulo sang tubig! Ang Ebreyo nga pulong “kamingawan” ukon “kahilithilitan” amo ang מִדְבָּר (*midbar*). Ang Wasteland amo ang walay pulus nga duta. Uga ukon mala nga balas. Ginpangunahan kag gintuytuyan sang Dios sa uga nga duug sang kamingawan, nagaatubang sila sang tama ka bug-at nga suliran sa tubig. Sa gilayon nag-umpisa na sila sa pag-antos. Ang Dios nagtugot sini para sa isa ka katuyoan. Ang Dios nagsiling sa sina nga kaliwatan, subong nga nagasiling Siya sa aton subong mga tumuluo sa karon nga mga inadlaw, “Magasalig bala kamo sa akon?”

Nagsalig kamo sa Iya para sa kaluwasan. Nagtoo kamo kay Jesu-Kristo kag nagbaton sa Iya subong inyo nga Ginoo kag Manluluwas.

Siya nga wala magpaiway sang Iya kaugalingon nga Anak kondi nagtugyan sa Iya tungud sa aton tanan, paano bala nga indi Siya maghatag sing

bunayag sa aton man sang tanan nga butang
kaupod Niya? (Mga Taga-Roma 8:32)

Amo ini ang pinakadako nga butang nga lya gid ginhimo tungud sa inyo. Sobra gid kabililhon ini sa lya sa walay kinutuban ukon walay dulonan ang itugyan ang lya Anak didto sa krus agud pagahukman tungud sang inyo mga sala kaysa bisan ano man nga butang nga iya kuntani ginhimo. Kon ginhimo Niya ang pinakadako kag pinakamaayo tungud sa inyo didto sa krus, pagahimoon bala Niya ang pinakagamay para sa inyo subong isa ka tumuluo? Kon ginhimo Niya ang pinakadako kag pinakamaayo para sa inyo sang kaaway pa Niya kamo—kag kita tanan mga kaaway Niya sang si Kristo namatay tungud sa aton (Mga Taga-Roma 5:10)—ano bala ang pagahimoon Niya sa inyo karon nga kamo mga anak na Niya (Juan 1:12)? Pagahimoon bala Niya ang pinakagamay kaysa ginhimo Niya sadto? Klaro nga indi! Magahimo Siya sang dugang kag labaw pa. Apang may ara isa lamang ka butang nga ginamando sang Dios sa ila agud makasulud sa sining tion ukon sa tanang tion nga kapahuwayan—ang duug sang hingpit nga paghidait kag kalig-on. Pagtoo! Siya nagsiling, “Magasalig ka bala sa akon?” Tungud gid sa sini nga katuyoan naghatag Siya sa aton sang mga saad pinaagi sa sinulat—mga saad nga mahimo naton angkonon paagi sa pagtoo kag gamiton kag himuslan kag toohan, ang mga saad nga sa diin magapalig-on sa kada isa sa aton.

Sa dalanon nga ara sa atubangan naton, may ara kahigayonan para sa mga tawo nga ara sa kahimtangan sang walay paglaum agud sila makahimulus sang kasangkapan sang Dios, agud nga makasulud sa lya hingpit nga kapahuwayan. Nagahandum ako nga mahimo ko basahon ang mga pulong sang bersikulo 2 sang subong sini:” Gani ang mga tawo nagluhod tanan kag magsiling, ‘Salamat sa Imo Ginoo sa paghatag sa amon sining dako kaayo kag talagsahon nga kahigayonan agud

magsalig sa Imo. Kag samtang ang panglantaw sa palaabuton nawad-an sang paglaum, amon ginahulat ang Imo pagbuut kag kalipay diri gid mismo. Nagasalig kami sa Imo sang tubig, kag nagahulat lamang kami karon nga makita Ikaw nga magahimo sini. Nahinumduman namon kon ano atong ginsiling ni Moises sa tabok nga pangpang sang Red Sea, “Pahimonong kag tan-awa ang kaluwasan ang pagpalingkawas sang Ginoo,” kag nagtindog kami didto kag naglantaw. Karon magapahimonong naman kami liwat kag magalantaw sa Imo nga magahimo sini.”

Sa paghimulus sang pagtoo nga may kapahuwayan sang subong sini isa ka talagsahon. Apang, basi wala ako sang madamo nga inugwali kon matuud ina. Sa baylo, sa makapila bala naton masugata ukon maagihan ang pagkakibot kag pagkalisang, ang magtalangtalang kon ang mga butang ukon panghitabo nangin indi maayo? Sa makapila bala kasagunson kita nagapabilin sa sayup nga bahin sang balabag sa pagtoo? Sa makapila bala kita mapukan magtalangtalang kag daw magkarabungkag kag natublag? Apang, kon may mga tawo sa sini nga kalibutan nga kinahanglan gid malinong kag madasigon wala sang katalaw, nagapahayag sang kalinaw kag paghidait nga may kasadya, kabakod kag nagapabilin nga mabaskog sa tunga sang kalisdanan, dapat gid atong kada tawo ukon ang tanan nga nakakilala kay Jesu-Kristo subong Ginoo kag Manluluwas.

Bersikulo 2. Apang imbis tani subong sadto mabasa ta nga, “Busa tungud sini ang mga tawo nagkilinumod, namuybuy kag nagpalangakig.” Sanglit nga lain nga pulong ukon transliteration ang gingamit sa kadamoan nga mga dinalan, baylohan ko ang pulong “chide” kumod, buybuy, ukon akig sa iya Ebreyo nga pulong, מְרִיבָה (*meribah*). Tungud sina, ang mga tawo “*nagmeribah*.” Sa karon nga mga adlaw ang pulong nga chide wala man gid sang mabug-at nga kahulugan. Sang panahon ni Shakespeare kag Haring James, ini nga pulong nangin

pareho lang sa aton bag-ohanong English nga pulong “gripe ang kumudkumod,” “complain ang reklamo,” ukon “criticize ang saway.” Apang gamiton ta ang pulong nga *meribah* tungud sang mga kabangdanan nga inyo maintiyendiha sa kadugayan.

Ang mga tawo “*nagmeribah*” batok kay Moises. Ginsaway kag ginpakasayup nila siya, nagreklamo sila sa iya, nakalambot sila sa punto sang kalisang sa iya panan-aw. Nagsininggit sila, “Hatagi kami sing tubig agud makainom kami!” Ari karon daw ano ka talagsahon nga hangyo kay Moises. Ano bala ang ila ginahunahuna nga pagahimoon ni Moises? Naghunahuna bala sila nga magawagayway siya sang panyo sa hangin kag magsiling, “Hocus-pocus, buut silingon nagasalamangka, sa kon diin matupa ang panyo didto kita magkali sang bubon”? Naghunahuna bala sila nga si Moises may pipila ka labaw sa kinaiyahan ngagahum? Ang pagkalingkawas nila sadto hinimoan ato iya sang Ginoo, kag pirmi ini ginasiling ni Moises. Kon ang mga butang kag mga panghitabo nagapadayon nga maayo, si Moises wala gid sang mabaton nga pasidungog. Kon ang mga butang ukon mga panghitabo indi maayo, Si Moises pirmi lang mabasol. Nagasunudsunud ini sa sulundan sang makasasala nga kinaiya. Ang tawhanong kinaiya nagakinahanglan sang isa ka palasibangdan, kag ang ginapasibangdan pirmi amo ang tiggangulo. Sa karon si Moises nagaumpisa na sa pagpas-an sang talagsahon nga kabug-aton nga iya pagadalhon sa bilog niya nga kinabuhi, ang talagsahon kag makalilisang nga kabug-aton sang kapangulohan. Diri sini makita naton si Moises nga may masangkad nga mga abaga.

“Kag si Moises nagsiling sa ila, Ngaa bala nga ginapakasayup ninyo ako? [Ngaa bala nga nagameribah kamo batok sa akon?] Ngaa bala nga ginasulay gid ninyo ang Ginoo [ina amo ang, pagsulay sa Ginoo agud kuhaon ka sa sini nga kinabuhi]?” Ang Ginoo bala tama kagamay para sa aton? Indi bala makasugata ang Ginoo sang aton mga kinahanglanon? Sin-o bala atong nagpalingkawas sa aton halin sa walay paglaum nga pagkaulipon

sa Ehipto? Kon ang Ginoo naghimo sang pinakadako kag pinakamaayo tungud sa aton didto, ginahunahuna bala ninyo nga ang Ginoo, nga amo ang nagpugong sang tubig sang Red Sea, basi pa ayhan magsugata sang aton kinahanglanon sang tubig?

Bersikulo 3. “Apang didto ang katawohan gin-uhaw sing tubig.” Isa ato ka matuudtuud gid nga panghitabo, ang isa ka matuudtuud gid nga suliran. Ang mga tawo “*nagmeribah*” batok kay Moises kag nagsiling, “Ngaa bala nga ginpagowa mo kami gikan sa Ehipto, sa pagpatay sa amon kag sa amon kabataan kag sa amon kahayupan sa kauhaw?” sa panahon sang kapit-os may ara gid iya nga pirmi pundok sang katawohan nga nagareklamo. Apang bisan pa sina, wala gid ginatuyo sang Dios nga ang bisan sin-o nga tumuluo magareklamo sa panahon sang kapit-os. Gintinguha kag ginpaigo gid sang Dios nga ang kada tumuluo magasalig sa Iya, agud magsimbog ukon magbuylog sang mga saad sang Dios kaupod sa pagtoo, agud sa pagbungkag kag pagpapha sang balabag sa pagtoo! Kon magreklamo kita kag magpangsaway kag magpangbasol sa panahon sa kapit-os ukon kalisdanan kag mga kabug-aton, sa makaisa ginapasundayag ta liwat ang aton pagkawalay pagtoo, ang aton kapaslawan sa pagsalig sa Iya.

Ang tanan nga nagasunud sa sini nga dalanon amo ang hugut ukon klaro nga butang nahanugud sa *grasya*. Ang pipila ka mga tumuluo wala gid nakakita sang kasangkapan sa grasya sang Dios, bisan pa nga naangkon na nila ini pinaagi sa pagtoo lamang sa kay Kristo lamang pinaagi sa kaluwasan. Makatilingala kag makakililibot nga ang Dios kanunay nagahatag sa aton sang kon ano ang indi angay naton batonon, kag indi gid kita takus! Ang Dios magahatag sang tubig sa sini nga mga katawohan, bisan pa nga wala sila sang nahimo agud mangin takus ukon angayan sini. Ginhimo na nila ang tanan agud indi sila angayan ukon takus sini. Samtang ang kada isa nagahatag kay Moises,

sang subong sing masiling ta abi, “pagpahimonong,” ano bala ang ginhimo sining alagad sang Ginoo?

Bersikulo 4 kag 5. “Gani nagsinggit si Moises sa Ginoo.” Ari isa ka hulagway sang isa ka bantugan kag may katungdanan nga tawo. Si Moises wala nagpangatubang sa pagpakigsabtanay. Si Moises wala nagpangatubang sa pagpakiglalis. Wala man lang gani nagtinguha si Moises sa pagpakamatarong sang iya kaugalingon. Nagsinggit siya sa Ginoo sang bulig nga nagasiling, “Ano bala ang himoon ko sa sining katawohan? Andam na gid sila nga batohon ako.”

“Kag ang Ginoo nagsiling kay Moises, Kadto sa atubangan sang mga tawo.” Amo ini ang makawili kag makahinamhinam nga sabat. Ang mga tawo andam na sa paghaboy sang bato kay Moises, kag ang Ginoo nagsiling, Gowa ka kag magkadto sa ila atubangan sa diin makahimo ka sang maayo nga puluntingon.” Karon kinahanglan tumanon ni Moises ang Ginoo kag magkadto sa atubangan sining mga katawohan nga puno sang mga bato ang ila mga kamut, apang sa ano nga pamaagi bala niya himoon ini? Magakadto bala siya didto tungud sa kadasig sang iya kaugalingon nga kusog? Indi, magkadto siya didto subong sang pagpangatubang ni David sa higante. Si Moises nagatoo sa Ginoo sa panahon sang kapit-os! Amo ina ang kabangdanan ngaa si Moises amo ang tigpangulo. Ang iban dira mahimong magsaway, magreklamo, kag magsinggit sang ila pagmaldisyon, apang wala sila sinang kinaiya nga hipos, malig-on, mabakod, kag masaligan nga klase subong sang ginhimo ni Moises. Nagasalig siya sa Ginoo sa tanan nga tion. Si Moises nagtoo sang Siya nagsiling, “Ang Ginoo magapakig-away tungud sa inyo” (Exodo 14:14, NASB) ukon subong nga si David nagpahayag sini, Kay ang inaway iya sang Ginoo” (1 Samuel 17:47). Busa, si Moises nagtuman sa iya hepe-komandante kag nagkadto sa atubangan sang akig nga panon. Dayon ang Ginoo nagdugang, “Kag

magdala upod sa imo sang mga katigulangan sang Israel.” Sa lain nga mga pamulong, “Moises, sanglit nga may ara iban nga nagapakig-ambit sa mga katungdanan sang kapangulohan, kag mga nagakinahanglan magtoon sa pagsalig sa Akon, dalha sila didto agud nga sila man mahimong puluntingon sang mga bato sang mga tawo.”

“Kag ang imo sungkod, sa diin ihampak mo sa sapa, imo dalhon, kag maglakat.” Ini talagsahon nga sungkod. Amo ini ang sungkod sang paghukum.

Bersikulo 6. Karon nagasunud ang isa ka saad halin sa Ginoo: “Yari karon, ako magatindog sa atubangan nimo didto sa ibabaw sang bato.” Ining Ebreyo nga pulong para sa bato, צֶוֶר (*tsur*), nagapunting sa isa ka matalum, pahakpahak kag pagkataliwis nga bato. Diri sini makita ta ang pagkasulat, subong man sa nasulat nga kasaysayan sang kamatuuran. Ari amo ang hulagway ni Kristo ang Bato, nga ginsumbag, ginhampak, ginbuno tungud sa aton didto sa krus (1 Mga Taga-Corinto 10:4). Nga subong si Moises magakaput sang baston sa iya kamut kag magahampak sang pahakpahak, taliwis, kag matalum nga bato, sa amo man ang Dios nga Amay maghampak sang Dios nga anak didto sa krus tungud sa inyo kag sa akon. Subong nga sangputanan, gumikan sa kamatayon ni Kristo magatubud ang tubig sang kaluwasan.

“Yari karon, ako magatindog sa atubangan nimo didto sa ibabaw sang bato sa Horeb; kag hampakon mo ang bato, kag magagowa sa sini ang tubig, agud nga mag-inum ang katawohan.” Karon talupangda ang pagkamatinumanon sang pagtoo: Ginhimo ni Moises sang husto subong sa ginsugo sang Ginoo sa iya. “Kag ginhimo ni Moises ang subong sini, sa itololok sang mga tigulang sang Israel. Kag ginpangalanan niya yadtong duug Masa kag Meribah.” Palihog gani hinumduma ninyo ang *Meribah*? Kon magasiling bala ako sa inyo mga Texans mga pumuluyo sang Texas, “Hinumduma ang Alamo” mahibal-an

ninyo dayon sang husto kon ano ang buut ko silingon. Karon magasiling ako sa inyo subong tumuluo ni Ginoong Jesu-Kristo, “Hinumduma ang *Meribah!*” Hinumduma ang pagsaway ukon pamadlong sang pagkawalay pagtoo, ang kapaslawan agud buk-on kag gubaon ang nagabalabag sa pagtoo!

ANG IKADUHA NGA PANGHITABO SANG *MERIBAH*

Numeros 20

Pagkatapos sang kwarenta ka tuig sang paglibotlibot sa pagkatalang, pagkatapos nga ang kaliwatan sang Exodo ang mga Hudiyo nga nagbiya sa Ehipto nagkalamatay, ang bag-o nga kaliwatan sang kaanakan sang Israel ukon mga Hudiyo nagbalik sa pareho nga duug kon diin ang ila mga amay natilawan sang pagkawalay mainum ukon wala gid sang tubig. Mahinumduman ayhan nila ang *Meribah?*

Bersikulo 1. Kag ang katawohan sang Israel, ang bug-os nga katilingban, nag-abut sa kamingawan sang Zin sa bulan nga nahauna . . . Karon wala sing tubig sa katilingban” (bersikulo 1-2a). Ano bala ang nahitabo sadto sa sulud sang kwarenta ka tuig? Ang kaanakan sang Israel madamo sang mga kabug-aton ukon kapit-os, mga suliran, kag mga kinahanglanon. Sa tanan nga tion sa sulud sina nga panahon ang Dios magrasyahon kag matutum nga nagsangkap sang kada pangkinahanglanon nga ang mga Hudiyo magakinahanglan para sa ila nga panglakaton sa kamingawan. Kon nagakinahanglan sila sang sapatos, kag matuud man gid nga nagakinahanglan sila, ginsangkapan Niya sila sini. Kon nagakinahanglan sila sang tubig, kag matuud nga nagakinahanglan gid sila, ginsangkap Niya ini. Kon nagakinahanglan sila sang binatid ukon hanas nga kajibalo pangmilitar ukon pangsuldado agud sa pagbuntog kag pagpildi

sang ila mga kaaway, ginsangkap Niya ini. Kon nagakinahanglan sila sang pagkaon, kag matuud man gid nga nagakinahanglan sila, ginasangkap Niya ini. Ginsangkap man Niya ang panudlo sa Bibliya, Pulong sang Dios nga kinahanglanon para sa espirituhanon nga pagtubo. Iya ginsugata kag ginsangkap ang kada kinahanglanon nila sa sulud sang kwarenta ka tuig. Sa sulud sang kwarenta ka tuig ang kaanakan sang Israel wala gid sang nakita kondi ang pagkamatutum kag grasya sang Dios!

Gusto ko ini nga pagsaysay nga mangin mapuslanon sa inyo, bisan pa man nga nahitabo ini sa madamo na nga mga ginatusan ka tuig nga nag-agi. Ang halili para sa “wala tubig” amo nga kon ano man ang inyo mga suliran sa karon gid nga tion. Wala sang kon ano man nga butang? Wala kwarta? Wala sang mga abyan? Wala kalipay? Wala bana? Wala asawa? Ano bala ini? May ara sang isa ka *wala sang isa ka butang* sa kinabuhi sang kada isa ukon sa kinabuhi sang tanan, apang may ara ini sing katuyoan. Ang Dios may kabangdanan para sini, kag ginasiling Niya sa inyo pinaagi sinang *wala sang isa ka butang* nga ginahunahuna mo nga nagkulang sa imo ukon isa ka butang nga wala ka, “Magsalig bala kamo sa Akon? Ginhatagan ko kamo sang butang nga wala ko mahatag sa sina nga kaliwatan didto sa kamingawan. Ginhatagan ko kamo sang sobra sa pito ka libo ka mga saad samtang buhi pa kamo diri sa kalibutan—kag nasulat ina buut silingon ara nasulat sa Bibliya.” Kon ang Dios magsiling sini, ina magahusay kag magahan-ay sini.

Paagi sa buhi kag nagapadayon nga pulong sang Dios. (1 Pedro 1:23b)

Subong walay katapusan nga Dios, subong mataas nga magmamando ukon makagagahum, subong ang wala nagkunhod ukon nabuhinan nga pagkadios, subong nga makagagahum sa tanan kag pagkawalay pagbaylo, ang

Dios wala sang kasarang sa pagpakyas sang Iya Pulong. Nahunahunaan mo bala ina? Indi Siya mahimong magpakyas sang Iya Pulong! Apang bisan pa sina, ining mga pito ka libo nga mga saad mahimo lamang gamiton samtang buhi pa diri sa kalibutan. Indi ninyo sila, ang mga saad kinahanglan sa walay katapusan. Apang, may ara madamo nga mga saad nahanungud sa walay katapusan.

Apang ang aton pagkabanwahanon yadto sa langit, kag gikan sini ginahulat naton ang Manluluwas, si Ginoong Jesu-Kristo, nga magabalhin sang aton kubus nga lawas nga manginsubong sa Iya mahimayaon nga lawas, paagi sa gahum nga makapasarang sa Iya bisan sa pagpasakup sa Iya sang tanan nga butang. (Mga Taga-Filipos 3:20-21)

Kag wala na sing kamatayon, ukon kalisud ukon paghibi ukon kasakit pa, kay ang nahaunang mga butang nagtaliwan. (Bugna 21:4b)

May ara man sang saad sa langit sang isa ka palasyo (Juan 14:2), kag ang “pagpauli kag pagpatawhay, [pag-atubang nawong sa nawong] upod sa Ginoo” (2 Mga Taga-Corinto 5:8, NASB).

Apang nagaatubang ta karon sa panahon, sang ‘wala sang tubig’ nga suliran, sang kahimtangan nga imo ginaatubang sa karon gid. Ang kada isa sa aton may ara suliran. Kada isa sa aton nagaatubang sang pipila ka mga malisud nga kahimtangan. Kon naghunahuna ka nga wala ka mga suliran, indi magkabalaka, may ara ka gid maatubang sa pila ka mga adlaw sa madali ukon sa madugay. Bisin pa gani nga ara ka sa duug ukon kahimtang sang kauswagan kag kabuganaan karon, mas maayo nga mamati ka kag magtalupangud sang pasidaan kag pahinumdum sang Dios. Ang kalampusan kag kauswagan may ara man

sang iya mga suliran. Kon ang mga butang mahapsay lamang, kasami nga mas malisud ang pagpadayon pagtutok sa Ginoo kaysa mga tion sang kalisdanan. Sa amo man, kinahanglan ta hinumduman nga ang kalampusan indi gid pirmi nagadugay ukon dumalayon. Ang kalisdanan matuud kag indi malikawan nga magaabut kon kaisa sa imo kinabuhi. Apang bisan pa sa pag-antos kag mga kabug-aton ukon kapit-os mahimo man ang pag-angkon sang pareho nga kasadya, kalinaw kag paghidait kag pakamaayo sa diin naangkon mo sa kalampusan. Amo ini ang kalig-on sa diin nangin bunga ukon sangputanan paagi sa nagapadayon nga pagtoo, walay sapayan kon ano man ang mga kahimtangan. Ang pagtoo kinahanglan matilawan pinaagi sa kabug-aton ukon kapit-os agud nga maghamtong kita kag agud nga makatoon kita sa pagsandig sa Iya. Ikaw kag ako may ara sa nasulat na sang tanan nga aton ginakinahanglan agud makapasar ukon makalampuwas sa pagtilaw. Sa yano ukon masayon lamang angkonon ta ini paagi sa pagtoo. Ang mga kaanakan sang Israel may ara higayon agud sa pagbungkag ukon pagguba sang balabag sa pagtoo, agud makapasar ukon makalampuwas sang pagtilaw sang pagtoo nga ginasiling sa Numeros 20, nga sa amo man nga duug sa diin ang kinaunahan nga kaliwatan napakyas.

Bersikulo 2 kag 3. “Karon wala sing tubig sa katilingban; kag nagtipon sila batok kay Moises kag kay Aaron. Kag nagpakigsuay *nagmeribah* ang katawohan kay Moises kag nagsiling, Kabay kuntani nga napatay kami sang pagkapatay sang amon mga utod sa atubangan sang Ginoo!”

Amo ini ang kasami nga reklamo. Nabatian ko ini sa tama ka madamo na nga tion kag sa tama ka madamo nga mga pamaagi. “Ahay, kuntani napatay na lang ako. Pagkabudlay ukon pagkalisud sang kinabuhi! Ginoo, pagbut-i nga mapatay na lang ako ukon Ginoo, patya na lang bala ako. Wala gid sang bisan isa nga may subong sini kabudlay sang ara sa

akon. Kasami ginahunahuna ko nga kon may ara lang iban nga pamaagi agud pahugon ini nga mga tawo sa paghunahuna nga sila magakalamatay na sa sulud sang isa ka minuto, mahimong gulpi sila magabaylo sang ila panghunahuna. Makawiwili ukon makapahinamhinam nga panilagan ina nga mga tawo nga amo ang masunsun nga nagasiling sini, isiling ini sa iban nga may mas madamo nga tion sang kalisud kaysa ila. Yari karon, pamatii bala ang katilingban didto sa kamingawan, “Kabay kuntani nga napatay kami sang pagkapatay sang amon mga utod.”

Indi man gid sila matuud gusto nga mapatay sang ang ila mga utod nagkalamatay. Ngaa bala? Ang ila mga utod nagkalamatay sa sala tubtub sa kamatayon ukon sala nga ikamatay—mga tumuluo nga nagkalamatay tungud kay ginpakyas nila ang Ginoo sa masunsun kag madamo nga tion kag sa sobra kalawig nga panahon nga amo ang kabangdanan sang pagkuha sang Dios sa ila sa sini nga kalibutan. Mangin pareho ini sang isa ka bantugan ang bida sang quarterback ang sakup sang panon ang sang football nga nagasiling sa iya kaugalingon, “Oh, ginahandum ko nga ang manunudlo kag tagapahanas magapagowa sa akon sa sini nga hampang!” Indi man gid niya matuud gusto nga pagowaon ukon pahalidon sa hampang. Kon napakyas siya, gusto niya magpadayon kag hulipan ukon ayohon ang iya mga sayup. Sin-o bala ang nakabati sang nahanungud sa isa ka manughampang sang football nga gusto niya nga ang tagapahanas kag manunudlo sang hampang magapagowa sa iya sa hampang tungud lamang kay nakahimo siya sang isa ka sayup? Gusto niya magpabilin; gusto niya magpadayon sang hampang. Indi ko mahibaloan kon ngaa bala subong sini, apang ang mga tumuluo kasami ukon sa madamo nga mga tion nagaabut sa punto ukon kahimtang sang pagkawalay paglaum kag dayon magsiling, “ginahandum ko nga kuntani patay na ako.”

Bersikulo 4 kag 5. Ini nga mga tawo nahulog sa sulud sang pareho nga sulundan, kag gani sila nagsiling man, “Ngaa

bala nga gindala ninyo ang katilingban sang Ginoo sa sining kamingawan, agud nga mapatay kami diri, kami kag ang amon kasapatan? Kag ngaa bala nga ginpataklad ninyo kami gikan sa Ehipto, sa pagdala sa amon sa sining malaut nga duug?”

Karon nagasiling sila nga ginhimo ni Moises ang pagpabiya sa ila sa Ehipto! Subong isa ka tumuluo pila na bala ka mga higayon nga nagdangat ka sa pipila ka mga kaagi sa imo kinabuhi kag magsiling, “Isa ini ka makalilisang. Wala gid ako nakaagi sang bisan ano nga butang kapareho sini sang ako indi pa tumuluo. Sang indi pa ako Kristohanon, ang tanan nga butang hapsay kag matawhay lamang.” Amo ini ang pat-od sa kon ano ang ginsiling sang mga Hudiyo. Hinumduma, amo ini ang ikaduha nga kaliwatan sadtong nagbiya sa Ehipto kag atong nagsiling nga ang kamingawan “indi ang duug sang uyas, ukon sang mga higos, ukon sang mga balagon sang ubas, ukon sang mga granada nga prutas.” Nakahibalo bala kamo kon ano ang ila iya nga ginahandum? Ang Ehipto! Kag nagasiling sila, subong tumuluo nga mga ginpalingkawas halin sa pagkaulipon sa Ehipto, “Oh, kuntani makabalik kita sa Ehipto.” Wala sila nagahunahuna sang mga kadena. Wala sila nagahunahuna sang latigo sang mga tigpabuhat. Mga makapahamuut lamang nga mga butang ang ila ginahunahuna. Nakabati ako sang mga tumuluo nga nagasiling, “Ang akon mga ditumuluo nga mga abyan mga mas maayo sa akon kaysa mga Kristohanon. Ato nga mga tawo pirmi lang makalingaw kag mapinalanggaon. Ang tanan nga mga butang daw mas nagaarang-arang kag nagaayohan.” Nagahunahuna lamang sila sang mga higos kag ang mga balagon sang ubas kag ang mga prutas nga granada.

Sa kada tion nga ara ka sa idalum sang kabug-aton ukon kalisud, gusto mo bala balikan ang butang nga ara sa imo ukon nahitabo sa imo sadto? Isa ini ka peligroso ukon delikado nga butang makakilibot para sa isa ka Kristohanon nga ara sa idalum sang kabug-aton ang magbalikid sa iya dimatoohon nga kinabuhi ukon ditumuluo nga pagkinabuhi, ang magbalik

sa ginatawag nga mga kalingawan sang kalibutan sa diin siya ginpalingkawas na. May madamo nga mga tumuluo nga wala lamang nagabalikid, kondi nga andam pa gid sila sa kinabubuton agud magbalik tungud sang butang nga ila ginahandum kag ginatinguha. Andam sila nga indi na matalupangdan kag makilala kaupod ang mga tumuluo. Apang indi gid nila mabaylohan ang ila talandaan ukon pagkakilanlan kay Kristo.⁵

Ari ang isa ka kaliwatan nga amo ang, imbis magsalig sa Ginoo, nahulog kag nalinlang sa pareho nga sulundan sang ginhimo subong sang ila mga ginikanan. Naghandum sila sa pagbalik sa Ehipto. Amo ini ang sa kaisipan nga pagpamataas. Gusto nila ihalili ang Ehipto sa duug sang pagtilaw. Kinaiya kag naandan gid sang tawo nga gusto magpalagyo halin sa malisud nga kahimtangan. Ini nga mga Hudiyo sa karon nagahunahuna sang Ehipto subong makalilingaw, makapahamuut kag masadya nga duug. “Oh, ang magbalik sa Ehipto. Oh, ang kasadya nga maangkon ukon matagamtaman ta sa Ehipto. Bugana sa tubig didto. Ngaa man, ara ang suba sang Nile, subong nga puno sang tubig.” Sa pagkamatuud napaslawan sila sa pagtilaw tungud kay wala nila ginhimo ang kinaunahan nga butang nga tanan kita dapat maghimo sa aton wala sing tubig nga kahimtangan.

Magpasalamat sa tagsa ka butang; kay ini amo ang kabubut-on sang Dios sa kay Kristo Jesus ayon sa inyo. (1 Mga Taga-Tesalonica 5:18)

Tugoti ko ninyo nga mamangkot sang kinasingkasing nga pamangkot. Ginpasalamatan mo bala ang Ginoo tungud sinang wala sang tubig nga suliran nga nasugata mo sa imo kinabuhi? Ginapasalamatan mo bala Siya kada adlaw tungud sina? Natabo bala nga nagmata ka kag nagsiling, “Amay, Imo

5. Thieme, *The Divine Outline of History: Dispensations and the Church* (1999), 85-93.

ini adlaw. Sa gihapon nagaginhawa pa ako kag sa gihapon buhi pa ako tungud sang Imo grasya. Ano bala ang gin-aman Mo para sa amon karon nga adlaw? Kag salamat sa Imo, Amay, tungud sang mga kalisdanan sa akon kinabuhi.” Dayon, nakatalupangud ka bala nga “ang tagsa ka butang ang Dios nagapanghikot nga sa ikaayo upud sa mga nagahigugma sa Iya” (Mga Taga-Roma 8:28)? Nahibaloan mo bala nga indi ka magtubo sa espituhanong pagkahamtong nga tumuluo nga amo ang gusto sang Dios nga mangin ikaw, kag sa sina indi ka makasalig sa Iya tubtub nga matilawan ang imo pagtoo?

Kon magtambong ka sa isa ka football nga hampang, naghunahuna ka bala nga ang mga manughampang ara naggulowa sa wayang tungud kay medyo dalagko sila iya kaysa iban? Magahambal ako nga indi ah. Ang ila pagkadalagko wala gid sang mahimo. Ara sila sa wayang tungud kay gusto nila nga magpakigtakos; gin-andam sila agud magpakigtakos. May madamo nga oras kag madamo pa gid nga mga oras sang pagbansaybansay sang push-ups, pagkinadangkadang nga lakat subong sang pato, pagdalagan, pag-untat, pag-umpisa, patihulog, pagsumbag, pagkarga, kag iban pa sina. Amo ini ang panahon sang pagbansaybansay kag pagtilaw. Nagaumpisa sila sa kainit sang Agosto kag daw magkalamatay sila sa una nga pipila ka mga adlaw. Nagakinadangkadang sila sa mahawa nga kilidkilid kag makalolooy, apang nagabalik man gihapon sa wayang sang pagbansaybansay. Nagadalagan sila suksuk ang ginpabug-at ang ginpadamol nga mga mabug-at nga mga uniporme. Ini isa ka makapunaw sobra ka kapoy makapatay nga pagbansaybansay. Sa sulud sang pipila ka mga adlaw sang pagbansaybansay sa football may ara panalagsa nga tawo nga wala nagapamangkot, “Bililhon bala ini?” Apang kon makalampuwas ka sa unang pipila ka mga adlaw, ang imo panghunahuna magabaylo. Mabayaran ukon mapuslanon ang pagbansaybansay. Mapalambo mo ang pagkatukma kag ang muskulado nga kasarang sa diin makapahimo sa imo sa

paggowa sa wayang kag maghampang sang may kadasig, hugut nga tinguha, kabaskog, kag kahanas.

Sa tinago nga duug sang ginabansaybansayan, sa diin wala gid bisan isa nga makakita sini, padayon ka nga ginatilawan. Nagakinabuhi ka sa kaliwatan sa diin nobentay otso ka porsento sang panon ang gintugotan sang Ginoo nga magkalamatay tungud kay indi sila makapabilin ukon makalahotay sang wala tubig nga pagtilaw. Amo ini ang maluya nga kaliwatan sang mga tumuluo tungud tama ka gamay lamang nga panudlo sang Bibliya Pulong sang Dios ang nahibaloan, tama ka diyutay nga mga saad sa Pulong sang Dios ang mga gin-angkon. Wala nila maguba kag malutsan ang balabag sa pagtoo. Wala sila makasulud sa kinabuhi nga sa diin ang Dios nag-aman kag nagsangkap para gid sa ila. Ginhinuyang nila ang panahon sa 'kabalikid kag paghinumdum sang kinabuhi sa Ehipto,' ukon nagatutok sa kadumalahan, pagpangsaway kag pagpanghikay, pagreklamo, kag pagbasol sang iban pa.

Bersikulo 6. Karon talupangda bala ang kalainan sang panghunahuna ni Moises kag Aaron. "Niyan naghalin si Moises kag si Aaron sa atubangan sang pagtilipon pakadto sa ganhaan sang layanglayang nga tiliponan, kag naghapa sila." Nagkadto sila sa ganhaan sang Layanglayang, sa sulud sang sa gowa nga hawanan. Didto sa sini nga kapit-os ginpanan-aw nila ang Ginoo, "Kag ang himaya sang Ginoo nagpakita sa ila."

Bersikulo 7 kag 8. "Kag ang Ginoo nagsiling kay Moises, Dalha ang sungkod." Ini lain nga sungkod sadtong sa diin iya ginhampak sa suba sang Ehipto kag sang bato kwarenta na ka tuig ang nag-agi, tungud kay may ara bag-o nga paanggiran diri sini. Sa pagkamatuud amo ini ang sungkod ni Aaron nga nagapanalingsing. "Dalha ang sungkod, kag tipona ang katilingban, ikaw kag si Aaron nga imo utod, kag hambala ninyo ang igang [שֶׁלֹא, selá]." Amo ini ang lain nga pulong sa

Ebreyo sang bato ukon igang nga makit-an sa Exodo 17:6. Ini nga pulong nagakahulugan sang ginpataas ukon ginpaibabaw nga bato, kag amo ini ang hulagway ni Kristo sa pagkabanhaw. Kag matalupangdan mo, si Moises *magakaput* sang sungkod kag *maghambal* sa bato. Subong nga si Kristo, ginbakol, ginpasakitan kag gintampalas sadto tungud sang sala, karon nagapakighambal kita sa nabanhaw nga Kristo. Ini isa ka makalilisang nga panghulagway kay Kristo sa Una nga Pagkari.

Niyan, ang Ginoo nagsiling, “Kag hambala ninyo ang igang sa atubangan sang mga mata nila nga maghatag ini sang iya tubig; kag pagowaan mo sila sang tubig gikan sa igang; sa amo mapainum mo ang katilingban kag ang ila kahayupan.” Syempre, ang paanggid-anggid amo ang kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan, tungud kay sa sini nga tion ang tubig amo ang pakamaayo kag ang kabaskog. Karon talupangda kon ano bala ang magasunud, tungud kay amo ini ang kapaslawan sa diin nagpugong kay Moises sa pagpanguna sa katawhan patabok sa Hordan kag pasulud sa Canaan. Amo ini ang kabangdanan kon ngaa si Josue amo ang ginpili nga maghalili kay Moises.

Bersikulo 9 kag 10. “Kag gindala ni Moises ang sungkod gikan sa atubangan sang GINOO, suno sa ginsugo Niya sa iya.” Tubtub karon, si Moises nangin matinumanon. “Kag gintipon ni Moises kag ni Aaron ang katilingban sing tingub sa atubangan sang igang, kag nagsiling siya sa ila, “Pamatii karon, kamo nga mabinatoon; pagowaan bala namon kamo sing tubig gikan sining igang?” *Indi* ini bahin sang mga sugo halin sa Ginoo ukon wala nagsiling ang Ginoo nga maghambal siya sini nga mga pulong.

Ang Dios sa Iya grasya wala nakakita sang angay nga pamulong agud sa pagpangakig ukon pagsaway sang Israel ukon mga Hudiyo kondi pinaagi sa buhat. Apang si Moises wala makalikaw kag makapugong sang tintal ukon pagsulay agud sa

pagsaway sa ila pinaagi sa harambalon ukon pamulong. Natak-an na gid si Moises. Napuno na gid siya. Ginkapoy na siya sang mga “*pagmeribah*.” Magahambal siya sang harambalon sa diin angay gid tani, apang gintugotan bala ini sang Dios. May mga panahon nga ang Dios nagtugot kay Moises sa pagtawag sa mga Hudiyong nga mga dungol nga mga mabinatoon, apang indi diri sini. Sa sini nga tion ang Dios may ara lain nga pamaagi sang pagtudlo sa ila nahanungud sa grasya. Siya mangin magrasyahon kay Moises.

Bersikulo 11. “Kag karon ginbayaw ni Moises ang iya kamut kag ginbunal ang igang sang iya sungkod sing makaduha,” nga supak ukon sukwahi sa diosnon nga sugo. Sa dagway sang subong nga pagkadimatinumanon naandan ini mahunahunaan nga ang “Dios indi na gid maghatag sang tubig.” Si Moises kag si Aaron indi gid makapagowa sang tubig halin sa igang ukon bato. Apang ang Dios iya magrasyahon, kag bisan pa sa pagkadimatinumanon ni Moises, ara naggowa ang tubig, kag ang panghulagway sang grasya natipigan. Si Kristo ginbakol kag gintampalas tungud sa aton sa makaisa para sa tubig sang kaluwasan. Karon nagapakighambal kita sa nabanhaw nga igang para sa tubig sang pakamaayo. Kag talupangda ang adberbyo: “Ang tubig naggowa sang *mabuganaon*, kag ang katilingban nag-inum kag ang ila man mga kahayupan.

Bersikulo 12. Niyan gindala sang Ginoo si Moises sa layo kag ginsilotan siya. Apang ginhimo Niya ini sa tago lamang. Nakita bala ninyo, si Moises ara sa kahimtang sang tagpangulo ukon tagpanguna, kag didto sa Ginoo siya ginakinahanglan manabat, indi sa katilingban. “Kag ang GINOO nagsiling kay Moises kag kay Aaron, Bangud nga wala kamo magtoo sa akon.” Bisan pa nga si Moises kag si Aaron mga naluwas na, napaslawan sila sa pagsulud sa pagtoo nga may kapahuwayan sa sini nga tion. Napaslawan sila sa pagbungkag kag pagguba sang balabag sa

pagtoo.

“Bangud nga wala kamo magtoo sa Akon, sa pagpakabalaan sa Akon [pagtipig sa Akon] sa mga mata sang katawohan sang Israel, busa indi kamo makapasulud sining katilingban sa duta nga ginhatag ko sa ila.” (Numeros 20:12b)

Bersikulo 13. “Ini amo ang mga tubig sang Meribah.” Hinumduma ang *Meribah!* Hinumduma ang pagsaway kag pagpahibalo sang pagkadimatoohon, sang kapaslawan agud mabungkag kag magguba ang balabag sa pagtoo!

ANG KAGAMITAN UKON KAPUSLANAN SANG *MERIBAH* SA BAG-ONG KATIPAN

Mga Hebreo 3:7-15

Ang Mga Hebreo 3:7-11 isa ka kinutlo halin sa Mga Salmo 95:8-11. “Dili pagpatig-aha ang inyo tagiposoon, subong sang sa pagpaakig sa akon ukon provocation” (Mga Salmo 95:8). Ang “Provocation” isa ka daang English nga pulong nga pareho ang kahulugan subong sang “chide” buut silingon kaakig, pangsaway, pagkinumod, pagbasol ukon pagpamuybuy. (Exodo 17:2), ukon “chode” sa (Numeros 20:3), ginbatbat halin sa Ebreyo nga pulong *meribah*. Ang Ebreyo nagasiling sa pinulong nga tukma, “Dili pagpatig-aha ang inyo tagiposoon, subong sang sa *meribah*, subong sang sa adlaw sang pagtilaw sa kamingawan.”

Tan-awa sa Mga Hebreo 3:7: “Busa, subong sang ginasiling sang Balaan Espiritu, Karon nga adlaw [ang bilog nga adlaw ukon nagapadayon sa karon nga adlaw, may kalabutan sa

karon subong man sa sunud sina] kon mabatian ninyo ang iya tingog.” Ano bala ang Iya tingog sa sini nga adlaw? Ang mga saad sang Pulong sang Dios! Pamatian mo bala ang Iya tingog kon Siya magsiling?

Dili ka mahadlok, kay Ako nagaupod sa imo, dili ka magkahangawa, kay Ako ang imo Dios, palig-onon Ko ikaw, buligan Ko ikaw, alay-ayon Ko ikaw sang tuo nga kamut sang akon pagkamatarong. (Isaias 41:10)

Pamatian mo bala ang Iya tingog kon Siya magsiling?

Magtugyan sang inyo tanan nga paghimud-os sa iya; kay siya nagakabalaka sa inyo. (1 Pedro 5:7)

Pamatian mo bala ang Iya tingog kon Siya magsiling

Itungtung sa GINOO ang imo lulan, kag siya magaalay-ay sa imo; indi siya magtugot nga malingkang ang matarong. (Mga Salmo 55:22)

Pamatian mo bala ang Iya tingog kon Siya magsiling?

Salig sa GINOO sa bug-os mo nga tagiposoon, kag dili magsandig sa imo kaugalingon nga paghangup. Sa tanan mo nga dalanon kilalaha siya, kag magatuytuy siya sa imo mga banas. (Mga Hulubaton 3:5-6)

Pamatian mo bala ang Iya tingog kon Siya magsiling?

Kalipay ka man sa GINOO, kag hatagan ka niya sang mga handum sang imo tagiposoon. Itugyan

sa GINOO ang imo dalanon; salig man sa iya, kag himoon niya *ini*. (Mga Salmo 37:4-5)

San-o bala kita magatoon agud sa pagbungkag sang balabag sa pagtoo, agud sa pagsulud sa sini nga duug sang kada tion nga pagpahuway, padulong sa sini nga duug sang pagtoo nga may kapahuwayan?

Bersikulo 7 kag 8. Karon nga adlaw, kon mabatian ninyo ang iya tingog [ang mga saad sang Pulong sang Dios], dili pagpatig-aha [pinaagi sa napamatasan nga pagkadimatinoohon kag ang pagbalibad agud magsalig] ang inyo mga tagiposoon [ina amo ang, inyo hunahuna, ang bahin sang kabubut-on sang panguna nga hunahuna sa diin amo ang nagabansaybansay sang pagtoo ukon sang pagkadimatinoohon], subong sang pagpaakig ukon pagbasol kag pagkinumud [*meribah*], sa adlaw sang pagtilaw didto sa kamingawan.” Ano bala ang ginasiling sa ikatatlo nga kapitulo sang Mga Hebreo para sa aton sa karon nga mga adlaw? Sang nagligad ang Dios may ara sang kada tion nga kapahuwayan para sa Iya katawhan. Halimbawa,

Nahanungud sa saad sang Dios wala siya [si Abraham] magduhaduha sing dimatinoohon, kondi nagbaskog siya sa iya pagtoo sa ginhimaya niya ang Dios, nga nagsalig sang bug-os nga ang Dios nga nagsaad makasarang man siya sa paghimo. (Mga Taga-Roma 4:20-21)

Ang Dios naghatag sa Iya mga katawhan sang mga saad. Ginpahayag Niya ang Iya pagkamatutum, kag dayon ginbutang Niya sila sa duug sang pagtilaw, kag nagsiling, “Magasalig bala kamo sa Akon, ukon indi?” Kag wala sila magsalig! Karon, ang Dios nagasiling sa inyo sa sini nga mga adlaw, Mahulog bala kamo ukon magasunud bala kamo sa sini nga sulundan sang

kapakyasan, ukon magasalig bala kamo sa Akon? Nahitabo na nga nagsalig kamo sa akon tungud sang dalagko nga butang, ang kaluwasan; magasalig man bala kamo sa Akon para sa inyo mga kinahanglanon sa inyo kinabuhi—inang wala tubig nga kahimtangan nga inyo ginaatubang sa karon gid? Magasalig bala kamo sa akon tungud sina?” Magapamati bala kamo sang Iya pahinumdom ukon pagsaway, “Dili pagpatig-aha ang inyo mga tagiposoon subong sadtong adlaw sang *meribah*, sadtong adlaw sang pagtilaw didto sa kamingawan, sang ang inyo mga amay nagtilaw sa akon, nagsulay sa akon, kag nakakita sang akon mga ginhimo sa sulud sang kwarenta ka tuig”? Siya nangin matutum sa ila sa sulud sang kwarenta ka tuig.

Bersikulo 10. “Busa naakig ako sa sinang kaliwatan, kag nagsiling, ‘Nagatalang sila [nagataralang] sa gihapon sa ila mga tagiposoon; wala nila makilala ang akon mga dalanon.’ Talupangda, ang pagkawalay kahibalo sa Iya dalanon: Indi lamang nga napaslawan sila sa pagsalig sa Iya, agud sa pagsimbog sang mga saad sang Dios sa pagtoo, apang ang Balaan Espiritu nagasiling, “Wala man gani sila *nakahibalo* nahanungud sang Akon sa kada tion ukon sa tanang tion nga kapahuwayan, bisan pa nga ara ini para gid sa ila.” Ari may mga butang nga ila na gid, kag wala nila ini ginaangkon. Ari may mga butang nga inyo na gid sa sini nga adlaw, subong isa ka tumuluo. Naangkon bala ninyo ini?

Bersikulo 11. “Subong nga nagsumpa ako [ang matuudtuud, maalampoon ukon maligdong, diosnong panumpa] sa akon kasingkal (ang pagpahayag sang disiplina nga halin sa Dios), Indi gid sila makasulud sa akon kapahuwayan.” Kag subong ang Dios nagsaad, kadamoan sadto nga mga kaliwatan wala nakasulud sa Iya kapahuwayan, ang wala lamang nahilabot amo sila Caleb kag Josue.

Bersikulo 12. “Andam kamo, mga kauturan [mga tumuluo sa karon nga mga adlaw], basi kon may isa sa inyo nga may malaut nga tagiposoon sang pagkadimatinoohon [malaut ang magbalibad nga magtoo sa mga saad sang Dios], nga nagapahilayo sa inyo sa buhi nga Dios [sa tukma nga pinulong, nagapahilayo sa buhi nga Dios].” Mahimo kaayo para sa mga tawo ang pag-angkon sang walay katapusan nga kaluwasan, apang napahilayo ukon may tion nga mapahilayo sa Dios samtang buhi pa diri sa kalibutan. Kon nagaatubang kamo sang wala tubig nga kahimtangan sa sini nga mga adlaw, kon nagasalasala kamo kag nagamohan, nabalaka kag nagaugot, kon natublag kag indi kamo mapahimutang, ano bala ang nagakalatabo kag mga kabangdanan? Nagapahilayo kamo sa Dios nga amo ang nagahulat agud magpakamaayo sa inyo. Apang indi Siya magapakamaayo sa inyo tubtub bungkagon ninyo ang balabag sa pagtoo. “Pahimonong, kag tan-awa ang kaluwasan sang Ginoo” (Exod14:13, gintadlong nga kabatbatan). “Apang ang mga nagahulat sa Ginoo magabg-o sang ila kusog” (Isaias 40:31). Ang “maghulat” nagakahulugan magapabilin sa pagsalig, ang magsalig sa kada tion ukon sa tanan nga tion.

Apang ang mga nagahulat sa GINOO magabag-o sang ila kusog [magabaylo sang ila kusog sa Iya], magatimbook sila nga may mga pakpak subong sang mga agila, magadalagan sila kag indi paglapyoon, magalakat sila kag indi pagpunawon. (Isaias 40:31)

Ano bala ang kusog sang Kristohanon nga kinabuhi? Ini ara sa pagpahimonong. Ini ara sa magrasyahon nga kasangkapan sang Dios sang sa kada tion ukon sa tanan nga tion nga pagpahuway, sa diin sa karon ginatawag nga “kapahuwayan” (bersikulo 11). Ang pulong “kapahuwayan” gingamit nga

kapulong ukon kapareho sang kahulugan sa sabbath, para sa Ebreyo ukon Hudiyo nga pulong שַׁבָּת (*shabbat*), “Sabbath, buut silingon pahuway ukon kapahuwayan. Kada bahin sang Kristohanon nga kaagi nagasalig ini sa pagpanumbalik (1 Juan 1:9) kag sa pag-intiyende kag paghimulus sang hanas ukon batid nga pamaagi sang pagtoo nga may kapahuwayan.

Bersikulo 13 tubtub 15. Apang maglinaygayay kamo [magpadasiganay] adlaw-adlaw, samtang nga ginatawag pa “karon nga adlaw,” agud nga wala sa inyo nga magtig-a bangud sang pagkadaya sang sala [nagabalibad magtoo sa Pulong]. Kay umalambit kita kay [mga kaupod ni] Kristo, kon ginahuptan ta sing malig-on ang pamuno sang aton pagsalig tubtub sa katapusan [sa lain nga mga pamulong, kon nagapabilin kita nga nagasalig sa Iya, kon ginabuylogan ta ang mga saad sang Dios sang pagtoo tubtub sa katapusan sang aton mga pagkatublag kag kasamok ukon ang aton wala tubig nga kahimtangan], samtang ginasiling ini, “Karon nga adlaw, kon mabatian ninyo ang iya tingog dili pagpatig-aha ang inyo mga tagiposoon subong sang sa *meribah*.”

Kon nagaatubang kita sang wala tubig nga kahimtangan—ang walay paglaum sang pipila ka mga kahimtangan kag sang iban pa, daw amo na gid ini ang pinakamalisud nga butang ukon kahimtangan sa kalibutan. Atong iban sa inyo nga may mabugat ukon nagakalisud nga tagiposoon mahimong maghunahuna nga, “Indi ko nahibaloan kon makapabilin ukon makapadayon pa bala ako sini sang dugay pa; Indi ko mahibaloan kon masarangan ko pa ini.” Apang kon ang Dios magabutang sa inyo sa dabok ukon бага sang kalayo, sa dabok ukon бага sang pag-antos, Gusto Niya maghimo kamo sang isa lamang ka butang—magsalig sa Iya! Toohi ang Iya Pulong! Buylogi ang mga saad sang Dios sang pagtoo! Magsulud sa duug sang hingpit nga kalinaw kag paghidait, hingpit nga kapahuwayan, kag hingpit nga pagsalig kag kasigurohan. Amo ini ang buut

silingon ni Pedro sang siya nagsiling,

Agud nga ang pagkaulay [pagtilaw] sang inyo pagtoo, nga hamili pa sa bulawan nga bisan nagakawala ginatilawan ini sa kalayo [dako nga kapit-os], masapwan nga sa kadayawan kag himaya kag kadunggan sa pagpahayag ni Jesu-Kristo. (1 Pedro 1:7)

“Ginatilawan sa kalayo,” amo ini ang kapulong kag pareho sang kahulugan sa wala sang tubig nga kahimtangan. Subong tumuluo ni Jesu-Kristo, ikaw may ara sang imo pinakadako nga kahigayunan sa karon gid mismo. Sa mas madulum ang panan-awon, dugang nga nagabug-at ukon nagakabudlay ang kalisdanan, sa mas nagadalagko ang suliran, mas nagadugang ang Iya kahimayaan kon kita nagapabilin ukon nagapadayon sa pagsalig sa Iya kag magabungkag sang balabag sa pagtoo.

Kag sa walay pagtoo indi mahimo ang pagpahamuut sa *Iya*. (Mga Hebreo 11:6a)

Hinumduma ang *Meribah!*

ANG KATIN-AWAN SANG KINABUHI SANG MAY PAGTOO NGA MAY KAPAHUWAYAN

Mga Hebreo 4:1

Mahimong pangalanan ta ang Mga Hebreo 4 sang, “Sa ano bala nga pamaagi magmalipayon bisan nga Kristohanon.” Ayhan nagahunahuna kamo nga ini lahoglahog ukon puropakadlaw lamang, apang indi amo sina. Nahunahunaan mo bala nga ang pinakamalisud nga kahimtangan para sa isa ka tumuluo nga

pagaangkonon amo ang kalipay? Nakatalupangud ka bala nga ang mga kabug-aton batok sa tumuluo ni Jesu-Kristo linibo ka pilo nga mas dalagko kag mabug-at kaysa sadtong ditumuluo? Ini daw indi piho nga pareho sa pagpanghaylo para sa pagka-Kristohanon, kag ini indi gid maayo nga duug agud mang-agda agud sa pagbaton kay Kristo subong Manluluwas. Apang nagahunahuna ako nga subong mga tumuluo ginakinahanglan nga atubangon ta ining mga kamatuuran. Sa sini nga kalibutan mas mabudlay ang magmalipayon subong isa ka tumuluo kaysa magmalipayon subong isa ka ditumuluo. Mas tama ka masayon para sa ditumuluo agud magmalipayon, sa umalagi nga panahon lamang, syempre, tungud kay sa yano hilway siya sa makalilisang, makusog, maluibon nga mga kabug-aton ukon kalisdanan nga nagaabut agud pagapas-anon ukon pagaantoson sang tumuluo ni Jesu-Kristo. Kasami ang mas dako nga kasarang para sa pagpangalagad kag mas dako ang higayon nga ang tumuluo mahimong gamiton, mas dako man ang mga kabug-aton batok sa iya halin sa tanan nga mga bahin—ang kalibutan, ang unud ukon ang pagkaunudnon, kag ang yawa.

Sang ang Air Force nagbungkag sa pugong sang gahod sadtong 1947, nakalampuwas sila sa isa ka pugong apang naghimo sang iban kag sang madamo pa. Diri sini sa tunga sang makaduha kag tatlo ka pilo sang kadasigon ukon katulin sang gahod may makalilisang nga suliran ukon palaligban nahanungud sa init. Gani, nagtukod sila sang pamaagi agud sa pag-amlig paagi sa pagpain sang piloto halin sa init sa subong ka makahaladlok nga mga kadasigon ukon katulin. Apang ang mga kalisud sa pagbungkag sang pugong sa tingog wala lang na kon ipaanggid sa pagbungkag sang pugong ukon balabag sang pagtoo nga may kapahuwayan, amo ina ang, balabag sa kada tion ukon sa tanan nga tion sang kapahuwayan.

Sang nag-agi nga tuig nakahigayon ako sang makapahinam kag mahaylohon nga pakig-istorya sa isa ka piloto sang

Navy. Nagsaysay siya sang isa ka pinakamakatilingala kag makapakibot nga kaagi. Samtang nagapalupad sang jet ang ayroplano, sa hinali nagpaidalum siya. Padulong sa manabaw nga patibugsok, ginpalupok niya ang iya pusil palusut sa ayroplano, dayon halos ginpatadlong pa gid niya ang iya patibugsok agud nga ang iya kadasigon magdugang pa gid labaw pa sa katulin ukon kahurus sang mga bala nga iya ginpalupok. Wala lang niya sila maagihan, kondi sang nag-umpisa siya sa pagbawi sang pagtibugsok, nabira man niya ang iya mga bala, sa diin nagbunggo kag nag-igo sang iya ayroplano kag naghampak pagowa kag naghaboy sa iya sa kapanganuran ukon kahanginan. Ini nagahulagway sang tama ka tin-aw kon ano bala ang aton nahimo sa kadasigon ukon katulin. Mahimong magpalupok kita sang mga bala, agiagihan ang mga ini, hampangan nga kab-ut-kab-uton ang mga ini, kag mahimong matiro ukon maunay sini!

Apang wala lang ini kon itumbas sa kon ano ang aton ginahimo sa aton mga kaugalingon kon mapaslawan kita sa pagbungkag sang balabag sa pagtoo! Malabyan kag indi ta mahimuslan ang katingalahan kag matahum nga luhubluhob ukon latagon sang pakamaayo nga ara lang gid sa ibabaw sang bungyod ukon banglid nga ginatawag pagtoo. Ang mabudlay sini amo nga, ang banglid indi makit-an kon daw may ara bala sang matambok nga mga halalbon sa pihak nga bahin. Subong sangputanan, kita nga nagatoo kay Jesu-Kristo nagaumpisa sa pagliso kag pagkatalang didto sa tanan nga sahi sang mga panghunahuna kag mga kalihukan ukon mga buluhaton, nga nalabyan kag wala mahimuslan ang duug sang hingpit nga kapahuwayan nga ang Dios nag-aman para sa kada isa sa aton.

Ang Dios magrasyahon nga nagsangkap sang kaluwasan para sa aton para sa kabilogan sang walay katapusan. Kita *nakahibalo* nga may ara kita pagkamatarong sang Dios nga ginpaangkon sa aton kag niyan nagaangkon kita sang kinabuhi

nga walay katapusan. Kita *nakahibalo* nga ang aton mga sala ginpatawad. Kita mga anak Niya kag ang natungdan sang Iya walay dulonan, katilingalahan, walay makatupong nga gugma. Kita *nakahibalo* nga ang Dios may ara katuyoan para sa aton paagi sa padayon nga pag-amuma sa aton diri. Ang pagkamatuud nga buhi pa kita kag nagaginhawa sa karon nga adlaw nagakahulugan nga ang Dios may ara tinutuyo para sa aton sa sini nga adlaw, sa buwas, kag sa sunud pa nga adlaw. Subong nga nakilala naton ang pagkatinuud sang aton kaluwasan kag sang aton umalagi nga pagkaara, kinahanglan ta makilala kag mahibaloan nga ang Dios wala nakalipat sang aton talagsahon nga kinahanglanon sang kalipay, paghidait, kalig-on, kag kabakod. Indi lamang nga ang Dios naghunahuna sa aton sang si Jesu-Kristo naghalili sa aton didto sa krus kag namatay tungud sang aton mga sala, kondi nga ang Dios naghunahuna man sa aton sang nagsangkap Siya sining katingalahang kada tion ukon ang sa tanang tion nga kapahuwayan. Ang tanan nga ginapangabay sang Dios sa aton agud aton himoon amo nga, magalakat kag magakadto sa ibabaw sinang sunud nga banglid paagi sa tikang sang pagtoo.

Nakaabut kita sa banglid nga ginatawag Kalbaryo, kag didto ginbaton naton si Jesu-Kristo subong Ginoo kag Manluluwas. Nagpalapit kita sa sina nga krus paagi sa pagtoo. Ginbaton ta si Jesu-Kristo, nagsalig kita sa Iya, ginbaton naton ang ginkauyunan nga, “Agud nga ang bisan sin-o nga magtoo sa iya indi mawala kondi may kabuhi nga walay katapusan” (Juan 3:16b). Karon ang Dios nagmando sa aton sa pagkadto pasaka sa ibabaw sang sunud nga banglid. Kon indi ka, ang kalibutan, ang unud pagkaunudnon ukon kailigbon, ang malaut ukon ang yawa kaupod ang ila gahum, mga kabug-aton ukon kalisdanan, kag ang mga pamaagi ukon diskarte magapugong ukon magasumpo sang imo kalipay. Kinahanglan ta maintiyendiha nga subong mga tumuluo madali kita matandog kag masakitan, madali kita matublag, maugot, kag magkasubo, mahimo kita

gub-on sang mga kalihukan sang aton makasasala nga kinaiya luwas kon magkadto ta pasaka sa ibabaw sining sunud nga banglid. Busa sa bersikulo 1 sang Mga Hebreo 4 may ara kita laygay ukon pasidaan sang pagkapakyas sa paglambot sa lalambuton sang kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan.

Bersikulo 1. “Busa magkahadlok kita [mga tumuluo sa pananawon sang mga kaagi sang mga Hudiyo sa bersikulo 3]. Sa kasami nga panghambal, ang mga tumuluo ginmandoan nga indi magkahadlok sa Kristohanon nga pagkinabuhi (2 Timoteo 1:7). Ari ang wala sang labot. Magkahadlok kita sang *indi* pagsulud sa kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan. Kon wala ang hanas nga pamaagi sang pagtoo nga may kapahuwayan indi naton maangkon ang hingpit nga kalipay kag pakamaayo sa diin iya gid sang kada tumuluo samtang diri pa sa kalibutan. “Busa, sa nagapabilin pa ang saad sa pagsulud sa iya kapahuwayan, magkahadlok kita basi kon may isa sa inyo nga wala makalambot sini” (Mga Hebreo 4:1). Ang mga saad—atong ara sa Pulong sang Dios nga nagapatigayon sang panahon kaysa walay katapusan—mga ara sa peligro nga magkarabilin nga wala naangkon. Ang mga saad ginbilin nga ara sa nasulat, kag nagapadayon nga nagahulat sa mga tumuluo agud angkonon sila. Paagi sa pag-angkon sang mga saad sang Dios nagasulud kita sa umalagi nga kapahuwayan. Amo ini ang katin-awan sang kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan. Bungkagon ta ang balabag sa pagtoo. Magkadto ta pasaka sa ibabaw sang sunud nga banglid.

ANG MGA PAMAAGI SANG BINATID NGA PAAGI SANG PAGTOO NGA MAY KAPAHUWAYAN

Mga Hebreo 4:2-3

Bersikulo 2. “Kay nag-abot sa aton ang maayong balita subong nga sa ila; apang ang Pulong nga nabatian wala nila mapusli bangud nga wala mabuylogi sang pagtoo sang mga nakabati.” Ang pagkakamay-ongan ukon may pagkapareho ginhan-ay sa tunga sang mga kaliwatan sang tumuluo sang Exodo ang pagbiya kag pagpanggowa sang mga Hudiyo halin sa Ehipto kag sang mga tumuluo sa karon nga mga adlaw. Ang pagpaanggid dayag kag matin-aw. May mga saad para sa ila; may mga saad man para sa aton. Napaslawan sila sa pag-angkon sang mga saad; kinahanglan *indi* naton pagsundon ang ila halimbawa. Ang mga saad sang Pulong mapuslanon lamang kon mabuylogan ini sang pagtoo. Ini nagapahilabot sang duha ka mga tilindugan kag sulundan: ang *paghibalo* sang mga saad kag *toohan* sila. Ang mga saad mahimong mahibal-an paagi sa pagtoon kag sa pagsaulo, apang mapanag-iya lamang sila paagi sa pagtoo. Pito ka sako sang semento ang ara sa bodega pero sa pagkamatuud indi mapuslanon tubtub indi mahimo nga sinimento pighol ukon binilog ukon suno sa ginakinahanglan. Agud mahimo nga sinimento kinahanglan sila masimbogan sang tubig kag balas sa tama nga sukod. Bag-o maandam sa tama nga panahon agud gamiton ang mga saad sang Dios, kinahanglan sila masimbogan ukon mabuylogan sang pagtoo. Wala sang pwede ihalili para sa pag-angkon sang mga saad sang Dios.

Bersikulo 3. “Kay kita nga nagtoo nagasulud sa sinang kapahuwayan, subong nga iya nasiling, “Subong nga nagsumpa

Ako sa akon kasingkal, ‘Indi gid sila makasulud sa akon kapahuwayan,’” bisan nga natapos ang mga buhat niya kutub sa pagpasad sang kalibutan.”

Ang Dios nagapadayon nga nagasiling sa aton sa karon nga mga adlaw, “Kon nagsalig na kamo kay Kristo, kon nakabaton na kamo sa Iya subong inyo Ginoo kag Manluluwas, may madamo Ako sang mga talagsahon kag katingalahan nga mga butang para gid sa inyo, apang kinahanglan kamo magpahimonong agud mabaton ini tanan.” Kon kita, subong mga tumuluo, magapahimonong lamang sa isa ka tion ukon minuto, mahimong magahatag Siya sa aton sang pakamaayo, mahimong magasangkap Siya sang kalinong kag paghidait. Apang daw indi gid bala kita iya makapahimonong. Kanunay kita nagasako kag nagapaningkamot agud sa pagtuman kag sa paglambot sini nga duug sang kapahuwayan pinaagi sa aton kaugalingon nga paningkasog. Ginapangita ta ining malimbungon kag makalilibog nga butang nga ginatawag kalipay. Nagatinguha ta sa pagpangita sang butang nga magahatag sang pag-awhag kag pagpadasig, katagbawan kag katumanan, kalinaw kag paghidait, ukon pakamaayo sa kaugalingon, Kag sa dugang nga nagasako kita sa idalum sang aton kaugalingon nga gahum, nagadugang man ang pagsalikway ta sa kon ano ang ginsangkap sang Dios para gid sa aton. Siya nagasiling, “Pagpahimonong agud nga mapakamaayo Ko kamo.” Kon una gid magapahimonong lamang kita agud magbaton sang kon ano ang ginsangkap sang Dios, niyan mahimong makalihok kita paagi sa grasya, kag sa husto nga padulungan kag sa tama nga panahon. Ari karon amo ini ang ginatawag nga kapahuwayan—ang magrasyahon ukon maloloy-on, indi matupungan, walay katapusan nga kasangkapan para sa mga tumuluo samtang buhi pa diri sa kalibutan. Ang pulong nga “kapahuwayan ukon pahuway” pareho lamang sang Sabbath, kag amo ini ang sa kada tion ukon sa tanan nga tion nga kapahuwayan. May ara isa lamang ka pamaagi agud makasulud sa sini nga duug, kag

ina paagi sa *pagtoo* nga ginbuylogan sang mga saad sang Dios.

“Kita nga nagtoo.” Ang “kita” nagapunting sa kada tumuluo nga “nagtoo” sang mga saad pagkatapos sang kaluwasan. Talupangda, wala ina nagasiling, “kita nga amo ang nagtrabaho sang mabinatyagon nga sabat ukon mabinatyagon nga kaagi; ukon; kita nga mga nagapangatarungan, ukon kita nga nagahunahuna sang aton pamaagi, ukon kita nga naghimo sang aton pamaagi.” “Kay kita nga *nagtoo* nagasulud sinang kapahuwayan.” Ini tanan nagabalik gihapon sa pag-angkon sang grasya sa solo nga pamaagi nga pwede mahimo—paagi sa pagtoo!

Ang lain nga panagway sining nalupyakan ukon luhobluhob sang kapahuwayan amo nga nakapwesto ini ukon makit-an ini bisan diin. Makit-an ini sa Berachah Church. Makit-an sa bisan diin nga bahin sang Houston, sa bisan diin nga bahin sang Texas ukon sa bisan diin nga bahin sang kalibutan. May ara sa kada tion sang kapahuwayan ukon sabbath sa diin ang Dios nagsangkap para gid sa aton, apang kinahanglan ta maglakat pasaka sina nga banglid sang pagtoo agud makasulud sa sini nga kapahuwayan—bisan kon diin man kita.

Hinumduma nga agud makasulud sa sini nga kapahuwayan ginakinahanglan ta angkonon ang mga saad sang Pulong paagi sa pagtoo. Kag kita, subong mga tumuluo, mahimong magsulud sa sini nga kapahuwayan sa bisan ano man nga tion nga magtoo ta sa Pulong. Apang talupangda, ang Dios nagsiling balik didto sa Mga Hebreo 3:19, “Gani nakita naton nga wala sila makasulud bangud sang pagkadimatinoohon.” Ini nagapunting sadtong pundok sang mga tumuluo sang Daan nga Katipan nga mga nagbalibad magsalig sa Dios didto sa kamingawan. Nabasa ko kag nabasa liwat ang kasaysayan sadto nga mga tumuluo. Sa sulud sang kwarenta ka tuig ang Dios nagsangkap sang tanan nga butang. Nagsangkap Siya sang laragway sang ila kaluwasan—ang ila kaluwasan ukon

pagkalingkawas halin sa Ehipto. Siya nagsangkap sang dalan ukon alagihan pinaagi sa Red Sea. Siya nagsangkap sang dugo sang magbayad nga karnero ukon kordero. Siya nagsangkap sang kagiyahan ukon pagtuytuy kag kadumalahan para sa ila sa adlaw. Siya nagsangkap sang mga bulig sa pagpatultul kag pagtuytuy sa gab-i pinaagi sa haligi nga kalayo. Siya nagsangkap sang hingpit nga basahon tolon-an para sa ila nahanungud sa persona kag trabaho ni Jesu-Kristo pinaagi sa Simbahan sang Hudiyo ukon kayangkayang, sang balaan nga mga adlaw, kag sang Lebitanhon nga mga halad. Wala lamang Siya nagsangkap sining dalagko nga mga espirituhanong kaayohan, apang sa amo man nga panahon Siya nagsangkap sang ikapito nga adlaw sang kapahuwayan para sa ila. Wala sila ginapatrabaho. Kinahanglan mangin sako ang ila hunahuna kag kinabuhi kaupod ang Ginoo. Amo ini ang pagpahinumdum sa ila sa kon ano bala ang ginsangkap Niya sa ila sa kada tion ukon sa tanan nga panahon. Siya nagsangkap sang sapatos para sa ila mga tiil. Siya nagsangkap sang mga bayo ukon bisti, kaalam sa panahon sang gira, kag pagkalingkawas halin sa ila mga kaaway, mga suliran, kag mga kalisdanan. Sa sulud sang kwarenta ka tuig ang Dios nangin matutum kada adlaw.

Apang, ari karon ang makakilibot nga kamatuuran sang panghitabo. Kada adlaw ukon adlaw-adlaw nagabatok sila sa Ginoo. Nagareklamo kag nagakinumod sila. Nagakalisud kag nagakasubo sila. Nagahandum sila iya sang mga utanon, kag mga ahos kag sibuyas kag sang prutas nga granada buut silingon kabuganaan—ang tanan nga manami nga mga butang nahinumduman nila sa Ehipto. Nalipatan nila ang Iya pagkamatutum, nalipatan nila ang Iya kasangkapan. Subong sangputanan, makita ta ang kwarenta ka mga tuig nga kalisdanan. Mga tumuluo sila, apang bisan pa sina ato nga mga tawo nagapadayon nga mga makalolooy tungud kay indi gid sila magsulud sa kada tion sang kapahuwayan. Indi sila magsalig sa Iya. Indi sila gusto magsandig ukon magpaalay-ay

sa Iya.

Ang tanan sa Kristohanon nga pagkinabuhi, ang tanan nga kaagi sang tumuluo paagi sa kusog, kasarang, kag kaligon kag kahan-ayan nagaabot kag maangkon pinaagi sa kapahuwayan—ang magrasyahon nga kasangkapan sang Dios. Kon wala sang kapahuwayan, sa kabug-osan wala kag walawala gid kita iya sa espirituhanon nga pagkinabuhi. Kon wala ining sa kada tion nga kapahuwayan, kon wala ang pagsalig sa Iya, wala kita sang gahum agud sa pag-angkon kag pagpanag-iya sang Iya magrasyahon nga kasangkapan!

Wala ako nakahibalo kon ano nga sahi sang simana ang naagihan mo, apang kon nangin subong sang naandan nga simana, nasugata mo ang mga kasubo sa tagiposoon, suliran, kalisdanan, kag mga pagtilaw. Ayhan nakaagi ka sang kasubo, natublag ka indi ka makapatawhay, nagakabalaka kag ginaugot. Sa madamo nga tion nga ginabalikan ta kag ginahinumdom ang aton nagligad nga simana, madamo kita sang makit-an nga daw makaguba sang aton mga tagiposoon, dayon maurungan ta kag maghunahuna sang kon daw ano gid bala ka makatilingalahan ang Ginoo. Kon ano bala Siya ka magrasyahon.

Sa tanan sini nga mga kabug-aton, mga kalisdanan, mga kasakit sang tagiposoon, mga suliran may ara duha lamang ka mga pirilian nga mga mahinungdanon nga alatubangon subong kita mga tumuluo. Sa karon nga mga inadlaw mahimong magtindog ta sa ganhaan kag magpili sining isa ukon sining ikaduha. Mahimong pilion ta ang magtoo sa Pulong, ukon pilion ta ang indi magtoo kag mangin bug-os nga nagamohan, indi makapatawhay, kag nagakahadlok tubtub sa adlaw sang pagbiya ta sa sini nga kalibutan. Mahimo nga magtoo ta sa Pulong kag magsulud sa kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan, ukon banggaon kag lambuton ta ang kahimtangan sang kalisdanan kag pagkamakalooloy.

Ang mga ditumuluo mahimong makaangkon sang tawhanon kag umalagi nga kalipay tungud sang pagsandig ukon pagsalig

sa iban nga tawo, butang, panghitabo, kag kahimtangan sa kinabuhi, ukon sa pipila ka mga talaksan kag matang sang kalampusan ukon kadalag-an. Apang para sa isa nga nagatoo kay Jesu-Kristo, ang Dios nagsangkap sang hingpit, dumalayon nga kalipay pinaagi sa duug sang kahimtangan sing kapahuwayan, ang kahimtangan sa diin wala nagasalig sa bisan ano nga tawhanong kapasikaran sa kinabuhi. Ini nga kahimtangan amo ang bug-os nga pagsandig kag pagsalig sa Isa nga amo ang ginahalanan sang kasadya kag kabakod, si Ginoong Jesu-Kristo. Paagi sa pagsalig sa Iya, makasarang ta sa pagbulig sang iban nga mga tumuluo subong man sang mga ditumuluo. Ang tinago sining bilog nga dalanon ara sa isa ka gamay nga pulong sa bersikulo 3, “kapahuwayan.”

Indi mahimo para sa aton ang maintiyendihan sing bug-os kon ano bala ka katingalahan ang Dios sa aton. Ang Dios nagahimo para sa aton sang pipila ka mga makapatingala nga mga butang nga mahitabo sa pagtinguha nga mahaylo kag madala kita pasulud sa sini nga kapahuwayan. Subong lamang sang nagatinguha ka sa pagbukot sang mga baka sa talagsahon nga duug agud nga pakaonon sila, gani man ang Dios nagatinguha sa pagbukot kag pag-amuma sa aton didto sa talagsahon nga duug. Ginatugotan Niya ang pag-antos; ginatugotan Niya ang pagtilaw; ginatugotan kita Niya magsinako sang lagawlagaw, libutlibot kag maghimo sang kabangdanan agud ibunggo ang aton mga ulo sa pader sang mga palaligban. Ginatugotan kita Niya nga makadangat sa makalilisang nga kahimtangan nga daw magtalangtalang. Ginatugotan kita Niya nga mawad-an sang paglaum, mataranta kag magkabalaka. Ginatugotan ta Niya nga maagyan ini tanan nga mga butang agud nga makamata kita kag makatalupangud nga wala sang kapahuwayan ukon paghidait ukon kapaayawan ukon katagbawan tubtub nga magsulud kita sa sini nga kapahuwayan sa diin ginsangkap Niya para gid sa aton, ining sa kada tion ukon sa tanang tion sang kapahuwayan.

Pagkatapos basa sini nga dalanon sa madamo nga higayon, ayhan mas kadamo pa gid sa kinaunahan nga pinulongan sang Griyego kaysa sa English, nabanabana ko sang isa ka adlaw nga ang yabi gali sa pag-intiyende makit-an balik didto sa kapitulo 3 bersikulo 7, “Karon nga adlaw, kon mabatian ninyo ang iya tingog.” Nalabyan ko nga wala matalupangdi ang bilog nga punto sang dalanon. Wala ako nagapamati. Ari karon, pila na bala ka higayon naton ginpamatian ini nga dalanon kag wala sang nabatian ukon natalupangdan? Wala naton ginpamatian ukon ginhatagan sang bili ining talagsahon nga pulong “kapahuwayan.” Ari may ara, apang wala kita *makabati* sini! Apang bisan pa man ginhatag ini sang Dios sa aton. Toohi lamang ang Pulong. Angkona ang mga saad paagi sa pagtoo. Sulud sining sa kada tion sang kapahuwayan.

Sa tunga, ukon sa mata, sang unus ukon mabaskog kaayo nga bagyo may ara bahin nga malinong kag hipos. Ang mabudlay sa aton amo nga ara kita tanan nagapalibot sa kinatung-an nga bahin. Ara kita sa mabaskog nga bagyo ginapalid pakadto kag pakari, paburubaliskad, ang mga tiil sa ibabaw sang ulo kag ang ulo sa ibabaw sang mga tiil. Wala kita sing kabakod; apang bisan pa sina ang Dios nagasiling, “Tan-awa! sa mata sang mabaskog nga bagyo malinong kag mahidaiton.” Sa tunga sang tanan naton nga mga kasamok kag mga kalisdanan ang Dios nagasiling, “Sulud didto sa tunga!” Didto sa mata ukon tunga malinong kag hipos. Tungud kay, isa sang pinakamagrasyahon nga mga butang nga ginhimo sang Dios para sa aton amo ang paghatag sa aton sang kalisdanan kag kabug-aton agud nga makamata kita kag makatalupangud nga may ara kalinong kag paghidait sa tunga sang kasamok. Busa, kinahanglan didto kita mismo sa tunga gid sang Iya plano para sa aton. Ginsilingan na Niya kita kon paano. Buylogan ang mga saad sang Dios sang pagtoo!

Gani, sa bersikulo 3 ang Ginoo nagasiling, “Sa kada tion nga may ara suliran ukon bisan ano nga kalisdanan ukon bisan ano

nga makadaot ukon makasubo nga kahimtangan, magaatubang ka sang kapit-os ukon katalagman. Kinahanglan ka maghimo sang hukum ukon pagbuut! Mahimo mo ini sa Akon pamaagi ukon sa imo lamang nga pamaagi. Mahimo nga tilawan mo ang imo kaugalingon nga kasulbaran, mahimong magsulud ka sa tanan nga giho kag kalihukan sang sa kaisipan nga pagbayaw kag pagbalos ukon pangsuhol.” Apang nakahibalo ka bala kon ngaa ari ka gihapon diri? Agud himayaon Siya, agud himayaon si Kristo! “Luyag ko ikaw, tumuluo, nga magsandig sa Akon, agud magsalig sa Akon. Kag agud sa paghimo sini nga masayon ginhatagan Ko ikaw sang kapanguhaan.” Ang Dios nagsiling, sa sangputanan, “Ginhatagan Ko kamo sang Pulong, ang mga saad sa Bibliya. Una, Luyag Ko nga hibaloon ninyo sila, kag dayon luyag Ko nga angkonon ninyo sila.” Luyag sang Dios nga kamo magmalig-on gid nga mabaton kag mahimo ninyo ang bisan ano man nga butang nga ginatanyag sang kinabuhi, lakip ang duha ka mga pinakamalisud nga mga butang—ang kalampusan kag kauswagan kag ang pag-uyon sang tawo. Pinaagi sa malig-on kag nahan-ay nga kinabuhi, Luyag Niya nga mangin pakamaayo kag mangin bulig kita sa iban, kag mangin kabangdanan sang katingalahan kag talagsahon, sang bililhon nga mga kalag nga magaabot agud kilalahon si Kristo subong ila kaugalingon nga Ginoo kag Manluluwas. Luyag Niya kita nga mangin buhi nga pagpamatuud nga si Kristo amo ang sabat. Apang ang aton bilog nga kinabuhi magamo luwas kon magasulud kita sa sini nga bahin nga ginatawag “kapahuwayan.”

“Subong nga iya nasiling, Subong nga nagsumpa ako sa akon kasingkal” (Mga Hebreo 4:3). Kasingkal amo ang ginatawag anthropopathism ang pamulong nga paigoigo agud mapahayag sa tawo ang diosnon nga kinaiya sa pamulong sang tawo nga nagapaangkon sa Dios sang tawhanon nga panghunahuna kag kinaiya agud mapahayag kag mapatin-aw ang diosnong plano kag mga pagbuut sa katawhan. Sa Iya nga “kasingkal” Siya indi magbubu ukon magpailig sang bisan ano man nga pakamaayo,

luwas kon maghulat kita sa Iya. Luwas kon magapahimonong kita kag tugotan Siya sa pagbubu sini. Ang pulong nga “kon” sa bersikulo 3 makalinlang ukon makapatalang, tungud kay ang katukuran sang Griyego sa sini nga saysay nagahatag sang kusog sang matin-aw kag pinasulabi nga ginapadili nga pahayag ukon panumpa. Ang Dios nagasiling sa tukma, “Subong nga nagsumpa ako sa akon kasingkal, indi gid sila *makasulud* sa akon kapahuwayan.” Ngaa bala nga wala sila makasulud sa Iya kapahuwayan? Tungud sa isa ka kabangdanan lamang, kag ina makit-an sa nag-agi nga bersikulo—wala nila ginbuylogan ukon ginsimbogan ang mga saad sang Dios sang pagtoo. Nagbalibad sila agud magtoo sa Pulong. Karon, ang Dios nagsiling sa sina nga kaliwatan, kag nagasiling man Siya sa aton sa karon nga mga adlaw, “Magtoo bala kamo sa Pulong? Magasandig kag magasalig bala kamo sa Akon? Magauntat bala kamo sa pagsalig sa inyo mga kaugalingon?”

Isa sa mga daw-sumpaki sa Kristohanon nga pagkinabuhi amo nga ang Dios nagatugot sa aton nga mangin bug-os nga makalolooy agud nga basi pa lang kon bug-os kita nga mangin malipayon. Kasami kinahanglan Niya kuhaon ang kada tawhanon kag galamiton nga banting nga aton ginasandigan sa wala pa ukon bag-o kita Niya mapakamaayo. Nagahunahuna kita, “ang sabat sa kalipay ko amo ini nga tawo,” kag nagasandig kag magasalig kita sa sina nga tawo. Gani ang Dios magasipa ukon magakuha sina nga tukud halin sa aton. Dayon magasiling kita, “Amo na gid ni” Kag ang Dios magasipa sina nga tukud halin sa aton. Magatilaw kita sini kag magatilaw kita sina. Apang ang Dios magasiling sa aton, “May ara isa lamang ka butang nga ginakinahanglan, kag ina amo ang magsalig sa Akon kag magsandig sa Akon! Ang gugma Ko para sa inyo indi gid magkunhod, bisan pa sinang mga madamo nga mga tawhanong tukud sa diin kamo magasalig!”

Kinahanglan indi gid kita magtoo para sa isa ka segundo lamang ukon sa bisan isa ka adlaw, kondi magsalig sa Iya

walay sapayan kon ano man ka huni kag kalisud ang mga nagakalatabo, walay sapayan kon ano man ini kadugay. Hulat sa Ginoo! Magtoo sa Iya! Sa kada tion nga gamiton ta ang aton siguro nga kabubut-on kag magsiling, “Nagatoo ako,” niyan ang Dios nahimaya, Ang Anak nahamuut sa aton, kag ang aton kinabuhi nagbaylo. Kon indi man, kita subong mga Kristohanon amo ang mga pinakamasinulub-on nga mga tawo sa kalibutan.

Wala ginhungod sang Dios nga kita mangin makalolooy nga mga tawo. Naghimo Siya sang kasangkapan para sa aton agud maglig-on kag magsaka paibabaw sa sunud nga banglid. Wala Siya nagsiling nga kinahanglan ta mag-angkon sang kalibutanon nga mga butang, ukon kinahanglan nga may ara ta nga kaangtanan, ukon isa ka tawo, ukon isa ka panghitabo, ukon sang pagtugot sang mga tawo. Ang Dios nagsiling, “Kinahanglan may ara kamo pagkahanuut nga pakig-upod sa Akon!” Sa Akon, nahimo kamo nga hingpit” (Mga Taga-Colosas 2:10, NASB). Kon kaisa ginakinahanglan sang Dios nga kuhaon ang tanan nga mga butang agud nga kita makaintiyende sini nga pasikaran kag sulundan. Mahimo man gani nga himoon ta Niya nga makalolooy nga tubtub magkamang ta sa yab-ok. Ang Dios indi luyag nga maghimo sina, apang basi himoon Niya ini, agud nga makatoon kita sa pagsalig sa Iya, sa pagsandig sa Iya, agud mawili kag magkalipay sa Iya.

Kalipay ka man sa GINOO, kag hatagan ka niya sang mga handum sang imo tagiposoon. Itugyan sa GINOO ang imo dalanon; salig man sa Iya, kag himoon niya *ini*. (Mga Salmo 37:4-5)

Ang “salig” sa pagkamatuud nagakahulugan, “magpadayon ukon magpabilin sa pagsalig man sa Iya.” Apang nakahibalo bala kamo kon sa ano bala nga pamaagi kita magsalig sa Iya? “Oh Amay, Ara ako sa makalilisang nga kahimtangan. Makalolooy ako labaw pa sa akon ginapanan-aw. Nakahibalo

ako sang 1 Pedro 5:7, kag gani GINOO, ginatugyan ko ang akon mga suliran sa Imo. Nagasalig ako sa Imo. Ang ilinaway Iya sang Ginoo. Imo ini nga suliran, Amay; kuhaa ini kag sulbara. Ay! Anay pa madali lang, nakahunahuna ako sang isa ka butang. Ibalik ang suliran sa akon Ginoo, tilawan ko anay ini.” Gani gintilawan mo anay ining isa ka butang, kag wala ini sang nahimo nga kasulbaran. Dayon sunud sini nahimong makalolooy ka naman liwat, ginbalik mo naman ini liwat sa Ginoo, kag sa pipila lamang ka minuto may kalinaw ka na. Apang sa hinali lamang, may nahunahunaan ka na naman—kag nagsiling ka, “anay pa nakahunahuna ako sang sabat sa suliran! Ibalik ina!” Kag gani ginhinuyang mo ang imo malawig nga panahon sa paghatag kag pagbawi sang suliran samtang nagahampang ka sa pagkagatkagat sang imo kuku.

Amo nga tukma gid kon ngaa bala nga may ara kita pulong nga “hulat” sa Bibliya. Ang hulat kanunay gid nagakahulugan sang pagtoo, apang indi ina ang pagsalig para sa isa lamang ka segundo, ukon sa sulud sang lima ka minuto. Ang hulat nagakahulugan *magpabilin ukon magpadayon* nga nagasalig, subong nga aton na nakita kag natalupangdan kay Abraham,

Nahanungud sa saad sang Dios wala siya magduhaduha sing dimatinoohon, kondi nagbaskog siya sa iya pagtoo sa ginhimaya niya ang Dios. (Mga Taga-Roma 4:20)

Ano bala ang buut silingon sini sang mangin “magbaskog sa pagtoo”? Nagapadayon ukon nagapabilin siya nga nagasalig; wala gid siya nag-untat sa pagsalig, bisan pa nga ang tanan nga paglaum sang pagkaamay ukon pagkatatay sa mga kabataan patay na gid indi na makaanak tungud sang katigulangan (Genesis 18:10-11). Ari karon ang sakup sang katawhan paliwatliwat nga gintilawan. Apang bisan pa sina, sa tanan sini ang ginhimo ni Abraham amo ang pagsiling sang, “Salamat

sa Imo, Ginoo, tungud sang Imo pagkamagrasyahon ukon pagkamakaloloy-on sa akon.” Nagpabilin siya nga matuud kag matarong sa pagsalig kag ang Dios nagtuman sa saad sang mga kaliwat sa iya. Si Abraham pinaagi sa pagtoo, nahimong isa sa mga pinakabantugan nga mga tumuluo nga nagkinabuhi.

Dason ari isa na naman ka tawo. Ang iya pangalan amo si Elias. Ang Dios naghatag kay Elias sang buluhaton nga iya pagahimoon. Sang matapos ni Elias ang buluhaton siya nagsiling, “Ti ari karon, Ginoo, sibti ako sang medalya.” Apang ang Ginoo, gusto magtudlo kay Elias sang butang nahanungud sa grasya, nga nagsiling, “Ah indi, gusto ko manaog ka didto sa sapa kag lantawon ini nga magmala” (1Mga Hari 17:5-7). Si Elias nagreklamo, “Indi na ini iya maayo, GINOO,” gani ginpadala sang GINOO si Elias didto sa malayo nga pungsod didto sa balay sang imol nga balo nga hentil. Ang Ginoo nagsiling kay Elias nga ining imol nga balo amo ang magaamuma sa iya. Ang Dios nagkuha sang maluya nga babayi, wala sang pagkaon kag ara sa masinulub-on nga kahimtangan, nga diyutay na lang gani magpakamatay, kag gamiton siya agud nga himoon si Elias nga isa ka bantugan nga tumuluo (1 Mga hari 17:9-24). Si Elias nakatoon magsalig sa Ginoo pinaagi sa hentil nga babayi! Ang Dios wala nagdala kay Elias didto sa dalagko kag sa mga bantugan nga palasyo sang nagapalibot nga mga pungsod. Wala Niya siya ginbilin ukon ginpabay-an sa duta sang Israel. Wala Niya siya gindala sa simbahan sang Herusalem. Gindala Niya siya sa wala sing mahimo nga tawo nga amo ang nagtudlo kay Elias sang pagtolon-an ukon leksyon sang pagkawalay mahimo kag sa gahum sang paghulat kag pagsalig! Pagkatapos sang duha ka tuig, ang Dios nagsiling, “Sige maayo, Elias, andam ka na sa pagbalik.” Dayon si Elias nagbalik didto sa Duta kag nagpanguna sa bantugan kag dalagko nga pagpabalik sang espirituhanong pagkinabuhi.

Si David nakatoon sang tinago ukon pag-isahanon nga paghulat samtang nagbantay kag nagaamuma sa panon sang

karnero. Ang Dios nagpili sa iya subong batan-on pa gid nga bata nga lalaki agud mangin hari sang Israel, apang kinahanglan niya makatoon sang pagtoo nga may kapahuwayan. Si David nagalantaw sadtong mga ara sa iya palibot nga naglambo; nakita niya sila nga ginpasaka ang ranggo ukon ginpauswag kag ginpaulanan sang mga kaayohan apang nagpahimonong lamang siya kag naghulat tubtub ang Dios nagsiling, “Giho” ukon “Lihok.” Dayon ang Dios nagpasaka sang iya ranggo ukon ginpauswag siya. Apang sa gilayon si David nag-umpisa sa pag-atubang sang pinakamabudlay nga mga pagtilaw sa iya kinabuhi. Kinahanglan niya maghulat kag maghulat sang dugang pa gid, agud makatoon sa pagsalig sa GINOO sa wala sang pagduhaduha. Dayon magakadto kag magasulud siya sa sina nga ginharian ukon duug sang hingpit nga kalinaw kag paghidait, gahum, kag kabakod. Apang ang Dios kinahanglan magbansaybansay sa iya pinaagi sa pagtilaw kag mga kalisdanan.

Ari karon talupangda ang kinatapusan nga pamulong sa Mga Hebreo 4:3: “Bisan nga natapos ang mga buhat niya kutub sa pagpasad sang kalibutan.” Sang ang Ginoong Jesu-Kristo nagtuga sang kalibutan (Mga Taga-Colosas 1:16), gintuga man Niya ang tanan nga mga butang agud nga mapahalipay Niya ang Kristohanon. Ang Dios naghimo sang talagsahon nga kasangkapan sa kada tawo nga magasalig kay Jesu-Kristo. Nagtuga Siya sang nalupyakan ukon luhubluhob, ang matuud nga “tuburan sang pagkabatan-on,” ang butang nga indi makit-an ni Ponce de Leon. Wala ini napahamutang ukon indi makit-an sa Florida ukon sa bisan diin nga iban pa nga kapahamutangan nga kadutaan. Ang Dios nagtuga sang isa ka butang sa sulud sang kada tumuluo kag nagsangkap sang isa ka butang sa gowa, ang pagtinabid ukon kinadina sa diin nagahimo para sa hingpit nga paghidait kag hingpit nga kalipay. Amo ini ang mga saad halin sa Pulong didto sa kalag nga nagapamunga sang kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan! Ini nga

dalanon nagasugid sa aton nga nagsangkap Siya para sa aton halin sa “katukuran ukon pagpasad sang kalibutan.” Kag, niyan kon ginsangkap man Niya ini, sa gihapon ara ini karon, subong nga ini nga dalanon magapadayag.

Nagakatingala ako kon ano ang kadamoon sang mga Kristohanon nga magalatas ukon magasagubang sa kinabuhi kag magapauli agud makaupod sang Ginoo nga wala gid makakita kag nakatalupangud kon ano gid bala ang nahanungud sining Kristohanon nga kinabuhi—nga wala gid nakatukib sang sa kada tion nga kapahuwayan, ang duug sang kapahuwayan, paghidait, kalipay kag kasadya sa diin nagadangat ukon may sangputanan nga kalig-on kag kahan-ayan kag kabakod. Karon gusto ko nga maintiyendihan ninyo nga walay sapayan sang pauna nga kabangdanan sang inyo mga suliran, mga kalisdanan, ukon mga pagtilaw, ang Dios nagapakighambal sa inyo pinaagi sa Pulong kag pinaagi sa kaagi sang inyo mga suliran. Nga bisan pa man ang inyo tagiposoon basi masinulub-on ukon madamo sang kabalaka, ang inyo mga suliran malisud, ang kahimtangan walay paglaum, nagahangyo Siya sa inyo nga tilawan ang butang lamang nga mahimo kag mapuslanon: ang nagapadayon, wala sang untat nga pagsalig! Hulat sa Ginoo!

ANG KASAYSAYAN SANG KINABUHI SANG MAY PAGTOO NGA MAY KAPAHUWAYAN

Mga Hebreo 4:4-9

Bersikulo 4. “Kay nasiling niya sa isa ka bahin [Genesis 2:2-3] nahanungud sa ikapitong adlaw sa sining bagay, Ang ikapitong adlaw, nga amo ang Sabado, ang adlaw nga inugpahuway sang Hudiyo, amo ang panghulagway sang sa kada tion ukon sa tanan nga tion sang kapahuwayan. Ang Dios nagsiling nahanungud sang ikapito nga adlaw, “Kag ang Dios nagpahuway sa

ikapitong adlaw gikan sa tanan niyang buluhaton.” Sa gilayon magapamangkot kita sang pamangkutanon, “Ngaa bala nga nagpahuway Siya? Ginkapoy bala ang Dios?” Hunahunaa ang katingalahan kag tama ka damo nga buluhaton nga Iya ginhimo sa pagtuga kag pag-uli sa paghimo liwat!⁶ Sa Genesis 1:1 ang Dios nagtuga sang kalibutan sa gilayon. Dayon, sa Genesis 1:2-31 Iya gin-uli ukon gin-ayo ang kalibutan sa sulud sang anum ka adlaw. Sa una nga pagbuhat sang pag-uli ukon pag-ayo liwat ang Dios nagtuga sang kapawa kag ginbulag ini sa kadudulman. Sunud, Siya nagtuga sang kahanginan sang kalibutan. Pagkatapos ibulag ang duta sa mga kadagatan, gintuga Niya ang tanan nga ulutanon. Dayon, ang Dios nag-ayo sang kapawa sa tanang langitnon nga bahin sa tanang masidlakong mga binilyon ka mga light years sa kalayoon. Sunud, Siya nagtuga sang kada tinuga nga ara sa idalum sang dagat kag sang kada pispis sang kahanginan. Dayon, ang Dios nagtuga sang kada sapat sa ibabaw sang duta kag sa kinatapusan, Siya nagtuga sang tawo. Kag kamo magasiling, “Kon sa bagay, indi katingalahan nga Siya nagpahuway sa ikapito nga adlaw. Kon ako malapyo man sina.” Apang indi ina ang kabangdanan sang Iya pagpahuway. Ang makagagahum sa tanan nga Dios wala nagakinahanglan magpahuway; Siya wala mahago ni ginkapoy sa Iya pagpangabudlay (Isaias 40:28). Siya nagpahuway sa ikapitong adlaw tungud kay ang Iya buluhaton nahingpit ukon bug-os na!

Ang pag-untat sa buluhaton nagahulagway sang grasya— ang dili angay nga pakamaayo nga hilway ginhatag nga malayo sa bisan ano nga kaayo sa bahin sang tawo. Ang Dios nagsangkap sang tanan nga butang nga ginakinahanglan agud sa pag-amuma ukon pagsugata sang kasangkapan sang katawhan. Ang tawo indi gid mahimong magdugang sang

6. Thieme, *Creation, Chaos, and Restoration* (1995).

kahingpitan sa tinuga sang Dios. Ang adlaw nga inugpahuway amo ang pagsaulog sang handumanan sang dili angay nga mga kaayohan sang grasya para sa katawhan. Amo ina kon ngaa ang mga Hudiyo ginhambalan nga magpahimunong sa adlaw sang Sabado kag indi maghimo sang bisan ano, tungud kay amo ato ang handumanan nga ang Dios nagsangkap sang tanan nga butang. Ginhambalan sila sa pag-untat sa pagpamanggas, pagpananum, kag pagpangani sa kada ikapito nga tuig kag tugotan ang Dios sa pagsangkap sang pagkaon halin sa langit. Ngaa bala? Agud sa pagpahinumdum sa ila nga ang tanan nga mga butang nasangkap na.

Kon nagsiling ako sa inyo nga, “ang panihapon nahukad na,” kag bisan pa nga gutum kamo kaayo, nagtalikod kamo kag nagsiling, “indi ako salamat sa imo, indi ko gusto sang pagkaon.” Daw buangbuang ka. Karon ang Dios nagasiling sa imo, “andam na ang panihapon kag ara na sa lamesa. May gin-aman ako nga lamesa para sa imo sa atubangan sang imo mga kaaway” (Mga Salmo 23:5, pinasubay sa pulong nga pagbatbat). Ang imo mga kaaway amo ang kalibutan, ang unud kag ang yawa. Kag Siya nag-aman sang pulo ka putahi nga panihapon para sa imo, ginagutum nga tumuluo, sa atubangan sang imo mga kaaway. Ang pagkaon sa lamesa nagahulat nga pagakaonon—paagi sa pagtoo. Indi gid magtugot nga mangin buang ukon tonto! Toohi ang Pulong! Toohi ang mga saad! Angkona ang Pulong, himusli ang Pulong paagi sa pagtoo, kag dayon magsulud ka sa kon ano ang gin-aman sang Dios sa imo.

Magbalik kita sa hardin sang Eden. Butang ta abi si Adan, nagalantaw sa iya prutasan, sa diin ang Dios nagsangkap sini, nakakita sa malapit lamang sa iya ulo sang isa ka dako, manamit, maduga kaayo sinang pula nga mansanas. Siya nagsiling, “Oh, nagahandum ako nga may ara ako mansanas; ginagutum gid ako sang mansanas, inang matilawan ko gid. Oh, daw maano gid ako sina nga mansanas.” Ini nga mansanas ara gid mismo

sa tupad sang iya ilong. Ano bala ang dapat nga pagahimoon ni Adan? Wala! Ang Dios nagsangkap sini. Si Adan wala nagtrabaho para sini. Ni takus siya sini. Ang iya lamang himoon amo ang pagkuha sini. Subong lamang sang mansanas, ang kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan ara mismo sa atubangan mo! Kinahanglan mo ini kuhaon, agud nga gubon ukon bungkagon ang balabag sa pagtoo, kag magsulud didto sa duug sang kalinaw kag paghidait.

Subong nga ang Dios nagsangkap sang tanan nga butang lawasnon kag kasangkapan para sa tawo, Siya man nagsangkap sang tanang espirituhanong butang. Ang espirituhanong kinabuhi nag-umpisa didto sa krus sa diin si Jesu-Kristo namatay subong halili tungud sang aton mga sala. Kinahanglan ta magpalapit didto sa krus kag angkonon ang iya kaluwasan paagi sa pagtoo kay Jesu-Kristo. Apang tama kadamo ang nagpundo sa kaluwasan kag wala naglambo kag nag-angkon sang mga saad nga Iya gintigana para sa aton. Nagsalig na kita sang bug-os tungud sang kaluwasan; dayon ngaa bala, wala kita nagasalig sa Iya sang bug-os para sa iban pa nga mga butang?

May ara sang isa ka matahum nga taytayan nga nagabitay padulong sa ubus lang gid sang suba halin sa busay sang Nigara. Ang istorya kon sa ano nga pamaagi ini ginpatukod nagahulagway sang kon sa ano nga pamaagi ang magtukod sang pagtoo nga may kapahuwayan. Isa ka adlaw ang isa ka inhenyero nagpalupad sang bulador ukon saranggola sa tabok sang busay. Sang nanaog ini sa pihak nga bahin kinahanglan niya ini angklahan agud nga may diyutay lamang nga higit nga kalat ukon pisi ang mainat halin sa isa ka bahin sang busay padulong sa pihak nga bahin. Ari karon sin-o bala ang nakadamgo sinang diyutay nga higit nga kalat ukon pisi nga mahimong isa ka dako kag mabakod nga nagabitay nga taytayan? Ang inhenyero naghigit sang dalagko kag mabakod nga kalat sa galagmay nga kalat kag ginbutong ini sa pihak,

dayon ang dalagko naman nga kalat kag ang isa naman kag ang isa naman, tubtub nga may ara na sang nagkinadina ukon kable patabok sa suba. Sa sini may gindugang nga madamo pa nga mga kable tubtub sa kinatapusan mahimong madamol kag bus-ok kag mabakod nga taytayan sa diin ang mga tawo mahimo nga magtabok kag makalantaw sa busay. Apang, kon ang inhenyero nag-untat sa galagmay nga mga kalat, wala tani sang mahimo nga taytayan. Sa amo man kon ang Kristohanon magauntat sa galagmay nga kalat sang pagtoo, wala sang matabo nga paglambo sa espirituhanon nga kinabuhi.

Tanan kita nag-umpisa sang espirituhanon nga kinabuhi paagi sa galagmay nga kalat sang pagtoo, nga amo ang kaluwasan. Apang bisan pa sina kinahanglan ta butungon ang dalagko kag madamol nga mga kalat patabok, ang mga saad kag dugang ang madamo pa nga mga saad, nagadugang sang kabakod adlaw- adlaw sa aton Kristohanon nga kinabuhi. Amo ini ang kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan, ang nagapadayon nga sa kada tion nga pagsalig sa Iya. Kon nagsalig ta kay Jesu-Kristo tungud sang aton kaluwasan, kon nagsalig ta sa Iya tungud sang dalagko nga butang nga Iya gid masangkap para sa aton, kon nagsalig ta sa Iya para sa kinabuhi nga walay katapusan kag sang kapatawaran sang tanan nga mga sala, kon nagsalig ta sa Iya tungud sang pinakadalagko nga butang, indi bala kita makasalig sa Iya para sa mga galagmay nga mga butang—ang mga suliran? Makasandig bala kita sa Iya kag sa Iya *lamang*? Makahulat bala kita sang mapinailubon sa Iya? Magaangkon bala kita sang Iya Pulong? Amo ina ang hilisgutan!

Bersikulo 5b kag 6. “Kon magsulud sila sa akon kapahuwayan [nagahambal Siya nahanungud sa mga Hudiyo sa kamingawan]. Sanglit niyan nabilin pa nga ang iban magsulud sini, kag ang mga nakabati anay sang maayong balita wala makasulud bangud sa pagkadimasinulundon.” “Nabilin pa” nagakahulugan magabiya ukon magatalikud. Ini nga kinabuhi sang may pagtoo nga may

kapahuwayan nagapabilin nga bukas para sadtong mga magtoo sa mga saad sang Dios. Duha lamang sang kaliwatan sang Exodo ang nakasulud sa kapahuwayan, si Caleb kag Josue. Ang kadamoan sang kaliwatan sang kamingawan napakyas sa pagtoo sang umalagi nga mga saad sang Dios, kag gani wala nakasulud sa iya kapahuwayan.

Bersikulo 7. Sanglit nga ang kaliwatan sang Exodo napaslawan, ano ayhan ang sangputanan sini sa palaabuton nga kaliwatan?

Nagpat-ud siya liwat [ukon, sa tukma, iya gintandaan] sing isa ka adlaw, “Karon nga adlaw,” nga nagasiling paagi kay David sa tapos ang malawig nga tion, subong sang nasiling, “Karon nga adlaw kon mabatian ninyo ang iya tingog, dili pagpatig-aha ang inyo mga tagiposoon [kinutlo halin sa Mga Salmo 95:7-8].” (Mga Hebreo 4:7)

Sa lain nga mga pamulong, bisan pa nga napaslawan sila sa adlaw sang Exodo, ang kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan bukas gihapon sa adlaw ukon panahon ni David. “Karon nga adlaw kon mabatian ninyo ang iya tingog, dili pagpatig-aha ang inyo mga tagiposoon.” Subong sang sa nagagi nga kaliwatan, gani ang pagpang-agda nagapabilin nga bukas sa adlaw ukon panahon ni David. Kon magatoo lamang sila sa mga saad kag sa mga panudlo sang Pulong sang Dios, makasulud sila sa sining pareho gid nga kapahuwayan.

Bersikulo 8. “Kay kon si Jesus [sa tukma si Josue] nakahatag sa ila [ang ara nga kaliwatan pagkatapos sang Exodo] sing kapahuwayan, wala siya [ang Dios] kuntani maghambal sa olihi sang iban pa nga adlaw.” Ang “kon” nagapakilala ukon nagapaintiyende sang ikaduha nga sahi sang kahimtangan sa Griyego nga nagakahulugan, “kon ginhimo niya, apang

wala niya ginhimo.” Sanglit nga ang kaliwatan ni Josue wala nakasulud sa saad sang kapahuwayan, ang Ginoo naghambal sang lain pa gid ukon iban nga kaliwatan. Ang kaliwatan ni Josue napakyas ukon napaslawan agud sa kabug-osan nga madaog kag makuha ang Duta, kag napakyas sila sa pagsulud sa kapahuwayan paagi sa pag-angkon sang mga saad kag sa mga panudlo sa Pulong sang Dios sa diin ginhatag na sa ila. Busa, ina nga kaliwatan nagatindog ukon nagpabilin nga subong pildihaan nga kaliwatan.

Bersikulo 9. “ Gani niyan, may nabilin pa nga isa ka adlaw nga inugpahuway nga sa katawohan sang Dios.” Bisan pa sa kapaslawan sang nagkalainlain sang nag-agi nga mga kaliwatan nga wala naggamit ukon naghimulus sang batid nga pamaagi sang kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan, nagapadayon nga ara gihapon ini. Ang katawhan sang Dios amo atong mga nakabaton kay Jesu-Kristo subong ila Ginoo kag Manluluwas. Ang katawhan sang Dios amo atong mga nagtoo sa Iya, subong sang ginasiling sang Balaan nga Kasulatan.

Agud nga ang bisan sin-o nga magtoo sa Iya indi mawala kondi may kabuhi nga walay katapusan.
(Juan 3:16b)

Kay kamo tanan mga anak sang Dios, tungud sa pagtoo kay Kristo Jesus. (Mga Taga-Galacia 3:26
Hiligaynon Bible HIL 054)

Ang katawhan sang Dios may ara kaangtanan sa Dios samtang diri sa kalibutan. Ang kabahin sini nga kaangtanan amo ang kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan, nga nagaangkon sang mga saad sang Iya Pulong, nga ang mga saad sang Dios ginasimbogan ukon ginbuylogan sang pagtoo, kag nagaangkon sinang paghidait sang Dios “nga nagalabaw sa

tanang nga paghangup ukon pang-inoi.” “May nabilin pa” amo ang sa Griyego nga sa karon nga panahon sang berbo kag gani ang kapahuwayan nagsugod sang nag-agi kag nagapadayon sa karon tungud sa katawhan sang Dios. Busa, ang kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan ginpadayon tubtub sa sini nga panahon kag magapadayon tubtub nga ang kasaysayan sang katawhan nagapadayon.

Kay kita nga nagtoo nagasulud sa sinang kapahuwayan. (Mga Hebreo 4:3a)

ANG MGA KINAIYA SANG KINABUHI SANG MAY PAGTOO NGA MAY KAPAHUWAYAN

Mga Hebreo 4:10-16

Ang manubo ukon laktod nga kasaysayan sa bersikulo 4 tubtub 9 nagapakita nga ang batid nga pamaagi sang pagtoo nga may kapahuwayan nag-umpisa sang ang tawo gintuga. Ang Dios nagsangkap kay Adan sang kapahuwayan, kag samtang ginbalabagan ini sang sala, ang kapahuwayan nagpadayon nga mangin dumalayon. Ang aton pagtoo nag-umpisa didto sa krus kon diin nakaagum kita sang walay katapusan nga kapahuwayan; dayon kinahanglan ta angkonon ang mga saad sa Pulong sang Dios para sa mga pakamaayo sang umalagi nga kapahuwayan, ang dugang ukon lain nga hinimo ukon sangputanan kag ang makinaugalingon nga panag-iya sang Kristohanon nga pagkinabuhi.

Ano bala ang mga kinaiya sang batid nga pamaagi sang pagtoo nga may kapahuwayan? Sa ano nga pamaagi bala ini mabatbat ukon mahulagway? Ano bala ang mga pipila ka mga pagtilaw nga aton atubangon nga may kaangtanan sa batid nga pamaagi? Ang mga bersikulo 10 tubtub 16 nagahulagway sini

nga mga kinaiya.

ANG KINAIYA SANG PAGTOO

Ang pagtoo amo ang pamaagi sang panghunahuna sa diin kasami nga ginatawag *pagpailub ukon pasyensya* sa Bibliya (Mga Taga-Roma 12:12). Ang pagpailub ukon pasyensya nagapunting sa naandan nga pagtoo, wala untat ukon mapinadayunon nga pagsalig agud magpadayon sa pagtoo sang mga saad sang Dios.

Kay ang inaway *iya* sang GINOO. (1 Samuel 17:47*b*)

Magtugyan sang inyo tanan nga paghimud-os sa iya, kay siya nagakabalaka sa inyo. (1 Pedro 5:7)

Ang Dios aton dalangpan kag kusog, handa gid nga kabulig sa kalisud. (Mga Salmo 46:1)

Kag ang akon Dios magahimuno sang tagsa ka kinahanglan ninyo suno sa iya kamanggaran sa himaya kay Kristo Jesus. (Mga Taga-Filipos 4:19)

Kon nagapabilin kag nagapadayon kamo sa pag-angkon sang mga saad kag ginbuylogon sila sang inyo pagtoo, niyan nakasulud kamo sa sini nga kapahuwayan.

Kon wala ninyo ini maisip-isip kag maintiyendiha, amo ini ang mga tion sang walay kapahuwayan sa Estados Unidos sang America. Ang kahimtangan indi gid malaumon. Apang may duug sa diin makaang-kon kamo sang hingpit kag bug-os nga paghidait, ang paghidait sa diin magpahimo sa inyo nga andam para sa mga katalagman kon ini mag-abut.

Sa katalagman kinahanglan ta ang mga tumuluo nga

amo ang makahimo magpakalig-on kon nagadalidali ukon ginaapura, mga tumuluo nga indi mapukan kag mataranta. Nagakinahanglan ta sang mga tumuluo nga indi magdalidali kag magpatan-aw sa psychiatrist ukon psychologist ang mga may kaalam bahin sa kaisipan, ukon magapangita sang pipila ka iban nga porma sang pagkadalisahay. Nagakinahanglan ta sang mga tumuluo nga makatindog sa katalagman kag magbuylog sang mga saad sang Dios sang pagtoo. Nagakinahanglan ta sang mga tumuluo nga amo ang nakahibalo “nga sa tagsa ka butang ang Dios nagapanghikot nga sa ikaayo upod sa mga nagahigugma sa Iya, ang mga ginatawag suno sa *Iya tinutuyo*” (Mga Taga-Roma 8:28). Amo ini ang mga tumuluo nga magagamit kag maghimulus sang batid nga pamaagi sang pagtoo nga may kapahuwayan.

Sin-o bala ang mga tumuluo sa naglabay nga panahon nga nakakita sini nga mga hilisgutan kag panghitabo kag nanging malig-on? Atong mga nakahibalo kag nagtoo sa Pulong sang Dios. Nga indi gid ini magbaylo. Atong mga makatindog sa oras sang katalagman, atong mga may tilindugan nga mabakod tungud kay natukod sa panudlo sa Pulong sang Dios, sadtong ang mga panghunahuna nakapasad kag nakasandig sa Balaan nga Kasulatan kag diosnon nga panan-awon, mga wala nagtootoo kag wala natonto sa mga istorya sang katawhan kag mga pagpangdaot sang balita. Ang kalibutan, nga nagapos sang bag-o nga mga pamaagi sang pahibalo ukon pagmantala, madasig nga nanging mapintas kag daw binuang. Ang solo nga panagang amo lamang ang diosnon nga panan-awon. Sin-o bala ang makatindog kag magpahayag sang diosnon nga panan-awon? Atong mga nagginawi sang kinabuhì sang may pagtoo nga may kapahuwayan. Atong mga mapinadayunon nga nag-angkon sang mga saad sang Dios. Atong nag-angkon sang panudlo sa Bibliya kag ginhimuslan ini.

Bersikulo 10. “Kay siya nga nagasulud sa kapahuwayan sang Dios nagapahuway man sa iya mga buhat subong nga ang Dios sa iya.” Amo ini ang kinaunahan nga kinaiya ukon dagway sang batid nga pamaagi sang pagtoo nga may kapahuwayan—pagtoo, indi mga buhat. Kon magasulud ka sini nga kapahuwayan, ginatugotan mo ang Dios nga mangatubang sang imo pakig-away. Ang inaway—mga suliran, mga pagtilaw, kag mga kalisdanan nga imo ginaatubang—ihatag ukon isaylo didto sa Ginoo. “Kay siya nga nagasulud.” Sin-o bala “ang nagasulud”? Atong tumuluo nga “nag-untat sa iya kaugalingong mga buhat.” Sa wala mo pa gingamit kag ginhimuslan ang batid nga pamaagi sang pagtoo nga may kapahuwayan, nagalihok ka sa kabakod sang unud ukon sang pagkaunudnon. Para sa tumuluo nga wala nakasulud sa kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan, ang pagkaespirituhanon isa ka makataranta nga pamaagi sang pagpaninguha agud mapahamuut ang Dios paagi sa pagpalakpalak kag pagtiriktirik sang kasakoon sa sulud sang lokal nga simbahan, sa pagpakig-upod sa mga hiliwaton sang simbahan, sa paghatag sang ikapulo, sa pagpuasa, sa pagpanghatag sang bisan ano nga butang, ‘ang pagtawag sang utud,’ kag sang madamo pa iban nga kasalimpapawan, mapatusutusuhan nga paagi sa buhat.

Dayon isa sina ka adlaw nahibaloan mo nga mahimo mo gali ang espirituhanon nga pagpatawhay. Nagsulud ka sa pagtoo nga may kapahuwayan, sa diin ang imo kinabuhi indi na maulipon sang kabaskog sang unud, sang mini nga dagway sang pagkamaro ukon pagkahinimbahon. Nangin matawhay kag malig-on ka nga tawo. Bisan pa nga ang mga butang ukon mga panghitabo sa imo palibot indi gid maayo, may ara ka Pulong sang Dios, ginaangkon mo ang Pulong sang Dios, kag tungud sang Pulong sang Dios may ara ka sang kabakod. Samtang nagatoon ka, ang Balaan Espiritu nagatudlo sa imo (Juan 14:26), nga may sangputanan nga ginaangkon mo ining

mga saad kag nagasulud sa sina nga duug sang hingpit nga paghidait.

“Siya nagpahuway sa iya kaugalingon nga (klase ukon sahi sang) mga trabaho.” “Sa iya kaugalingon” nagakahulugan sang imo talagsahon kag kaugalingon nga sahi sang mga buhat ukon trabaho, kon ano man sila. Apang hinumduma, ang pagtoo nga may kapahuwayan wala gid sang bisan ano man nga mga ginahimo. Ang katahum sang kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan amo ang kasarang agud sa pag-agum sang kabaskog halin sa paghidait nga mahitabo pinaagi sa yano nga pagsalig.

ANG KINAIYA SANG PAGKAMAPISAN KAG PAGKAMADASIGON

Bersikulo 11. “Busa maghimulat kita sa pagsulud sa sinang kapahuwayan, agud nga walay tawo nga mahulog sa among huwaran sang pagkadimasinulundon.” Ang Griyego nga pulong *σπεύδω* (*speudo*), ginbatbat “pangabudlay ukon pagtrabaho,” ginakinahanglan ang dugang pa gid nga pagpahayag sang husto nga “mapisanon kag makanunayon” ukon “matinguhaon kag madasigon.” Ang tagsulat nagapang-agda sang tanan nga mga Kristohanon agud magpakig-upod sa iya indi sa mga pamuhat ukon pagtrabaho, kondi sa pagkamapisan kag pagkamatinguhaon sa pagsulud sa kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan. Daw subong lamang sang ang tagsulat nagsiling nga, “Nakasulud ako sa sining kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan; nakita kag nahibaloan ko ini nga talagsahon kag katingalahan labaw pa sa paghulagway ukon pagbatbat. Dali sulud, manami ang tubig.”

Ang pulong nga pagkamapisan ukon pagkamadasigon nagapaintiyende kag nagapaanggid-anggid sang

panghunahuna.⁷ Ginakinahanglan nga may ara kita panghunahuna sang pagkamadasigon ukon pagkamatinguhaon nga makasulud sa sini nga kapahuwayan. Amo ini kuntani ang pinakamahinungdanon nga butang sa aton diri sa kalibutan. Bisan pa nga indi malampuson, si Ponce de Leon naghimo sang pinakamatinguhaon kag mapisanon nga pagpanukib sang sugilanon sing Tuburan sang Pagkabatan-on. Ano pa bala kadako ang ginakinahanglan ta nga idugang sa pareho sining pagkamapisanon sa pagpangita sinang mga butang sa diin ang Dios nagsangkap na—ang kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan?

Halimbawa nagsiling ako sa imo nga isa ka gatos ka pye sa likud sa Simbahan sang Berachah, malapit lang gid sa ibabaw sang duta may ara sang katilingalahan nga tuburan, nga ang tubig sini sa diin kon imnon makapasalig nga maibalik ka ukon magbaylo ka sa edad nga imo ginahandum. Basi madamo nga mga tawo magakarali kon bug-os sila nga nahaylo nga matuud ang ginsiling ko. Dayon halimbawa gindugang ko nga agud nga makakali, kinahanglan may ara ka sang husto nga panghunahuna—sinang pagkamapisanon kag pagkamadasigon. “Mangin madasigon kita kag magpangita sini nga tuburan nga nagahatag sa aton sang edad nga aton ginahandum.”

Wala gid ako nagapangduhaduha nga ang kada isa magadalidali sa pag-unahay sang kali. Tungud sang tama nga panghunahuna walay sapayan sa imo ayos lang ang magkali; para sa imo walay sapayan kon mahigkoan ang imo bayo. Indi mo gusto ang magkali sa idalum sang naandan nga mga kahimtangan, apang karon nagahinamhinam ka sa pagkali tungud kay may ara ka dako nga katuyoan sa imo hunahuna.

Amo ini ang pagpakilala sang pulong “pagkamapisanon kag pagkamadasigon ukon pagkamatinguhaon.” Ini nagakahulugan

7. Thieme, *Mental Attitude Dynamics* (2000).

nga may ara sang bililhon nga katuyoan, ang kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan. Ini nga katuyoan amo ang talagsahon kaayo kay sa makaisa nga maagum mo ini indi mo na gid gusto nga biyaan ini tubtub nga nagakinabuhi ka. Amo ini ang kapahuwayan sa diin kinahanglan ta mangin mapisanon ukon mangin madasigon agud makasulud tungud kay amo ini ang duug sang hingpit nga kalipay, pagpahiangay ukon pagpaigo-igo, paghidait, kag pakamaayo. Ang bersikulo nagpadayon, “agud nga walay tawo nga mahulog sa among huwaran sang pagkadimasinulundon.” Atong sa nag-agi nagkarapakyas sa pagsulud tungud lamang sang pagkadimasinulundon. Kinahanglan indi gid naton pagsundon ang ila halimbawa.

ANG KINAIYA SANG PAGHIBALO SA PULONG SANG DIOS

Ang paghibalo sa Pulong sang Dios amo ang isa sang pinakamahinungdanon nga kinaiya sang kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan. Amo ini ang pagginawi ukon pagkinabuhi sa Pulong sa Dios. Wala gid sang kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan kon wala ang *paghibalo* sa Pulong sang Dios. Ang pagtoo nga may kapahuwayan indi ang imo ginabatyag, kondi ang pagtoon kag pagtipon sa Pulong sang Dios subong ang natungdan sang imo pagtoo sa espirituhanon nga kinabuhi. Ang bersikulo 12 nagatultul sang pagpunting sa sini gid nga kinahanglanon sa kinabuhi nga pasikaran sang batid nga pamaagi sang pagtoo nga may kapahuwayan.

Bersikulo 12. Nakita na naton nga agud makasulud sa kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan kinahanglan gid paagi sa pagtoo kag indi sa mga binuhatan, bisan pa man gani sang kaluwasan paagi man sa pagtoo kag indi sa mga binuhatan. Subong amo ini pirmi ang hilisgutan, “magtoo” ukon “agud

may pagtoo,” amo ang may pagbalhin nga berbo; kinahanglan sini may hilisgutan ukon tagtungud kag may natungdan. Sa kaluwasan, ang hilisgutan sang may pagbalhin ukon pagsaylo nga berbo “magtoo” amo ang bisan sin-o nga sakup sang katawhan, samtang ang natungdan sang pagsaylo nga berbo amo si Ginoong Jesu-Kristo, nga amo ang Manluluwas. Halimbawa, Sa Mga Binuhatan 16:31, “Magtoo kay Ginoong Jesu-Kristo, kag maluwas ka.” Nagtoo ka kay Kristo sa gilayon sina nga tion kag may sangputanan nga naluwas ka sa walay katapusan.

Apang kon sa bahin sang batid nga pamaagi sang pagtoo nga may kapahuwayan, nagakinahanglan ini sang mapinadayunon nga pagtoo, sang matinguhaon nga pagtoo sa Pulong sang Dios. Ang hilisgutan amo ang *tumuluo* ni Ginoong Jesu-Kristo; ang natungdan sang berbo “magtoo” amo ang Pulong sang Dios. Ang tumuluo kinahanglan mapinadayunon nga nagatoo sa Pulong sang Dios.

Apang indi ka makapadayon sa pagtoo sa Pulong sang Dios tubtub nga mahibaloan mo ang Pulong kag maintiyendihaan ini sa nagkalainlain nga mga katukuran. Halimbawa, ginakinahanglan mo maintiyendihaan ang Pulong sa kabilogan nga kahulugan sang iya kasaysayan, sang mga kapanahonan kag mga kadumalahan,⁸ ginakinahanglan mo usisaon ini sa panghunahuna sang panudlo sa Bibliya kag sang mga saad. Ining tanan nga mga butang nga makit-an sa Pulong sang Dios kinahanglan amo gid ang mga natungdan sang imo pagtoo.

Kay ang pulong sang Dios *buhi* kag gamhanan, matalum pa sa bisan ano nga espada nga duha sing sulab, nga nagalapus tubtub sa nautlan sang kalag kag espiritu, sang mga lupalutahan kag utuk,

8. Thieme, *The Divine Outline of History*, 1-21.

kag nagahantup sang mga hunahuna kag mga tinutuyo sang tagiposoon. (Mga Hebreo 4:12)

May ara lima ka mga kinaiya sang Pulong sang Dios sa sini nga bersikulo.

Una, ang Pulong sang Dios “maabtik” ukon “buhi.” Ang Griyego nga pulong ζῶν (*zon*), nga amo ang sa karon nga partisepyo ang isa ka porma sang berbo nga pareho sang gamit sa adhetibo, sa diin nagakahulugan ini nga “pirmi buhi, ukon maabtik nga nagakinabuhi.” Ini dapat mabadbad nga, “ang Pulong sang Dios pirmi buhi ukon wala gid untat nga nagakinabuhi.” Kon gusto mo mahibaloan kon ano bala ang kinabuhi, kinahanglan mo hibaloan ang Pulong sang Dios. Kon gusto mo maintiyendihan kon ano bala ang matuud nga pagkinabuhi, kon gusto mo mahimuslan ang bilog nga panahon sang kinabuhi, kag kon gusto mo magkinabuhi suno sa kamatuuran, niyan kinahanglan mo ang Balaan nga Kasulatan subong imo nga giya ukon manugpatultul. Ang Pulong sang Dios buhi; amo ini ang tinago ukon sekreto sa kinabuhi samtang buhi diri sa kalibutan, subong man sa walay katapusan.

Ang ikaduhang mahulagwayon nga pamulong para sa Bibliya amo ang pulong nga “gamhanan.” Ang Pulong sang Dios nga sa kanunay buhi kag gamhanan. Ang adhetibo nga gingamit para sa gamhanan amo ang Griyego nga pulong ἐνεργής (*energes*), nagakahulugan “maabtik” ukon “maabtikon kag nagalihok nga makagagahum; ang malampuson nga gahum sa pagpuyo sa espirituhanon nga pagkinabuhi. Subong nga ang tinago ukon sekreto sa kinabuhi makit-an sa Pulong sang Dios, gani ang tinago ukon sekreto sa espirituhanong pagkakusganon ukon nagalihok nga gahum makit-an man sa Pulong sang Dios. Busa, kinahanglan ta magtoo sa Pulong sang Dios, gamiton ang Balaan nga Kasulatan, mga saad kag ang mga panudlo sa Bibliya agud nga makaagum sang diosnong nagalihok nga gahum sa aton mga kinabuhi.

Ang ikatatlo nga kinaiya sang Pulong sang Dios amo ang “matalum pa sa bisan ano nga espada nga duha sing sulab.” Ang hulagway sini nga pulong makaingganyo ukon makadani kaayo. Ang Griyego nga pulong nga gingamit para sa “espada” amo ang μάχαιρα, (*machaira*). Bisan nga tama ka nubo nga espada, ang *machaira* amo ang pinakabantugan nga mga hinimo sadtong una nga panahon sang kalibutan. Agud sa paghatag bili sa talagsahon nga mga panagway sa sini nga hinagiban ukon armas, kinahanglan ko una gid anay ihulagway ang lain nga mga espada nga ara na daan sadtong nag-agi nga panahon sang kalibutan.

Ang isa sa mga espada sa diin sobra nga makaingganyo sadto gintawag nga ρομφαία, (*romphaia*). Malapad nga espada, kasami lima ukon anum ka pye ang kalabaon nga may talum sa isa lamang ka kilid kag may duha ka dalagko nga kalaptan, una nga nakagamit sini amo ang mga Thracians. Wala ini ginasulud sa tagub ukon ginataklus nga may tagub kondi ginapas-an sa abaga, ukon kaisa ginapas-an sang duha ka tawo. Kon ang mga barbaro ang mga Hentil sa Romanhon nga kadumalahan nagagamit sini nga espada, ila ini nga ginapas-an sa likud kag ilabyog patoo kag pawala. Kasami sini ang manug-espada pirmi lang matumba kag madali mabaslan sang pag-ataki.

Kon ang mga Romanhon makauna sa pag-abante kaysa mga barbaro, nga nagapas-an sang manubo lamang nga *machairas*, ang mga barbaro dala ang ila dalagko nga mga *romphaias* nagalantaw sa bungyod sa mga nagasulong nga mga Romanhon kag nagahinarakhak ginakadlawan lang nila ang mga Romanhon. Apang ang mga Romanhon amo ang may kinatapusan nga kadlaw.

Ang iban nga espada sadto nga panahon sang kalibutan amo ang ξίφος, (*xiphos*), sa diin nahulagway sa matalum lamang nga taliwis sa punta. Ang iya mga kilid mga wala sang pulus sa pakig-away. Ang solo lamang nga pamaagi nga ang kaaway mahimong mabuntog sang *xiphos* amo ang isa

ka tadlong nga pagduslak ukon pagbuno. Kon ang kaaway nagligidligid, nagtabyogtabyog, naglikoliko, nagdukoduko ukon naghapahapa ukon makahimo ini maglikawlikaw sa pagpangduslak ukon pagpangbuno, ang manug-espada sang *xiphos* madali man mabaslan sang pag-ataki.

Ang ακινάκης (*akinakes*), nga ginhimo sa Persia, indi pang-away nga espada. Ang iya taliwis sa punta habol, habol man ang mga kilid, kag mas maayo nga pangpatahum ukon pang-adorno kaysa mapuslanon. Ang kalaptan sini gin-adornohan ukon ginpapitlan sang bililhon nga mga bato, gani marahalon kag mataas ang bili sini. Kag sa kinatapusan, ari naggowa ang δόλων, (*dolon*), ang espada sa diin nakatago ukon gintaguban agud ginapakunokuno nga daw lain nga butang, subong sang tukod ukon baston, kag sa liwat may ara isa lamang ka matalum nga punta.

Sa pagpaangid-anggid sini nga mga espada ang *machaira* manubo, sa diin nagakahulugan nga bisan sin-o mahimong maggamit sini. Indi na kinahanglan nga higantihon ka sang panglawas, tungud kay mamag-an lang ini kag masayon dalhon kag maniobrahon. Ikaduha, ang *machaira* indi gid makahimo sang iya manuggamit nga madali matumba ukon masayon nga atakihon. Makapangduslak siya, makapanagang kag makawaslik, ukon makapanglabo, makahiwa sa wala man ukon sa tuo nga indi kinahanglan magburubalanse buut silingon tawhay nga gamiton. Ang tinago ukon sekreto sang *machaira* amo nga indi lamang kay may tama ka talum ini nga punta, kondi nga ang duha ka kilid matalum man, ang hitsura kag kinaiya nga wala sa iban nga espada. Ang iban may ara talum sa isa lamang ka kilid ukon ang talum ara lamang sa punta, apang ang *machaira* may ara tanan. Subong sangputanan masayon nga pildihon sang Romanhon nga mga sundalo ang mga barbaro gamit ang *machaira*. Amo ato ang pinakamaayo nga armas sa dalagko nga pakig-away ukon pakigbatok sadtong unang panahon sang kalibutan.

Ngaa bala nga ang *machaira* gingamit agud sa pagbatbat kag paghulagway sa Pulong sang Dios? Ang *romphaia* may ara apang isa lang ka talum nga kilid. Ang Bibliya wala nasangkapan sang punta diri kag punta didto, kondi nga ang kada tipik ukon ginagmay nga bahin sang Balaan nga Kasulatan bililhon. Sa amo man, ang *ziphos* sa iya gamay kag talum nga taliwis sa punta sang sulab indi gid tukma nga hulagway sa Pulong sang Dios. Ang patahum nga akinakes wala gingamit, tungud kay ang Bibliya indi lamang matahum nga sinulat ukon yano nga balasahon lamang. Ang *dolon* wala man gingamit, tungud kay ang Bibliya wala natago sa iya kahulugan. Kondi nga diri sini ang Bibliya gintawag nga *machaira* tungud kay ang kada bahin sini nga espada may katuyoan.

Ang kada kudlit kag titulo sang Pulong sang Dios bilihon kag mahinungdanon. Ang kada kudlit kag titulo sa Pulong sang Dios mapuslanon sa aton subong mga Kristohanon. Ang Kristohanon nga nagagamit sa Pulong sang Dios indi gid mawad-an sang balanse kag indi matumba. Ang Kristohanon nga nagahimulus sa Pulong sang Dios lig-on kag han-ay, sa diin amo ang isa sa mga kinaiya sang kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan.

Ang isa ka panudlo sa Bibliya sa Pulong sang Dios nga makasulbar sang kada suliran kon gamiton sa isa ka kahimtangan amo ang panudlo sa Bibliya nahanungud sa diosnon nga kinaiya.

Si Jesu-Kristo amo man kahapon kag karon kag sa gihapon. (Mga Hebreo 13:8)

Ini nga bersikulo nagapahibalo sang bahin sa panagway sang kinaiya sang Dios, ang Iya pagkawalay pagbaylo. Kon magpunting kita sa sini nga hiyas sa kinaiya sang Dios, aton maintiyendihan nga ang Dios matutum sa tanan nga panahon; wala gid Siya nagabaylo ukon pabalhinbalhin ukon

nagakambyo; wala gid ta Niya ginapabay-an nga mawad-an sang paglaum kag magkarapukan. Kon ini nga diosnong hiyas gingamit sa isa ka suliran, aton makita kag mabanabana nga sa tanang panahon matutum Siya sa Iya mga saad. Ini nagatuytuy sa malig-on nga sangputanan nga indi gid Niya tugotan nga maluya kita kag mapukan, isa ka pangatarungan para sa kalig-onan kag kalinaw sang hunahuna.

Ang ikaapat nga kinaiya sang Pulong sa bersikulo 12 amo nga ang Bibliya “nagalapus,” ukon “nagadulot,” διικνέομαι (*diikneomai*). Nagadulot kag nagalapus; espada ini nga makalabo sang madalum. Sa madali kag madugay ang Bibliya magalabo sa imo sa gulpi lamang. Butang ta abi subong sini, ang Pulong sang Dios mag-igo sang mabaskog sa aton nga tanan! “Nagadulot kag nagalapus,” ang sa Griyego nga sa karon nga kapanahonan sang berbo nagapatultul kag nagapahayag nga nagapabilin ini nga nagadulot kag nagalapus. Tungud kay ang pagdulot kag paglapus sa lain nga pamulong, maintiyendiha naton nga kon ang Pulong sang Dios nagadulot kag nagalapus, nagahatag ini kaayohan sa aton. Amo lamang ini ang panahon nga mapilasan ka sang espada kag makapahimulus sang kaayohan tungud sini.

Ang Pulong nagadulot sa espirituhanon ang indi makita nga bahin sang tawo, ukon ang sa sulud nga pagkatawo, kag nagpuyo didto, subong nga ginpahayag sa sunud nga mga panghambal: “nagalapus tubtub sa nautlan sang kalag kag espiritu.” Ang Bibliya amo ang solo nga libro nga nagakilala nga ang indi makit-an ukon espirituhanon nga bahin sang natawo liwat nga tawo may ara duha ka mga bahin, ang kalag kag ang tawhanong espiritu. Ang Bibliya padayon nga nagapanalupsup sa indi makit-an ukon espirituhanon nga bahin sang tawo.

Mahimo mo nga duslakon ukon bun-on ang isa ka tawo sang kutsilyo ukon sang espada kag magdulot kag maglapus sa lawasnon ukon dutan-on nga bahin sang tawo, sa iya lawas. Apang pananglit kon ginduholan ko ikaw sang espada kag

nagsiling, “Lakat sa gowa kag mangbuno sang kalag.” Indi mo ini mahimo. Diin bala ini? Diin ka bala mag-umpisa? Bun-on mo bala ang utuk? Ukon ang tutunlan? Diin bala ang kalag—sa isa ka bahin bala sang lawas? Wala kita nakahibalo kon sa diin ini, apang ara lamang dira! Indi gid mahimo ukon mahitabo sa bisan ano nga espada, ukon bala, ukon bisan ano man nga butang ang pwede magdulot kag maglapus sa espirituhanon [ang indi makita] nga bahin sang tawo. Bisan pa nga tirahon mo ang lawas kag pagabuslutbuslotan sang mga bala sang pusil [machine gun], indi gid matabo nga matandog kag mahilabtan mo ang kalag. Amo ina ang buut silingon kag ginakahulugan sini nga pulong. Wala gid sang bisan ano man nga butang diri sa kalibutan nga makahimo sini, ang Pulong sang Dios lamang ang makadulot kag makalapus sa kalag kag sa espiritu.

Nahunahunaan mo bala halin pa sadto nahanungud sa paggamit kag paghimulus sang Pulong sang Dios? May mga tawo bala nga sa pipila kag lain nga pamaagi nagasabadsabad sa imo, mga tawo nga nagapataranta kag nagapaakig sa imo, ukon isa ka tawo nga amo na gid sina sa imo? Kon gamiton kag himuslan mo ang Pulong sang Dios, mahimo ini magbaylo ukon magkambyo sang imo panghunahuna. Nagadulot kag nagalapus ini sa imo kalag, nagakambyo sang imo kinabuhi, kag nagasangkap sang kalinaw kag paghidait.

Ang sunud nga mga panghambal nagasugyot sang sa medisina nga kamay-ong ukon kaanggid, “nga nagalapus tubtub sa nautlan sang kalag kag espiritu, [subong man] sang mga litalutahan kag utuk.” Ang isa ka nagaopera nga doctor, nga may pang-intiyende sang kaalam sa lawas ukon physiology, mahimong maggamit sang kutsilyo ukon isa ka gamit sa pang-opera kag maghiwa ukon mag-opera sang malampuson agud magpaayo sang pasyente ukon sang isa ka masakiton. Subong nga ang paghiwa ginakinahanglan agud maghimo sang isa ka malampuson nga operasyon, sa amo man ang Bibliya nagahimo sang operasyon agud mag-ayo sang kalag kag sang espiritu.

Ang kinatapusan nga kinaiya sang Pulong nagapalambo kon sa paano bala nga pamaagi ginahimo ini.

Ang Bibliya amo ang “nagahantup ukon nagatalupangud sang mga hunahuna kag tinutuyo sang tagiposoon.” Ang maalamon nga nagatalupangud amo ang maghuhukum, ang isa ka tawo nga nagahukum sang kaso ukon asunto sa tunga sang duha ka mga tawo. Siya ang tagsaway ukon tagbadlong ukon tagpangusisa, isa ka mausisa kag masawayon nga maghuhukum, kag amo ina ang ginahimo sang Bibliya sa aton. Ang Bibliya kanunay nga nagapangusisa kag nagapangsaway sa aton kag dapat nga mapinasalamaton kita tungud sa pagpangsaway kag pagpanghukum sini. Nagapunting ini sa sayup sang aton mga pagginawi agud nga makabawi kag makabalik kita pinaagi sa panumbalik, magsulud sa pakig-upod, kag maggamit sang mga manggad ukon katigayunan nga ginsangkap sang Dios.

Talupangda kon sa ano bala nga pamaagi ang Bibliya nagahukum. Ang Bibliya amo ang maghuhukum sang aton mga hunahuna. Ang mga tawo indi makahukum sang aton mga hunahuna. Bisan pa nga kon kaisa mapaktan nila kon ano bala ang aton ginahunahuna, wala sing bisan isa nga kanunay makasiling kon ano bala ang ginahunahuna sang iban. Apang ang Bibliya kanunay kag nagapadayon nga isa ka maghuhukum sang kon ano bala ang eksakto nga ginahunahuna naton.

Ang Bibliya amo ang maghuhukum ukon nagapangsaway ukon nagapangusisa sang, “mga hunahuna kag sang mga tinutuyo.” Ang pulong “mga tinutuyo” nagakahulugan kabangdanan ukon kaawhagan. Amo gani nga ang Bibliya nagahukum sa mga hunahuna kag mga kabangdanan ukon kaawhagan sang tagiposoon, ukon sang kinabuhi sang kalag ukon sang espirituhanon nga kinabuhi, ukon sang hunahuna. Kon masinahon ikaw sa isa ka tawo, kon maimon ka, kon mapahitas-on ukon mapalabilabihon ka, kon hambog kag walay pulus ka, kon ang imo mga kapasikaran ukon kabangdanan

indi matuud kag mga sayup ini, ang Bibliya magahukum sini nga mga kabangdanan. Kon aton kilalahon kag angkonon ini nga mga makasasala nga mga panghunahuna kag mga kabangdanan, ang pagpanghikot mahitabo, ang sala mauntat (1 Juan 1:9), kag ang pakig-upod mabawi kag mabalik.

ANG KINAIYA SANG DIOSNON NGA PAGPANGUSISA

Bisan pa nga subong ang Bibliya nagahukum sang aton mga hunahuna kag mga tinutuyo ukon kabangdanan ukon kapasikaran, ang Dios mismo sa Iya kaugalingon amo ang nagabasa sang aton mga hunahuna. Sa ano nga pamaagi mo bala gusto nga maangkon ang tanan nga butang nga imo nahunahunaan karon gid nga adlaw nga nahulagway dira sa imo hunahuna kag daw mapanan-aw mo sa atop? Isipon ta abi halimbawa may ara ako tuplokanan sa diin kon ginpislit ukon gintuplok, mangin kabangdanan sang pagginowa sa imo atubangan sang tanan nimo nga mga ginhunahuna. Salamat sa kaayo kag pagkamahinatagon nga indi gid ini mahitabo! Apang ang Dios nakahibalo kon ano ang aton ginahunahuna sa kada segundo ukon sa tanan nga tion, kag ini nga panghunahuna amo ang natungdan sang diosnong pagpangusisa.

Bersikulo 13. “Kag walay tinuga nga indi hayag sa atubangan niya [sa panan-aw sang Dios], kondi ang *tanan* hublas kag dayag sa mga mata niya nga hatagan ta sing husay”. Ang pamulong “nga hatagan ta sing husay” sa tukma kon sa Griyego, nagakahulugan “sa kon kay sin-o kinahanglan ta mangatubang sang salabton.” Si Ginoong Jesu-Kristo magakuha sang utang ukon salabton halin sa aton, kag tungud sini nga kabangdanan ara kita sa kanunay ukon nagapadayon nga pagpangusisa ukon pagpanuki. Siya nakahibalo kon ano bala ang aton ginahunahuna sa tanan nga tion. Amo ina kon

ngaa ang Iya Pulong amo ang maghuhukum sang aton mga hunahuna. Gani ang pagtoo nga may kapahuwayan nagalakip kag nagakinahanglan sang nagapadayon nga paghukum sang aton hunahuna nga nadihon kag nahorma ukon natukod sa Pulong sang Dios. Ngaa bala nga ang aton mga hunahuna? Ngaa bala nga ang ara sa pinakasulud nga bahin sang tawo? Tungud kay ang batid nga pamaagi sang pagtoo nga may kapahuwayan indi isa ka butang nga ginahimo ta sa gowa, ini isa ka butang nga ginahimo ta sa aton hunahuna. Ang batid nga pamaagi sang pagtoo nga may kapahuwayan ginplano kag gin-aman agud maghatag sa aton sang hingpit nga kalipay kag nagapalig-on sang aton panghunahuna sa kada kahimtangan sang kinabuhi.

ANG KINAIYA SANG PAGPANAKSI UKON PAGPANGSANGYAW UKON PAGPAAMBIT

Ang pagtoo nga may kapahuwayan nagalakip sang pagpaambit ukon pagpanaksi nahanungud kay Jesu-Kristo.⁹ Ang pagpaambit ukon pagpanaksi isa ka katungdanan sang kada Kristohanon, indi lamang sang mga pastors, mga katimbang nga mga pastors, mga ebangelista, mga manunudlo sa Sunday School, kag mga diyakono ukon mga espirituhanong hamtong. Kon ikaw isa ka Kristohanon, ikaw isa ka saksi ni Ginoong Jesu-Kristo. Kon nagaginawi ka sa kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan, ini matalupangdan sang iban. Nagapadayon ka nga mahatagan sang mga higayon agud maghambal kag magpaambit sang pulong, ukon sobra pa sa pulong, para kay Ginoong Jesu-Kristo. Nga may malig-on kag han-ay nga panghunahuna kag kalinaw kag paghidait sa kalag, sigurado kag may pagsalig kag nagapatawhay ka sa tion sang

9. Thieme, *Witnessing* (1992).

imo nga pagpahayag kag pagpaambit sang Ebanghelyo.

Bersikulo 14. “Niyan kay kita may [kita nagapadayon ukon magpabilin nga may ara] dako nga pinakamataas nga sacerdote nga nakalatas sang mga langit [ang hingpit nga kapanahonan sa berbo, nga nakalatas sang mga langit sang nag-agi, nga may sangputanan nga siya nagapabilin didto], si Jesus ang Anak sang Dios, lig-onon ta ang *aton* pagtuad.” “Lig-onon ta” amo ang κρατέω, (*krateo*) sa diin nagakahulugan magpangapyot sang malig-on. Ang sa Griyego nga sa karon nga kapanahonan sang berbo ini sa tukma nagakahulugan “magpabilin nga nagapangapyot ukon nagapanghawid sang malig-on sang tanan naton nga kusog sa aton pahayag,” nga amo ang pagpanaksi kag pagpaambit. Ang modo sang berbo nga amo ang gramatikanhon modo nga may ginaalagaran, sa diin ang tagsulat nagapang-agda sang tanan niya nga mga manugbasa agud nga maghimo sang pagbuut agud makig-upod sa iya sa pagpanaksi para kay Jesu-Kristo.

ANG KINAIYA SANG PAGTILAW

Ang pagtoo nga may kapahuwayan nagahilabot kag nagalakip sang kanunay nga pagtilaw. Ang kadamoan sa inyo nakahibalo nga ang ugat kag kaunuran ginapabakod kag ginapalig-on paagi sa pag-alsa sang mabug-at nga butang, kag magpabilin nga makusganon kag mapuslanon paagi sa wala untat nga pagbansaybansay. Ang mga ugat kag kaunuran ukon muskulo may upod nga kabug-aton agud sa pagbansaybansay sa ila, agud sa pagpabilin sa ila sa kanunay nga kahimtangan sang gahum kag kakusog. Pareho ini nga pamaagi sang kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan: Ginakinahanglan ini matilawan agud mangin himsog kag makusganon. Kadamoan sang mga suliran, mga pagtilaw, kag mga kalisdanan sa diin

nagaabut sa aton dalanon ang mga wala sang tawhanon nga kasulbaran kag mga gin-aman agud sa pagtilaw sang aton kabaskog sa kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan. Nagapabilin bala kita sa pagpuyo sa kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan ukon wala? Nagapadayon bala kita sa pagsalig sa Ginoo? Nagapadayon bala kita sa pagsandig sa Iya? Nagapadayon bala kita sa pag-angkon sang mga saad sa Pulong sang Dios? Nagapahuway bala kita sa Iya? Nagasalig bala kita sa Iya Pulong? Ginaangkon ta bala ang Iya mga saad? Amo ini kon ngaa ang Dios nagapadayon sa pagtugot sang pagtilaw sa aton kinabuhi. May mga panghitabo sa aton nga indi ta maintiyendihan, mga panghitabo sa diin wala sing klaro nga kasulbaran. Ginakinahanglan ta angkonon ang Iya mga saad, magkinabuhi sa Iya Pulong, toohan kag himuslan ang mga butang sa diin Iya ginsangkap para sa aton. Busa, magapaabut ka sang napanahon kag nagaabut-abut nga pagtilaw samtang nagakinabuhi ka.

Sa madali ukon madugay ang kada Kristohanon magaatubang sang pipila ka sahi sang katalagman ukon kapit-os. Ang atop magkarahulog, pati ang banig magkaradula sa imo daw subong sang wala na gid sang nabilin kag ang imo bilog nga kalibutan daw natumpag nga pareho lang sang daw narumpagan ka sang bilog nga kalibutan—isa ka pagtilaw sa kapit-os agud makit-an kon magpabilin ka bala nga malinawon kag tawhay, mag-angkon sang mga saad, kag magpadayon sa pagkinabuhi sa Pulong. Kag ang dako nga hilisgutan sa sina nga kapit-os amo ini: Nagatoo bala ako sa Pulong sang Dios? Magaangkon bala ako sang Pulong sang Dios ukon matublag kag magamohan dayon? Mataranta kag magkabalaka bala ako? Mahadlok bala ako? Mangin mahuyang bala ako sa pipila ka mga bagay? Magapuyo bala ako sa “palasyo sang kalisang ukon sang pagkasalasala kag wala sang kapahuwayan”? Ukon magapadayon bala ako sa pag-angkon sadtong mga saad sa diin may kaangtanan kag tukma sa sina nga kahimtangan?

Ang tagsa ka butang ang Dios nagapanghikot nga sa ikaayo. (Mga Taga-Roma 8:28a)

Kay ang inaway *iya* sang GINOO. (1 Samuel 17:47b)

Pahimonong, kag tan-awa ang kaluwasan [tan-awa ang pagpalingkawas] sang GINOO. (Exodo 14:13b)

Dili ka magkahadlok, kay Ako nagaupod sa imo. (Isaias 41:10a)

Kay sa Dios walay bisan ano nga indi mahimo. (Lucas 1:37)

Bersikulo 15. “Kay wala kita sing isa ka pinakamataas nga sacerdote nga indi matandog sang aton mga kaluyahon, kondi isa nga nasulay sa tanan nga bagay kaangay naton, apang wala nagapakasala.” Ang aton pinakamataas nga sacerdote, si Ginoong Jesu-Kristo, nag-andam kag nagbukas sang dalan sadto pa anay para a aton. Siya natilawan sa kada pamaagi nga kita natilawan, kag sang madamo pa. Apang bisan pa sina wala gid bisan sa makaisa nga Siya nakasala, kag wala man Niya gindula ang Iya kinabuhì sang may pagtoo nga may kapahuwayan. Ang Ginoo nagpanglakaton sa dalan sang pagtilaw, nakaagi sang pagtilaw nga mahimong mahitabo man sa aton, kag amo nga ang 1 Mga Taga-Corinto 10:13 nagasugilon sa aton, “[nagsangkap siya] sang pamaagi sa pagpalagyo ukon paglingkawas, nga basi masarangan naton antoson ini [ukon agwantahon ini].”

ANG KINAIYA SANG PANGAMUYO

Bersikulo 16. “Niyan magpalapit kita [προσέρχομαι, *proserchoma*] nga may pagsalig sa trono sang bugay, agud nga makabaton kita sing kalooy kag makaagum sing bugay sa pagbulig sa aton sa tion sang kinahanglan.” Ang panghambal “magpalapitkita” nagasiling sa aton nga magpalapit sa kinaulihian nga malaygayong gramatikanhong modo nga may ginaalagaran sa sini nga dalanon. Ining malaygayong gramatikanhong modo nagapaanggid kag nagapaintiyende nga ang tagsulat sang surat nagapang-agda sang iya mga manugbasa, ang tanan nga mga tumuluo, agud magpakig-upod sa iya sa isa ka butang. Siya nagasiling, “Dali mag-ululupod kita tanan nga may pagsalig sa trono sang bugay ukon grasya. Upod ka sa akon sa pangamuyo.” Kinahanglan man naton hibaloong kag talupangdon nga ini nga berbo, *proserchomai*, ara sa tunga nga tingog, nagakahulugan nga ang ginahisgutan mapuslan. Busa, ang pangamuyo nagahatag kaayohan kag mapuslanon sa aton. Kita, subong mga tumuluo ni Jesu-kristo, amo ang natungdan kag nahatagan sang kaayohan paagi sa pagpalapit sa Dios sa pangamuyo. Ang berbo nga ara sa karon nga kapanahonan. Kinahanglan magpadayon gid kita kanunay sa pagpalapit sa trono sang bugay ukon grasya. Sa lain nga mga pamulong ini nga panghambal sa pagkamatuud nagasiling, “Magpangamuyo sa walay langan ukon sa tanan nga tion, walay untat” (1 Mga-Tesalonica 5:17). Ini nagakahulugan magpalapit pirmi didto sa atubangan sang Ginoo pinaagi sa pangamuyo.

Ang pulong nga “boldly” “may pagsalig, ukon madasigon kag walay kahadlok” sa tukma nagakahulugan “nga may pagsalig.” Kita subong mga tumuluo, sa paggamit kag paghimulus sang batid nga pamaagi sang pagtoo nga may kapahuwayan, mahimong magpalapit nga may pagsalig sa trono sang grasya. Sa ano bala nga pamaagi ini nagapanghikot?

Kag ang bisan ano nga inyo pangayoon sa pangamuyo, mabaton ninyo, kon may pagtoo kamo. (Mateo 21:22)

Ini nga panghambal “nga may pagsalig” nagakahulugan magpalapit nga may pagsalig. Mahimo kita magpalapit nga may dako kaayo nga pagsalig sa trono sang bugay ukon grasya. Ginbuylogan ta ang mga saad sang Dios sing pagtoo.

Matalupangdan mo nga ang pangamuyo amo ang trono sang grasya: Wala ta ini gin-obrahan, indi ta angayan sini, wala kita sang katungud, sa tawhanon nga panghambal, magpalapit sa trono sang grasya. Apang tungud sa grasya sang Dios sa karon mahimo na ini. Dayon ang katuyoan sang pangamuyo ginpahayag sa sini nga bersikulo. Ini nagaumpisa sa pulong “nga,” sa diin nagapakilala sang put-ong ukon sang mga pulong sang katuyoan. “Agud nga makaagum kita,” ang berbo λαμβάνω (*lambano*) sa aorist nga kapanahonan sang berbo, nagakahulugan nga “sa gintagal nga panahon ukon tukma nga panahon makabaton kita sing kalooy.” Ang gramatikanhong modo nagakahulugan nga ang pagbaton sining kalooy mahitabo. Gin-aman ini tungud sang pagpangayo.

“Agud nga makabaton kita sing kalooy, kag makaagum sing bugay sa pagbulig sa aton sa tion sang kinahanglan.” Ang kalooy amo ang “grasya nga nagalihok ukon nagahulag.” Kon ang Dios magbubu sang Iya grasya sa aton, ini amo ang diosnon nga kalooy. Sa pagkamatuud, sa karon matalupangdan kag makilala ta nga ang kada tion sa kinabuhi isa ka tion sang kinahanglanon, kag ina nga mga kinahanglanon mahimong masugata paagi sa pagpalapit sa trono sang grasya. Sa sini nga punto sang katuyoan ang pangamuyo kag ang batid nga paamagi sang pagtoo nga may kapahuwayan nagsibo kag nagkauyon agud maghorma sang kapasikaran sang gahum para sa pagtuman sang kinabuhi sang may pagtoo nga may kapahuwayan.

Ang pagpunosang Balaan Espiritu, ukon pagkaespirituhanon, nga nagapadayon paagi sa panumbalik, amo ang ginhalinan sang gahum sa Kristohanon nga kinabuhì kag ang batid nga pamaagi sang pagtoo nga may kapahuwayan nga amo ang sangputanan sang paggamit sina nga gahum. Siguro sa karon gid nga tion may ara ka kinahanglanon ukon isa ka sahi sang kahimtangan sa diin nagatublag sa imo. Niyan palapit sa Dios paagi sa pangamuyo. Ang batid nga pamaagi sang pagtoo nga may kapahuwayan ginagamit nga may pangamuyo. “Niyan magpalapit kita nga may pagsalig sa trono sang bugay, agud nga makabaton kita sing kalooy kag makaagum sang bugay sa pagbulig sa aton sa tion sang kinahanglan.” Amo nga sa nagapalapit ka sa Dios paagi sa pangamuyo, ginaangkon mo ang 1 Pedro 5:7, “Magtugyan sang inyo tanan nga paghimud-os sa iya; kay siya nagakabalaka sa inyo.” Amo ini ang kinabuhì sang may pagtoo nga may kapahuwayan.

ANG PAGKAMAKUSGANON KAG PAGKAMAABTIKON SANG PAGHULAT

Isaias 40

Ang makusog nga tilindugan kag pasikaran sang Isaias 40 makit-an sa bersikulo 29. “Siya nagahatag sing gahum sa ginapunaw, kag *sa wala sing* gahum nagadugang siya sing kusog.” Si Isaias nagaatubang sang sobra ka nangluya kag nawad-an sang paglaum nga pungsod. Ang mga Israelita ukon mga Hudiyo lapit na gid makabaton sang mabug-at nga paghukum. Lapit na sila mabihag. Ang hulagway sini klaro, mawaaw. Ang mga tumuluo sa panahon ni Isaias “ara na sa makakilibot nga kahimtangan” kag nagapang-agda sang iban agud magpakigbuylog sa pakig-upod sa ila, subong bala sining nagakatabo sa tunga sang mga tumuluo sa sini nga

mga adlaw. Nagakalasubo, nawad-an sang paglaum, kag pagkawalay kadasig ukon minghoy. Sa laktod, nagkulang sila sang espirituhanon nga kusog kag ginapunaw, ang kaagi sa diin kasami nagakahitabo sa tunga sang mga tumuluo sa aton karon nga panahon. Ang mga tumuluo daw indi makasalig sang malawig ukon mawad-an sila sang pagsalig kon magaabot na ang mga suliran, kalisdanan, makapahiubus ukon makapalain sang buut nga mga kahimtangan sang kinabuhi.

Ang katuyoan sang Pulong sang Dios sa sini nga dalanon amo ang pagpakita sa imo nga dapat indi ka mawad-an sang kadasig. Indi mo kinahanglan magaagi sa kinabuhi sang pagkamasinulub-on. Indi mo kinahanglan magkinabuhi sa imo mga balatyagon kag *paagi* sa imo mga balatyagon—sa isa ka tion ara ka sa ibabaw ukon masinadyahon kag sa sunud sa idalum ukon masinulub-on. Indi mo kinahanglan magsaylosaylo ukon maglangyaw halin sa isa ka duug pakadto sa lain nga duug sa pagtinguha nga makakaplag sang isa ka espirituhanon kaayo nga kaagi agud nga mabalhin ukon maliso ang imo kalibutan sa tama ka masinadyahon. Ang Dios wala nagapanagtag ukon nagatugot sang mga kaagi sang sobra kag nagapangralapaw nga balatyagon sa kay bisan sin-o.

Si Isaias may duha ka mga dalagko kaayo nga ginaatubang! Sa isa ka bahin, nagaatubang siya sang madamo kaayo nga mga tumuluo nga atong mga nawad-an sang paglaum kag sa pihak nga bahin, sadtong mga pirmi lang may sobra ka mga makidiyosnon nga pamaagi sa pagtinguha agud sa pagsulbar sang ila mga suliran—sadtong mga nagapaninguha sa pag-aliwasa ukon pagpasakit sang ila mga kaugalingon agud makabatyag sang dugang nga ‘pagkaespirituhanon’ kaysa bisan kay sin-o. Gani maangkon ta ining talagsahon nga dalanon sa diin nagapakilala sang pagkamakusganon kag pagkamaabtikon sang paghulat. Kon tumuluo ka ni Jesu-Kristo, “ang paghulat sa Ginoo” isa ka tilindugan kag pasikaran sa diin para gid ini sa *imo!*

Una sa tanan, nakit-an naton nga may palareho kita nga kaagi—ang nagakapunaw. Naagyan ta ini sa karon nga mga adlaw subong nga naagyan man nila sadtong mga adlaw ukon panahon ni Isaias (Mga Hebreo 12:3). Pila bala ukon ano bala kadamo sa inyo ang nagakapunaw karon? Kon ikaw amo sina, pahimonong, tungud kay sa gihapon makabati ka sang Pulong sang Dios! Nakahibalo ako nga madamo sa inyo ang nagapas-an kag ginatublag sang makalilisang kag malisud kaayo nga mga suliran ukon palaligban. Nakahibalo ako nga madamo sa inyo mga bug-os nga napaslawan tungud sang tawhanon nga panan-aw sa kinabuhì. Nakahibalo ako nga madamo sa inyo ang nawad-an sang kadasig kag madamo sa inyo ang nasub-an kag nawad-an sang paglaum kag nag-abot sa punto nga daw mauntat na, mag-atras na kag taposon na ang tanan. Ang iban sa inyo, sang natalupangdan ang kalisud kag pagkawala sang paglaum, nagtinguha sa paghimo sang isa ka butang nahanugud sini sa inyo kaugalingon nga paningkasog. Indi kamo pagahanuton. Nagapangita ka ukon basi nakakita ka na sang pipila ka porma sang kadalisan ukon kahingpitan. Nakakita ka sang diyutay nga kalipay sa kinabuhì: Basi kon ini amo ang bisan ano nga butang nga halin sa ilimnon nga makapaawhag kag makapanghikot sa kaisipan agud magbalos sa pagkawala sang kadasig kag sang kasakit.

Dali mag-ubog ta sa tanan sining kalibog—ang kasamok sa sulud nimo, ang mga suliran ukon mga palaligban sa imo kinabuhì, inang masinulub-on nga kinaiya sa diin sa masayon lamang nagasamoksamok sang imo hunahuna. Syempre, natalupangdan ko nga pagkatapos sini nga mga tinuig sang pagpungko sa atubangan nakon sa klase sang pagtoon sa Bibliya, madamo sa inyo nahimong maayo kaayo nga mga ‘manughampang sang poker.’ Mahimo kamo magpungko didto kag maglantaw sa akon sang deretso kag nagaatubang nga sa sina nagasiling “sin-o ako?” tan-awa. Ukon basi mahimo ka magpakita sang ‘balaan’ nga hitsura ukon panagway, nga “indi

gid ini iya makatublag sa akon tungud kay labaw ako sa sina tanan.” Karon atubangon ta ini. May mga tion nga nagakapunaw kita. Matuud ini sa akon. Matuud ini sa imo. May mga panahon nga ‘mangbato ta sang toalya,’ kon mapuno na kita kag indi na kita, kon nawad-an na kita sang kadasig kag paglaum. Apang bisan pa sina, nagakapot kita sa pinakadako kag pinakamaligon nga kamut sa bilog nga kalibutan, ang mga saad sang Dios, ang batid nga mga pamaagi sang Bibliya, ang mga panudlo sa Balaan nga Kasulatan—naangkon ta ini tanan nga talagsahong mga katigayunan ukon manggad. Gani mabasa ta sa bersikulo 29 ang mga butang sa diin aton kag para gid sa aton paagi sa paggamit ukon paghimulus, apang sa amo man iya man ini sang tumuluo nga Hudiyo sa panahon ni Isaias—“Siya naghatag sang gahum sa ginapunaw.”

Kon ang Dios maghatag sang gahum, ini amo ang diosnon nga gahum. Ang kaugalingon nga gahum sang Dios! Indi tawhanon nga gahum kag indi man tawhanon nga kasarang sa diin saypan! Sang ang mga Hudiyo nag-abut sa pangpang sang Red Sea kag nagaatubang sang sigurado nga kalaglagan nga pagahimoon ni Paraon, naghatag Siya gahum sa maluya kag wala sang ikasarang. Si Moises nagsiling,

“Pahimonong, kag tan-awa ang kaluwasan [tan-awa ang pagpalingkawas] sang GINOO.” (Exodo 14:13b)

Sang tion nga maluya kag wala kita sang ikasarang, indi makapakig-away, indi makapanlimbasog, indi makasulbar sang aton mga suliran ukon mga palaligban, pahimonong sa higad kag tan-awa ang Ginoo nga magsulbar sa ila. May mga tilindugan kag sulundan nga ginapatigbabaw ko sa inyo. Naghalin ini sa mga bibig ni David samtang nagatindog siya sa atubangan ni Goliath kag nagsiling,

“Kay ang inaway iya sang GINOO.” (1 Samuel 17:47b)

Kon nagsalig ka na kay Jesu-Kristo subong imo Ginoo kag Manluluwas, indi na ini imo pakig-away—ini iya na sang Ginoo pakig-away. Busa, kaladlawan ini kag katim-osan sang pagkamango ukon pagkawalay nahibaloan sang tumuluo agud magtinguha sa pakig-away sa ilinaway nga ang Ginoo nagapakig-away na para sa imo! Ang Ginoo nagasiling para gid sa imo nga magpahigad kag magpahimonong kag lantawa Siya nga nagapakig-away, ukon subong nga si Isaias nagbutang sini sa bersikulo 40:31, “maghulat sa GINOO.” Magpabilin ukon magpadayon sa imo panghunahuna nga nalikupan kag sako sa Iya. Ang pinakamabudlay nga butang sa Kristohanon nga kinabuhi amo ang magpabilin nga wala sang ginahimo!

Kapila na bala nahitabo nga nagpakighambal ako mismo sa imo? Nagpamati ako sa mga kalisud nga nahitabo sa imo, kag ginsiling ko sa imo kon ano ang sabat ukon kasulbaran. Pahimonong kag wala ka sang himoon! Apang paagi sa ginasiling nga wala sang himoon wala ko ginapakahulugan nga sa yano magapungko lamang kag magpamalandong sa walay katapusan. Wala ko ginakahulugan nga pabay-an ukon tugotan ang imo hunahuna nga haw-ang kag wala sang sulud. Kag wala ko ginakahulugan nga mag-untat sa tanang naandan nga mga kalihukan kag mga paninguha sa kinabuhi, agud mahimong propesyonal ukon angayan nga pildiyan. Ang buut ko pakahulugan sang wala ginahimo nga buy-an kag kalimtan ang mga suliran ukon palaligban kag isalig ini sa Ginoo. “Maghulat sa Iya.” “Siya nagahatag sing gahum sa ginapunaw,” sa wala sang ikasarang. Ang Dios wala nagabulig sadtong mga nagabulig sa ila mga kaugalingon. Ang Dios nagabulig sa mga maluya! Ang inaway iya sang GINOO! Busa, sanglit nga ikaw subong isa ka tumuluo nasakup Niya kag Iya, sanglit nga ikaw maluya, kag sanglit nga gintilawan kag gintinguhaan

mo nga sulbaron ang imo kaugalingon nga mga suliran ukon mga palaligban kag nangampo nga indi mo na masarangan, kinahanglan mo magtoon sa pagsandig kag pagsalig sa Iya.

Ang Dios indi gid makabulig sa imo tubtub nga matalupangdan kag mabaton mo nga maluya ka kag wala sang mahimo. Indi Siya makabulig sa imo tubtub nga matalupangdan kag mabaton mo nga indi mo masarangan sulbaron ang imo mga suliran ukon mga palaligban. Bisan diin sini sa duha maglikaw ka sa matuud nga panghitabo sa kinabuhi paagi sa pagpalagyo ukon bayawon ang imo kaugalingon, ukon magpungko ka na lamang kag magkabalaka tubtub mahimo ka nga pinakamasinulub-on kag makalolooy sa tanang mga binuhat ukon tinuga. Apang, “Siya nagahatag sing gahum sa ginapunaw, kag sa wala sing gahum, nagadugang siya sing kusog.”

Nagapuyo kag nagakinabuhi kita sa kaliwatan kag panahon sang kaugalingon nga paningkamot ukon paninguha. Apang indi ninyo mahimo nga luwason ang inyo kaugalingon. Naluwas kamo tungud sa grasya pinaagi sa pagtoo. Bisan pa gani pagkatapos sang kaluwasan, indi gid kamo makabulig sa inyo kaugalingon. Ang pagpuno sang Balaan Espiritu indi magabut paagi sa isa ka butang nga ginahimo ninyo. Indi kamo makalihok kon wala ang gahum sang Balaan Espiritu. Wala gid sang bisan ano sa Kristohanon nga kinabuhi nga nahimo paagi sa inyo kaugalingon nga paninguha kag paningkasog.

May ara ako sang matahum kag maayo kaayo nga salakyan, sa diin nagustohan ko gid kaayo. Ako amo ang ginakilala ukon ginbantog subong isa ka nahamuut nga manugbakal. Apang bisan pa sa tanan sining talagsahon nga mga bahin ukon galamiton nga inugtakod, kag tanang mga kapuslanan kag kaayohan sang sini nga salakyan, may ara isa ka piho nga indi maayo kag indi mapuslanon. Nagakinahanglan ini sang gasolina agud makadalagan. Gani kasami kon ginakinahanglan, ginapatughungan ko ang salakyan. Ang tanan nga mga salakyan, bisan pa kon mga dalagko ukon mga gagmay sila,

daan ukon bag-o, ginapadalagan sa pareho nga pamaagi. Tanan sila kinahanglan matughungan sang gasolina ukon krudo.

Sa amo man sa espirituhanon nga kahimtangan wala sang kalainan bisan man kon dako ka ukon gamay nga tawo, tigulang man ukon batan-on, sa tion sang pagkatawo liwat sa espirituhanon nga kinabuhi ang Dios naghatag sa imo sang espirituhanong manugpalihok sa espirituhanong kinabuhi, ang Dios Balaan Espiritu! Katingalahan kag talagsahon ini nga balita! Kon ara ka na sa kahimtangan nga indi na makasarang, kon nakaabut ka sa duug ukon bahin sa diin nabanabana mo nga ang kahimtangan wala na sing paglaum kag nawad-an ka na sang paglaum agud maghingagaw pa sa pagsagubang sini, niyan ara ka sa kahimtangan sa pagtalupangud kag pagkilala nga ang Dios lamang ang mahimong makabulig sa imo. Sang nagsugod ka sa pagtalupangud sini pinaagi sa mga kapit-os kag mga kabug-aton sang kaagi, ukon paagi sa isa ka mas masayon nga pamaagi, paagi sa pagtoo sa Pulong sang Dios, ara ka sa kahimtangan sa pag-angkon sang gahum mismo sang Dios sa imo kinabuhi. Siya nagahatag sing gahum sa ginapunaw.

Sa bersikulo 30 makita ta ang panghulagway sa mga maabtikon nga manughampang. “Bisan ang mga pamatan-on [mga manughampang] punawon kag lapyoon, kag ang mga pamatan-on nga lalaki mapukan gid.” Bisan pa kon ano ka maayo ang isa ka manughampang ginbansaybansay kag ginhanas, bisan pa kon ano ka makusganon siya, may mga tion kon san-o siya mapunaw kag kon san-o siya mapukan.

Apang ang mga nagahulat sa GINOO magabag-o sang *ila* kusog, magatimbook sila nga may mga pakpak subong sang mga agila, magadalagan sila kag indi paglapyoon, magalakat sila *kag* indi pagpunawon. (Isaias 40:31)

Bisan pa nga mapunaw kita, malapyo kag mapukan, may ara paglaum, may ara sang saad. Amo ini ang espirituhanong tilindugan kag sulundan, sa diin kinahanglan ta maintiyendihan. Sa ano nga pamaagi bala kita magahulat sa Ginoo? Tanawon ta gid sing maayo ang pulong “hulat,” sa diin mahimong mabadbad nga “pagsalig” ukon “pagtoo.”

Sa pagkamatuud may ara lima ukon anum ka Ebreyo nga mga pulong sang pagtoo. Ang isa ka Ebreyo nga pulong ginbadbad “pagtoo,” nga makit-an sa Genesis 15:6, amo ang pulong אָמַן (*aman*). Ini nagakahulugan sang paggamit sa Dios subong isa ka bulig ukon tuko; ang paggamit sa Dios subong sadsaran ukon palatukuran, agud magsandig sa Iya. Ang Ebreyo nga pulong בָּטַח (*batach*), ginbadbad “pagtoo” ukon “pagsalig” sa Mga Salmo 37:3, nga sa kinaunahan gingamit sang duha ka mga nagadumuganay nga mga mandudumog nga ang isa sa ila nagpudyot sa isa kag ginpusdak siya sa salog. Sa kadugayan, ini nga pulong nagkahulugan “pudyuta ukon dalha ang imo mga kabalaka kag mga palaligban kag iduso ukon ipusdak sila didto sa Ginoo,” ukon “salig.” Ang isa pa ka pulong, יָחַל (*yachal*), nga makita sa Job 13:15, nagakahulugan “magsalig” sa sobra kaayo nga sakit. Bisan pa nga ikaw ara sa tuman kag bug-os nga kasubo kag makalolooy, sigurado ka sang pagkalingkawas. Ang pulong nga חָסָה (*chasah*), nga gingamit sa Mga Salmo 57:1, nagakahulugan “magpalagyo subong sang isa ka koneho,” subong isa ka koneho magapalagyo sa dalagko, daotan nga hayup. Ang koneho indi magpundo agud magpakig-away sa nagangurob, nagaharahara sa kaakig nga manunukub nga sobra ka mainiton sa iya nga pagpanglagas. Nakahibalo siya kon sin-o ang madaog, gani nagapalagyo siya. Apang para sa iya ang iya kaaway mabudlay gid nga palagyoohan, kag daw mapunaw na gid siya. Sa hinali, nakakita siya sang isa ka bato nga may sip-ak ini. Gani ang gamay nga koneho nagsuhot kag nagpalipod ukon nanago sa sulud sang sip-ak, nagpalagyo sa

maayong dalangpan kutub sa mahimo, kag luwas na. Ini nga pulong, “agud magpalagyo subong isa ka koneho sa sip-ak sang bato,” amo ang pulong para sa pagtoo. Ini nagakahulugan magpanago sa sip-ak sang Bato, si Jesu-Kristo, sa diin wala na gid sang makatandog sa imo.

Apang ang Balaan Espiritu wala nagagamit sa bisan diin sining mga pulong sang Isaias 40:31. Siya nagagamit sang קָוָה (*kavah*), ginbadbad “hulat,” bisan ini nga pagbadbad wala nagapahayag sang bilog nga pangisip ukon kahibalo. Ang pulong sa kinaunahan gingamit sa paghimo sang kalat. Una may ara sang gamay lamang nga tanud ukon hilo sang kalat, sa diin madali mabugto. Apang samtang ining gamay nga hilo ukon tanud marara ukon mahabol sa iban nga mga lanot mahimo ini nga kalat sa diin indi na mabugto. Busa, ini nga pulong nagkahulugan sang ginrara ukon ginlambudlambud nga tanud sang kalat agud mahimong damol kag mabakod nga kalat kag busa nangin malig-on. Gani nagkahulugan “pagsalig.” Bisan pa nga mahuyang sila, atong mga “nagahulat” ukon nagapabilin nga nagasalig sa Ginoo nahimong pareho sang makusog kag malig-on nga kalat sa diin wala gid sang makabugto. Ini makapahinamhinam ukon makahaylo nga hibaloon kag hinumdumon nga sa Daan nga Katipan sa kada tion nga makakita ka sang pulong “pagtoo” ukon sang pulong “pagsalig,” ini isa sa sining lima ka mga Ebreyo nga mga pulong, apang sa kada dalanon may ara diyutay nga nagkalainlaing pagpatigbabaw ukon kabangdanan. Sa bersikulo 31, ang “paghulat” amo ang pagsalig sa Ginoo bisan pa man sang tanan nga kalisdanan, bisan pa man sang pagkawalay paglaum sang kahimtangan. Atong mga nagahulat nagapadayon sa paggamit sang batid nga pamaagi sang pagtoo nga may kapahuwayan.

Karon ano bala ang mahitabo sa ila? Ang pulong “bag-ohon ukon umpisa liwat” indi igo nga pagbadbad. Kinahanglan ini mabadbad sa tukma, “Sila nga mga nagapadayon sa pagsalig sa Ginoo *magabaylo* ukon *magakambyo* ukon *ilis* sang ila kusog

kag kalig-on.” Ang Dios wala nagahambal nahanungud sang tawhanong kusog. Ini nahanungud sa diosnong kusog kag kalig-on. Ang katuyoan indi ang pagbag-o ukon pagbaylo sang kusog subong nga ang imo lawasnon nga kusog ginbag-o, kondi ang pagbaylo sang tawhanong kusog sa diosnong kusog. Itugyan mo ang imo tawhanon nga kusog, sa diin maluya kaayo, kag magbalik sa diosnong kusog. Kon magsiling ka, “Ginoo, indi ko masarangan himoon ini,” ang Ginoo magasabat, Sulbaran ko ang suliran ukon palaligban; Hatagan ko ikaw sang kusog; Magasangkap ako sang tanang butang nga ginakinahanglan mo agud magsugata sining malisud nga palaligban sa imo kinabuhi.” Apang, gusto ko nga talupangdon mo, nga wala sang pagbaylo sang tawhanong kusog para sa diosnong kusog tubtub nga may ara sang mapinadayonon nga pagsalig sa Ginoo. Indi ini ang bersikulo para sa mga maglulumba sa dalagan.

Nagahunahuna ako kon ano gid bala kadamo sa inyo ang mga maglulumba sa dalagan? Ikaw bala ang sahi sang tumuluo nga, ara sa mabaylobaylohon kag padasodaso nga balatyagon, magsaad nga magahimo ka sang dalagko nga mga butang para sa Dios? Gani naghaling ka ukon nagkambyo sang puloy-an, nga puno sang kadasig kag malaumon, agud sa pagbuntog sang kalibutan! Dayon ang balatyagon nahubas nga daw hunas, subong nga nagakatabo gid ina pirmi, kag ano bala ang ginabilin sini? Ang kinhason nga wala sing sulud ang alukaba. Tanan kamo nakabatyang sang pagkamainiton nagaharahara, apang kon ang balatyagon nawala, sa diin amo ato ang imo kabangdanan ang nag-awhag sa imo, ang imo hinali nga kadasig nawala man. Nagasalig ka sa balatyagon kaysa nagahunahuna sang panudlo sa Bibliya. Palihog indi maghunahuna nga nagasaway kag nagahukum ako sang mga balatyagon. Apang indi magsalig sa imo balatyagon. Kinahanglan magsalig ka sa Balaan Espiritu kag sa Pulong. Magsalig sa mga butang nga mga tinuud, atong mga butang sa

diin magpadayon sa imo nga pirmi maghulag sing malig-on sa Kristohanon nga pagkinabuhi.

Ano bala ang maglulumba sa dalagan? Ang maglulumba sa dalagan amo ang nagadalagan sa manubo nga lumba, nagagamit sang talagsahong kusog sa bilog nga palakat. Sa pagpaanggid siya nagatoo sa sulud sang manubo nga panahon samtang ang iya balatyagon napukaw, apang kon ang iya balatyagon nawala, mag-untat man siya sa pagtoo, mag-untat siya sa paghulag. Apang ini nga bersikulo nagasiling, “Ang gahum sang Dios wala iya nagaabot sa hinali lamang; indi nga gulpi lang magbulwak kag dayon mauntat.” Ang gahum sang Dios piho kag malig-on, wala sing untat nga kabaskog kag kaabtik sa diin wala nagasalig sa balatyagon, rasyonalismo ang pagtoo nga sa kaisipan lamang kag indi sa Pulong sang Dios, ukon sa bisan ano pa man nga butang. Nagasalig ini sa pagtoo sa Pulong sang Dios kag suno sa naandan kasami nagahulat sa Ginoo! Magtoo sa Pulong sang Dios walay sapayan kon ano kalisud ang nagaabot nga mga kahimtangan kag bisan pa kon daw ano ka mauswagon ang mga bagaybagay kag mga panghitabo. Gusto ko nga pamangkuton mo ang imo kaugalingon sang pipila ka mga pamangkutanon. Nagatoo ka bala sa Pulong sang Dios kon ang mga bagaybagay kag ang mga nagakalatabo indi maayo? Nagapadayon ka bala sa pagtoo sa Pulong sang Dios, ukon kinahanglan pa bala nga maawhag kag mapukaw ang imo balatyagon? Kinahanglan pa bala nga pukawon ka agud magdilaab sa kadasig? Nagahulag ka bala sa pagulpi-gulpi kag pasulpot-sulpot lang, ukon nagahulag ka bala sa walay untat, mapinadayunon—piho, malig-on, kusganon, nga nagapamunga sang diosnong kaayo ukon maayong binuhatan tungud kag para sa Ginoo?

“Apang ang mga nagahulat sa Ginoo magabag-o sang ila kusog.” Ibalhin nila ang ila dugay na nga pagkamakalolooy, maluya, tawhanong kusog sa katingalahan, talagsahong diosnon nga kusog. Ano bala ang sangputanan? Magalupad

silang—“magatimbook sila nga may mga pakpak subong sang mga agila; magadalagan sila kag indi paglapyoon.” Magpadayon sila sa paghulag; kag indi sila mahubsan sang tughong ukon indi sila paglapyoon. Wala sang makapauntat sa ila! “Magapadayon sila sa paglakat,” ang Ebreyo nagasiling, “kag indi pagpunawon.” Amo ini ang katingalahan kag talagsahon nga kinabuhì! Amo ini ang sangputanan sang paghulat sa Ginoo. Walay sapayan kon ano ka hawan ang hulagway, walay sapayan kon ano kadulum ukon bug-at ang kahimtangan, ukon ano kadako ang kalisdanan, nagapadayon ka sa pagsalig sa Iya! Ang ikakwarenta ka kapitulo sang Isaias amo ang dalanon sa diin nagasiling, nga may sangputanan, “May padya ang paghulat sa Ginoo; may padya ang magpadayon sa pagsalig sa Iya. Siya lamang ang nagaisahanon nga masaligan mo sa kanunay kag nakahibalo nga mahimo ang tanan nga mangin malampuson.”

Ari karon, tan-awa liwat sa bersikulo 12, sa diin makita ta kon sa ano bala nga pamaagi makabaton sang padya sang paghulat sa Iya.

Sin-o bala ang nagsukub sang mga tubig sa siku-on sang iya tapnay kag nagtakus sang langit sa iya dangaw, nga nakahantup sang yab-ok sang duta sa sukuban kag nagtimbang sang mga bukid sa mga tilimbangan kag sang kabakoloran sa timbangan? (Isaias 40:12)

May padya ang paghulat sa Ginoo tungud kay may *gahum* Siya agud maghimo sang mga butang nga indi mahimo ukon indi mahitabo. Ini nga bersikulo nagapahayag sang isa ka butang sang Iya pagkamakagagahum, sa “pagsukub sang mga tubig sa siku-on sang iya tapnay ang magsukub sang tubig sa palad” nagahambal sang dako kaayo nga gahum. Ang Dios, si Ginoong Jesu-Kristo, mahimong magsukub sang tanang mga tubig, sang tanan nga mga dagat sa bilog nga kalibutan sa

palad sang Iya kamut. Apang, labaw pa sina, gintakus Niya ang mga langit sang Iya galagmay nga tudlo. Ang pulong “span” ukon “dangaw” nagakahulugan sing gamay nga tudlo.

Ang pundok sang mga bitoon nga ginatawag nga Andromeda Nebulae nagahatag sa aton sang pipila ka panghunahuna sang pagkadako kag pagkalapad kaayo sang kabilogan sang aton kalibutan lakip na ang kawanangan. Ang tawo nagahambal nahanungud sang iya mahandurawon ang daw indi bala mapatihan nga mga kalampusan sa gowa nga kawanangan; Katahaan siya sa subong sini nga mga butang subong sang paglakat didto sa bulan. Ang tawo nagagamit sang palatukuran sang kabug-aton kag sang puwitis agud makalansad ukon makapasirit kag makapahugpa sang salakyan sa kawanangan. Daw ano bala kalayo ini? Daw subong lamang bala ini sang isa ka tolo sa timba kon imay-ong sa kalaparon sang bilog nga kalibutan kag kawanangan sang Dios! Tilawi bala gowa sa gab-i kag tan-awon ang Andromeda Nebulae, ang sanag sa diin nagbilin didto sang isa ka milyon, anum ka gatos ka libo ka tuig ang naglabay, nagadalagan ukon nagapasirit sa katulin sang kasanag, sang anum ka trilyon ka milya sa isa ka tuig. Kag bisan pa sina ang Andromeda Nebulae puro mga pundok sang mga bitoon lamang. Sa unahan sang Andromeda Nebulae amo ang mga minilyon kag binilyon kag mga trinilyon ka mga bitoon, kag ara na sila didto sulud sa malawig na nga mga tinuig. Apang pinaagi sa Iya gamay nga tudlo, gintuga ni Jesu-Kristo ini tanan nga mga butang (Juan 1:3, 10; Mga Taga-Colosas 1:16; Mga Hebreo 1:12).

Kon ang Ginoo makapahulag sang Iya gamay nga tudlo kag makatuga kag makapahimutang sang mga binilyon kag trinilyon ka mga bitoon kag minilyon ka mga kabilogang kalihukan sang mga hugpong sang mga bitoon nga binilyon ka light years sa kalayoon ano sa hunahuna mo masarangan bala Niya ang imo mga suliran ukon palaligban? Nagahunahuna ka bala nga masugata Niya ang mga kinahanglanon sang imo kinabuhi?

Ano bala ang ginapunting sang bersikulo 12? May padya ang maghulat sa Iya. May padya ang magpadayon ukon magpabilin sa pagsalig sa Iya. Ngaa man? Tungud kay Siya makagagahum sa tanan; Siya makasarang mag-sulbar sang imo mga suliran; Siya makasarang mag-atubang kag maghan-ay sang imo kahimtangan.

Bersikulo 13. “Sin-o bala ang nagmando sa Espiritu sang Ginoo, ukon *subong* nga manuglaygay niya nagtudlo sa iya?” Ang Ginoo nagpahibalo sang pamaagi sa paghulat sa Iya. Ang Dios Balaan Espiritu, ang Manugpahibalo ukon Manugpahayag, amo ang magtatambag-manunudlo sing Pulong sang Dios (Juan 14:26). Kag indi lamang nga may ara Siya gahum agud sa pagsulbar sang aton mga suliran kag mag-sugata sang aton mga kinahanglanon, nagatudlo man Siya sa aton sang pamaagi sa diin mahimo ta gamiton kag himuslan ini nga gahum. Pinaagi sa batid nga pamaagi sang pagtoo nga may kapahuwayan, ang sa kada tion nga kapahuwayan, maangkon ta ining wala sing sukud, walay kinutuban ukon dulonan kag hingpit nga gahum para sa kada kinahanglanon sa aton kinabuhi.

Bersikulo 14. “Sa kay sin-o bala siya nagpalaygay kag *sin-o* bala ang nagsaysay sa iya, kag nagtudlo sa iya sing ihibalo, kag nagpakita sa iya sang dalan sang paghangup?” Wala bisan isa! Ngaa man? Tungud kay Siya ang Pagkahibalo sang tanan! Busa, ang maghulat sa Ginoo amo ang maghulat sa Isa nga amo ang kanunay nga nakahibalo sang pinakamaayo sa tanan. Amo ini ang kabangdanan kon ngaa man nga *wala* ka gid sang himoon! Apang paagi sa wala sang ginahimo, wala ko ginakahulugan magpabakod ka sang ginhanas nga pagkahawang sa imo kinabuhi. Ang buut ko silingon amo ang pag-angkon sang sa kada tion nga pagtoo. Magtoo ka sa Iya mga saad bisan pa kon ano man ang magkalatabo. Magtoo ka subong sang pagtoo ni Job.

Yari karon, bisan patyon Niya ako, sa gihapon magasalig kag magalaum ako sa Iya. (Job 13:15a)

Amo ini ang paghulat sa Ginoo. Amo ini ang sa kada tion nga kapahuwayan, kag amo ini ang batid nga pamaagi sang pagtoo nga may kapahuwayan nga pagatumanon tubtub sa katapusan.

Mahapos ang magsalig sa Ginoo kon ang tanan hapsay, kag maayo lamang. Mahapos ang magsalig sa Ginoo kon ginawhag kag ginpadasig ang imo balatyagon. Apang, magsalig ka bala sa Ginoo kon ang hulagway hawan? ukon awaaw? Kon makaabot ka sa duug sa diin hunahuna mo amo gid ang naabtan mo, niyan pamati kag magtalupangud, tungud kay ang Dios magatilaw sina nga kahimtangan! Ang Dios magasiling, “Nagasalig ka gid bala sa Akon? Nagatoo ka gid bala sa Akon Pulong?” Kag sang pag-umpisa mo pa lamang hunahuna nga nahimo mo ini nga mga butang, kag ang kahimtangan hawan kag linaw na ang Dios magasiling, Yari karon, Akon gid pagahimoon ini nga kahimtangan nga walay paglaum kag awaaw. Magatoo ka bala gihapon sa Akon?”

Kon ang kahimtangan sa palibot nimo bug-os nga madulum puro mabug-at nga palaligban kag walay paglaum, pareho bala nga Ginoo ang ara sa pihak nga bahin sang kadulum? Makausisa ka bala ukon makalapus bala ang panan-aw mo sa dulum kag makit-an Siya? Makausisa ka bala sa dulum kag sang pagkawalay paglaum sang imo kahimtangan kag makit-an ang Iya Pulong? Nagbaylo ukon nagkambyo bala Siya sa pihak nga bahin sang imo makasulubo nga mga kahimtangan? Indi!

Si Jesu-Kristo amo man kahapon kag karon kag sa gihapon. (Mga Hebreo 13:8)

Ang Ginoo indi gid magabaylo ukon magakambyo. Gani, Siya

subong man ka matutum karon subong sang sa kahapon, subong man sadtong mga panahon ni Isaias, subong man sadtong panahon ni Moises, kag magapadayon Siya sa walay katapusan. Gani, magapadayon Siya sa pagsadsad sang Iya tiil nga nagahulat lamang agud magpakamaayo sa imo (Isaias 30:18). Siya nagahulat sa aton agud magsalig sa Iya. Siya nagahulat sa aton agud maghulat sa Iya, agud nga indi na Siya maghulat nga pakamaayohon kita. Siya nagbutang sang walay paglaum nga hulagway para sa aton sa diin ang tanan hawan kag pagkawalay paglaum, apang sa pihak sang hulagway amo ang pareho ka matutum nga Ginoo. Siya nagasiling, “Salig sa Akon pinaagi sini! Salig sa Akon sa tunga sini! Magtoo sa Akon! Toohi ang Akon Pulong!” Tuhtub nga nagabalibad ka sa pagtoo sa Iya, ang kahimtangan magapadayon nga indi maayo. Wala sing kalinaw ukon kalig-on tuhtub nga makatoon ka sa pagsalig sa Iya. Ang paghulat sa Ginoo amo ang pinakadako ukon pinakamaayo nga pagkinot sang oras ukon panahon.

Bersikulo 15. “Yari karon, ang mga pungsod subong sang isa ka tolo gikan sa timba, kag ginaisip subong sang diyutay nga yabok sang timbangan; yari karon, ginahakwat niya ang mga pulo subong sang diyutay gid nga butang.” Natan-aw mo bala ang mga pungsod sang kalibutan? Ang magdumala sa ila medyo mauti nga buluhaton para sa aton. Apang ang magdumala sang tanan nga mga pungsod sa bilog kalibutan indi na kabug-aton kaysa magkarga sang isa ka tolo sang tubig sa timba para kay Ginoong Jesu-Kristo. Apang bisan pa sina imbis maghulat sa Ginoo, ang aton iya ginatinguhaan amo ang pagtilaw sini ukon sina, ukon magakadto kon diin agud magpalagyo sa walay paglaum nga kahimtangan, ukon magkinahanglan sang kasulbaran karon gid dayon! Apang sa dugang nga *ginahimo ta*, mas nagadugang tapat ang kalibog ukon kagamo sang kahimtangan. May padya ang maghulat sa Isa nga ang Iya mga pagbuut maalamon kaysa aton mga pagbuut. Sa patilawtilaw

lamang ukon sa pahinayhinay nga pagtinguha kag sa dugang nga nagasalig kita, mas madali ang Dios makahatag sang kasulbaran.

Bersikulo 16. “ang Libano indi tuman nga isunog, ukon ang mga sapat niya tuman nga sa halad-nga sinunog.” Kon ang Israel ang mga Hudiyo magsimba ukon magdayaw sa Ginoo, nagakinahanglan sila sang kahoy ukon panggatong nga pagasunugon. Sa sina nga adlaw ang halad amo ang halad-nga-sinunog. Apang mahimong sunugon nila ang tanan nga kahoy ukon panggatong kag ihalad ang tanan nga mga sapat para sa halad-nga-sinunog, kag sa gihapon indi man ini igo, kulang man ini gihapon agud ipahayag ang himaya ni Ginoong Jesu-Kristo. Makatalaha kag makatilingala Siya kaayo nga wala gid sa tawhanong kinabuhi ang mahimo magpahayag sini, indi gid bisan pa man gani ang pagsunog sang mga kalasangan, kag indi gid bisan ang paghalad sang tanan nga mga sapat.

Bersikulo 17. Siya nagasiling, “Ang tanan nga pungsod subong nga wala sa atubangan niya, ginakabig sila niya nga kubus pa sa walay sulud.” Ngaa man? Bag-o pa lamang niya ginsiling sa bersikulo 15, “Yari karon, ang mga pungsod subong sang isa ka tolo gikan sa timba, kag ginaisip subong sang diyutay nga yab-ok sang timbangan; yari karon, ginahakwat niya ang mga pulo subong sang diyutay gid nga butang.” Makahimo Siya maghahakwat sang pulo nga bisan wala man gani ginpalihok ang lya tudlo, kag ginhimo Niya ang subong sina sang 1883 sa Krakatoa.

Bersikulo 18. “Niyan sa kay sin-o bala ninyo ipaangay ang Dios, ukon sa ano bala nga kaangay ipaanggid ninyo sa iya? Ang pamangkot ginpaagi sa pinaarte sa pulong, tungud kay wala sing bisan isa nga kaangay ipaanggid sa lya! Sanglit nga wala sing bisan isa nga kaangay ipaanggid sa Ginoo, ngaa bala nga

magsalig pa sa kay bisan sin-o kondi sa Ginoo kag sa kon ano ang Iya ginhatag sa aton—ang Iya Pulong? Apang ari amo ini ang kon ano bala ang ginahimo sini nga mga tawo. Naghimo sila sing matahum nga mga estatwa nga gintaplakan sang bulawan kag may pilas-pilas agud ipaanggid sila sa Ginoo.

Bersikulo 19. “Ang larawan! ginhorma ini sang panday, kag gintaklapan sing bulawan sang manugsalsal sang bulawan, kag nagahimo nga sa sini sing mga talikala nga pilak.” Nagahimo siya sang larawan sang dyos-dyos; ginatawag niya ini nga dyos. Sin-o bala ang naghimo sina nga larawan sang dyos-dyos? Ang tawo naghimo sini! Ano bala ang ginhimo niya sa iya mga kamut kag gintawag ini nga dyos. Kon ang tawo maghorma kag maghimo sang isa ka butang paagi sa iya mga kamut kag gintawag ini nga dyos, ano bala ang ginasimba sang tawo? Siya nagasimba sang iya kaugalingon. Sa katapusan nga katunga sang bersikulo may ara sang matahum nga paglubag sang pagpanghikay: “kag nagahimo nga sa sini sing mga talikala nga pilak.” Ang pagpanimbang kag pagbalanse sining mga dyos-dyos nangin dako kag mabug-at nga palaligban. Halos tanang dalagko nga dyos-dyos sa sadtong karaan nga kalibutan may ara pipila ka sahi sang panukod agud maghawid sini kag magpabilin nga indi matumba. Apang bisan pa sina, ini nga dyos-dyos gintawag sang Israel nga dyos kag sa sini nila ginbutang ukon ginpahamtang ang ila pagsalig.

Ano pa bala ang *imo* ginahulat dira? Ano bala ang *imo* ginasaligan? May ara ka sang imo mga dyos-dyos karon: kwarta, pipila ka mga tawo, mga pipila ka mga butang, pipila ka mga handum? Ano bala ang imo ginasandigan? Mahimong makadlaw ka sa sining mga Hudiyo tungud kay naghimo sila sang dyos-dyos sa diin indi man lang gani makapanimbang kag makatindog sa iya kaugalingon. Apang pila na bala ka mga tion nga nagsalig ka sa butang nga daw subong sini ka binuang? Kon nagasalig ka sa imo kwarta, kon nagasalig ka sa pipila

ka mga tawo, kon nagasalig ka sa pipila ka mga kahimtangan, pareho ka lamang ka buangbuang subong sang mga tawo nga nagsiling, “Ini dyos,” kag dayon igaid ukon ikadena ini sa dingding ukon pader agud indi matumba kag madakdak.

Bersikulo 20. “Ang tama ka imol nga sa among halad nagapili sing kahoy *nga* indi magabok.” Paglabay sang indi pa gid madugay ang mga tawo naubusan sang bulawan kag nakakita sang bag-o nga dyosdyos. Nagpinangita sila sa kalasangan sang isa ka kahoy nga indi magabok. Dayon ginbutang nila ang ila pagsalig sa sinang isa ka kahoy. Apang wala sang dyos-dyos, wala sang ginhorma nga larawan sang dyos-dyos paagi sa ila kaugalingon nga mga kamut, nga amo ato ang magabulig sa ila kahimtangan. Sa amo man, ano bala ang imo kag ang akon, subong mga tumuluo, ginasandigan indi gid na iya makasulbar sang mga suliran ukon palaligban kay sa larawan sang dyos-dyos nga kahoy ukon bulawan.

“Nagapangita siya sing sampaton nga panday sa paghimo sing larawan nga tinigban nga indi maggiho” (*bersikulo 20b*). Ang tukma nga kabatbatan amo ang, “ang tinigban ukon ginhorma nga larawan nga indi matumba ukon mapukan,” Kon magahimo sila sang larawan paagi sa kahoy nga indi matumba ukon mapukan kinahanglan nila himoon ini nga ang sa idalum nga bahin mas mabug-at kay sa ibabaw. Ini nagakinahanglan sang “sampaton ang mangin-alamon nga panday.” Busa pagkatapos niya nga nahimo ang larawan sang dyos-dyos, ano bala ang nahitabo? Ang tanan nagduko kag nagsimba sa iya kag nagsiling, “ako nagasalig sa imo, Oh dyos-dyos . . . ‘Oh Zeus,’ ‘Oh Aphrodite,’ ‘Oh Athene.’ Ari karon, buligi ako sang akon palaligban. Kon ang akon palaligban amo ang gugma, maghorma ako sang matahum nga babayi kag pagatawgon ko siya Aphrodite. Kon ang palaligban ko amo ang kaalam, magahimo ako sang lain nga porma sang hitsura kag tawgon ini nga Athene. Kon ang palaligban ko amo ang

pagkinahanglan sang gahum, ako magporma sang tawo nga lalaki kag tawgon siya Zeus. Nakakita ako sang batid ukon maalamon nga panday nga maghimo sa ila tanan agud nga indi sila magkaratumba kag mahapla.” Karon ari, amo ini ang maalam kag alisto! Ini halos subong ka maalamon sang subong sa bisan sin-o nga tumuluo sa karon nga mga adlaw nga amo ang nagasalig sa bisan ano nga butang luwas sa Pulong sang Dios. Ang bisan ano man nga butang nga imo ginasaligan para sa imo kasigurohan, pakamaayo, ukon bisan ano pa nga ibang butang sa kinabuhi mangin indi mabungahon ukon indi mangin mapuslanon. Nagakatingala ako kon pila bala ka mga tawo sa kalibutan karon ang nagasimba kag nagadayaw sinang sa diin ila ginhimo paagi sa ila kaugalingon nga mga kamut?

Ano bala ang ginasiling sini nga dalanon sa imo kag sa akon? Maghulat sa Ginoo! Magpadayon ukon magpabilin sa pagsalig sa Ginoo! Sa ano bala nga pamaagi nimo ginahimo ina sa karon nga mga adlaw? Kinahanglan nimo *mahibaloan* ang mga saad sang Iya Pulong, dayon *toohi* sila. Ang sa kada tikang ukon pasunud nga pamaagi ginakinahanglan. May ara tatlo ka mga tikang sa pagtoo nga may kapahuwayan nga ginhan-ay sang malampuson nga pagbansaybansay agud nga sundon kon nalikusan kag nagamohan ka sang mga palaligban kag kalisdanan nga indi ka makahunahuna sang matin-aw.

Unang tikang. *Angkon sang saad agud sa pagpalig-on sang imo kalag.* Maghinumdum sang saad sa Pulong sang Dios.¹⁰ Hunahunaa kon ano bala ang ginakahulugan sang saad. Hangpa ukon intiyendiha nga ang sa diosnon nga panan-aw ang imo kahimtangan *indi* mabutang sa walay paglaum. Ang Dios sa gihapon amo ang may pagdumala, siya nagahan-ay kag, subong nga sa kanunay, ara ka

10. Tan-awa ang Dugang sa Basahon para sa talaan ukon listahan sang punoan nga mga saad sa Bibliya.

sa Iya gamhanan, mahigugmaon nga mga kamut. Ini nga katumanan nagapakalma kag nagapalinaw sang imo kahadlok kag nagapasarang sa imo agud maggamit kag maghimulus sang panudlo sang Bibliya nga imo nahibaloan.

Ikaduhang tikang. *Gamit sang saad paagi sa pagtolon-an nga pangatarungan.* Ang pangatarungan amo ang pinakapunoan ukon labing kinahanglanon nga kaisipan kag kabangdanan, katarungan ukon pagpakamatarong, ukon katin-awan. Ang kada bibliyanhong saad ginapangabaga sang panudlo sa Bibliya ukon pagkahan-ay sang pagkasugponsugpon sang mga panudlo sa Bibliya. Gamit ang sa pagtolon-an nga pangatarungan ukon katin-awan amo ang isa ka makatarunganong palakat sang paghulag padulong sa bibliyanhong hukum. Ang saad nga imo gingamit sa unang tikang sang pagbansaybansay sang pagtoo nga may kapahuwayan amo ang linaktod nga kapsula sang madamo nga ginsugilon ukon ginsaysay nga mga kamatuuran. Ang imo pagtoo nga may kapahuwayan mahimong dugang pa nga mapuslanon subong sang nagasinalapid nga daw ginrara ini kaupod sa madamo nga mga pangatarungan sang panudlo sa Bibliya.¹¹

Mahimong gamiton nimo ang *kinaiya sang Dios nga pangatarungan*, sa diin nagapunting sa hiyas sang kinaiya gid sang Dios nga nagpasalig sang Iya mga saad.¹² Ukon mahimong gamiton nimo ang iban nga mga pangatarungan subong sang ang *pangatarungan ukon katin-awan sa grasya sang pangkinahanglanon*

11. Thieme, *Christian Suffering* (2002)

12. Thieme, *The Integrity of God* (2005), Dugang sa Basahon B.

nga nagapatigbabaw sa pagkamatutum sang Dios sa pagsangkap sang imo mga kinahanglanon. Mahimo man nimo nga gamiton ang *pangatarungan sa plano sang Dios*, sa diin nagapakita sa imo sang imo lugar sa walay katapusan nga katuyoan sang Dios kag pag-isip liwat sang mga katigayunan ukon manggad nga lya ginhatag sa imo agud sa pagtuman sang imo espirituhanong dadangatan diri sa kalibutan.¹³ Sa pagkamatuud, may ara madamo nga sa pagtolon-an nga mga pangatarungan kag kada saad nakasandig sa isa ukon madamo pa sining mga pangatarungan kag katin-awan.

Ikatatlong tikang. *Lambuta ang sa pagtolon-an nga mga sangputanan kag pamatbat*. Ang sa pagtolon-an nga mga pangatarungan kag katin-awan nagatuytuy padulong sa pagtolon-an nga mga sangputanan. Ang isa sa pinakadako nga mga sangputanan kag pamatbat makitan sa MgaTaga-Roma 8:31.

Niyan ano bala ang aton isiling sa sini? Kon ang Dios apin sa aton, sin-o bala ang batok sa aton? (Mga Taga-Roma 8:31)

Kon maghulag ka pinaagi sa pagbansaybansay sang pagtoo nga may kapahuwayan makadangat ka sa katuyoan diin ikaw sa pagkamatuud magatoo sa sini nga pamatbat kag sangputanan, kay sa magaliwatliwat lamang sini paagi sa pagsaulo. Mahimong kanunay mo batonon ang sa pagtolon-an nga sangputanan kag pamatbat subong matuud, apang ang pagbansaybansay sang pagtoo nga may kapahuwayan nagadala sini nga

13. Thieme, *Freedom through Military Victory* (2003), 69-83; *The Plan of God* (2003); *The Divine Outline of History*.

buhi gani makakita ukon makasapo ka sang kaisog kag kadasig, kapahuwayan, kag katawhayan sa kamatuuran sini.

Pagkatapos gamit sa tatlo ka mga tikang sang pagtoo nga may kapahuwayan, ang imo hunahuna naglig-on kag nahan-ay; nakahibalo kag sigurado ka sa sadsaran nga imo ginatindugan. Karon makit-an mo na kon sa ano nga pamaagi ang gagmay mo nga suliran ukon palaligban masibo sa dako nga hulagway sa pagkamatutumsang Dios. Karon maagummona ang matuudtuud nga kapahuwayan, nagapatawhay, kag nagasalig sa Iya para sa mga kasulbaran kag magpadayon sa imo pagkinabuhi. Ang pagtoo nga may kapahuwayan mahimong mahimuslan sa sulud sa treynta ka segundo lamang ukon magdugaydugay pa sina, ini nagaalagad ukon nakasandig sa madamo nga mga kabangdanan. Mahimong kinahanglan mo magliwatliwat sa isa ka tikang ukon mag-umpisa liwat halin sa sinugdan subong nga ang pagduhaduha hinayhinay nga nagasuhot kag nagasamok-samok sa imo pagsalig kag kapahuwayan. Sa katapusan, ang pagtoo nga may kapahuwayan nangin makanunayon nga pamaagi sang pagkinabuhi nga nagahimo sang panudlo sa Bibliya nga mangin ang pagkamatuud sang pagkinabuhi sa kada kaagi sa mga panghitabo.¹⁴

Bersikulo 25 kag 26. Wala gid sang kapareho ukon katupong sa Isa nga Balaan, nga amo si Ginoong Jesu-Kristo. “Magtangla lamang sa hitaas sang langit,” siya nagasilng, “tan-awa ang pagkadako nga kalaparon sang kalibutan.” “Itangla ang inyo mga mata sa hitaas kag tan-awa: sin-o bala ang nagtuga sini sa ila.” Si Jesu-Kristo ang nagtuga sini tanan nga butang! Siya amo ang “Siya nga nagpagowa sang ila kasoldadosan sa isip

14. Thieme, Christian at Ease! (1993).

ukon kadamoon.” Gintuga Niya ang tanan sining mga minilyon ka mga hugpong sang mga bitoon kag nahibaloan ukon maisip Niya ang ila kadamoon. Ginatawag Niya sila tanan sa ila ngalan. Amo ini ang Iya pagkahibalo sa tanan. “Paagi sa kadako sang iya gahum, kag bangud nga makusog *siya* sa gahum; wala sang isa nga nakulang,” ukon sa tukma, wala bisan isa sining mga bitoon ang nakulang ukon nawala. Makapakibot ina! Mga binilyon kag mga kwadrilyon ang kap-atan ka pilo sang ginatos ka linibo sang mga minilyon kag sang walay kinutuban ukon walay dulonan nga numero ukon kadamoon sang light years sa kalayoon may mga bitoon sa diin mga ginatos kag linibo ka pilo nga dalagko pa kay sa kalibutan, kag sa gihapon ara sila didto. Wala pa gid matabo nga nagtalang siya sa bisan isa.

Karon kon si Ginoong Jesu-Kristo nagtuga sining dako kaayo nga kalaparon sang kalibutan, kon ining mga binilyon kag mga trinilyon sang dalagko kaayo nga mga bitoon kag pundok sang mga bitoon nga nagahulag palibot sa pahagurus nga kadasigon kag wala bisan isa nga mawala ukon nakulang, kon ang Dios, si Ginoong Jesus, makapadayon ukon makapabilin nga makaisip sini tanan sa sining malapad kaayo nga kalibutan kag tanan nga mga tinuga, makasarang man Siya magpamati kag magsulbar sang imo mga palaligban. Wala sang isa ka goriyon ukon maya nga mahulog sa duta nga wala siya nakahibalo (Mateo 10:29, 31). Ang Dios, nga amo ang nagtuga kag nagaamuma sining dako kaayo kag talagsahon nga kalibutan, nagabalikid kag nagakabalaka nahanungud sa imo kag sa akon. Siya sa kanunay andam agud magsulbar sang imo mga palaligban kag sang akon man. Kon indi Siya magtalang sa bisan isa lang ka bitoon, niyan makasiguro ka nga indi gid Siya makalipat sa imo. Siya nagakinahanglan lamang sang isa ka butang halin sa imo subong Iya anak—maghulat ka sa Iya! Magpabilin kag magpadayon sa pagtoo sa Pulong sang Dios, walay sapayan kon ano ang mga kalisdanan, walay sapayan kon ano kasukwahi kag makapasubo ang mga kahimtangan.

Kag sa walay pagtoo indi mahimo ang pagpahamuut sa *iya*. (Mga Hebreo 11:6a)

Kay nagalakat kita sa pagtoo, indi sa panolok. (2 Mga Taga-Corinto 5:7)

Dugang sa Basahon

MGA SAAD SA BIBLIYA

“Dili kamo magkahadlok, pahimonong, kag tan-awa ang kaluwasan sang GINOO, nga himoon niya karon nga adlaw sa inyo.” (Exodo 14:13a, PBS 2011)

“Magpakabakod kag magpakaisog, dili magkahadlok ukon malisang sa ila: kay ang GINOO nga imo Dios amo ang nagaupod sa imo; indi Siya magpabaya sa imo ukon magbiya sa imo.” (Deuteronomio 31:6, PBS 2011)

“Ang GINOO amo ang nagauna sa imo; Siya magaupod sa imo, indi Siya magpabaya sa imo ukon magbiya sa imo; dili magkahadlok ukon magkahangawa.” (Deuteronomio 31:8, PBS 2011)

Sa kalinong magahigda ako kag magatulog; kay Ikaw lamang, O GINOO, ang nagapapuyo sa akon sa kalig-onan. (Mga Salmo 4:8, PBS 2011)

Nahanungud sa Dios—ang Iya dalanon himpit; ang Pulong sang GINOO natilawan; Siya taming sa tanan nga nagadangup sa Iya. (Mga Salmo 18:30, PBS 2011)

Ang GINOO akon manugpahalab, wala sing makulang sa akon. (Mga Salmo 23:1, PBS 2011)

Bulahan ang pungsod nga ang Iya Dios ang GINOO, ang katawohan nga Iya ginpili nga Iya palanublion nga kaugalingon! (Mga Salmo 33:12, PBS 2011)

Kalipay ka man sa GINOO, kag hatagan ka Niya sang mga handum sang imo tagiposoon. Itugyan sa GINOO ang imo mga dalanon; salig man sa Iya, kag himoon Niya ini. (Mga Salmo 37:4-5, PBS 2011)

Itungtung sa GINOO ang imo lulan, kag Siya magaalay-ay sa imo; indi Siya magtugot nga malingkang ang matarong. (Mga Salmo 55:22, PBS 2011)

Sa tion nga nahadlok ako, magasalig ako sa Imo. (Mga Salmo 56:3, PBS 2011)

Sa Dios nagasalig ako nga walay kahadlok. Ano bala ang mahimo sa akon sang tawo? (Mga Salmo 56:11, PBS 2011)

Kay ang GINOO maayo; ang Iya malig-on nga paghigugma nagapadayon sa gihapon, kag ang Iya pagkatutum sa tanan nga mga kaliwatan. (Mga Salmo 100:5, PBS 2011)

Ang GINOO malapit sa tanan nga nagapanawag sa Iya, sa

tanang nagapanawag sa Iya sa Kamatuuran. (Mga Salmo 145:18, PBS 2011)

Bulahan siya nga ang iya kabulig amo ang Dios ni Jacob, nga ang iya paglaum yara sa GINOO nga iya Dios. (Mga Salmo 146:5)

Salig sa GINOO sa bug-os mo nga tagiposoon, kag dili magsandig sa imo kaugalingon nga paghangup. Sa tanang mo nga dalanon kilalaha Siya, kag magatuytuy Siya sa imo mga banas. (Mga Hulubaton 3:5-6 PBS 2011)

Ikaw magatipig sa *iya* sa himpit nga paghidait, *nga ang iya* hunahuna natuhoy sa *imo*, bangud nga nagasalig siya sa imo. Salig kamo sing dayon sa GINOO, kay ang GINOONG Dios amo ang igang nga dayon. (Isaias 26:3-4)

Siya nagahatag sing gahum sa ginapunaw, kag sa wala sing gahum nagadugang siya sing kusog. (Isaias 40:29)

Apang ang mga nagahulat sa GINOO magabag-o sang ila kusog, magatimbook sila *nga may* mga pakpak subong sang mga aguila, magadalagan sila kag indi paglapyoon, magalakat sila kag indi pagpunawon. (Isaias 40:31, PBS 2011)

“Dili ka mahadlok, kay Ako nagaupod sa imo, dili ka magkahangawa, kay Ako ang imo Dios; palig-onon Ko ikaw, buligan Ko ikaw, alay-ayon Ko ikaw sang tuo nga kamut sang Akon pagkamatarong.” (Isaias 41:10, PBS 2011)

“Sa wala pa sila magpanawag Ako magasabat, sa nagapamulong pa sila Ako magapamati.” (Isaias 65:24, PBS 2011)

“Panawag sa Akon kag Ako magasabat sa imo, kag magapakita sa imo sing dalagko nga mga butang kag maiwat nga wala mo mahibal-i.” (Jeremias 33:3, PBS 2011)

Ini gikan sa malig-on nga paghigugma sang GINOO nga wala kita pagpapasa, bangud nga ang iya mga kalooy wala nagauntat; bag-o sila agaaga; dako ang imo pagkatutum. (Mga Palanabiton 3:22-23)

“Apang ang matarong magakabuhi paagi sa iya pagtoo.” (Habacuc 2:4*b*, PBS 2011)

“Kay Ako, nagasiling ang GINOO, manginkuta nga kalayo sa iya sa palibot kag mangin himaya ako sa tunga niya.” (Zacarias 2:5, PBS 2011)

“Kari sa Akon, tanan kamo nga ginabudlayan kag ginabug-atan, kag papahuwayon Ko kamo.” (Mateo 11:28, PBS 2011)

“Kag ang bisan ano nga inyo pangayoon sa pangamuyo, mabaton ninyo, kon may pagtoo kamo.” (Mateo 21:22, PBS)

“Kay sa Dios walay bisan ano nga indi mahimo.” (Lucas 1:37, PBS 2011)

“Kon kamo magpadayon sa akon pulong, kamo matuud gid nga mga gintoton-an nakon, kag kamo makakilala sang kamatuuran, kag ang kamatuuran magahilway sa inyo,” (Juan 8:31*b*-32)

“Kag nagahatag ako sa ila sing kabuhi nga walay katapusan, kag indi na gid sila mawala, kag walay isa nga makaagaw sa ila

sa akon kamut.” (Juan 10:28)

“Ang Balaan Espiritu, nga ipadala sang Amay sa Akon ngalan, magatudlo Siya sa inyo sang tanan nga butang, kag magapahanumdum sa inyo sang tanan nga Akon ginsiling sa inyo.” (Juan 14:26*b*, PBS 2011)

Kon ang Dios *apin* sa aton, sin-o bala ang batok sa aton? (Mga Taga-Roma 8:31*b*, PBS 2011)

Ang inyo pagtoo indi mapahamtang sa kaalam sang mga tawo kondi sa gahum sang Dios. (1 Mga Taga-Corinto 2:5*b*, PBS 2011)

Walay pagsulay nga nakaabot sa inyo nga indi masarangan sang tawo. Ang Dios matutum, kag indi magtugot nga sulayon kamo labaw sa inyo masarangan, kondi kaupod sang pagsulay magahatag man sing lulutsan agud nga makasarang kamo sa pagbatas. (1 Mga Taga-Corinto 10:13, PBS 2011)

Kay nagalakat kita sa pagtoo, indi sa panolok. (2 Mga Taga-Corinto 5:7, PBS 2011)

Kay bangud sa bugay naluwas kamo paagi sa pagtoo; kag ini indi inyo kaugalingon nga buhat, ini amo ang dolot sang Dios—indi bangud sa mga buhat, basi ang bisan sin-ong tawo magpabugal. (Mga taga-Efeso 2:8-9, PBS 2011)

Karon sa Iya nga sarang makahimo suno sa gahum nga nagapanghikot sa aton sing lakas kabugana labaw sa tanan nga aton ginapangayo ukon ginahunahuna. (Mga Taga-Efeso 3:20, PBS 2011)

Dili kamo maghimud-os sa bisan ano, kondi sa tagsa ka butang sa pangamuyo kag pag-ampo nga may pagpasalamat ipakilala sa Dios ang inyo mga pangabay. Kag ang paghidait sang Dios, nga nagalabaw sa tanan nga paghangup, magatipig sang inyo mga tagiposoon kag inyo mga painoino sa kay Kristo Jesus. (Mga Taga-Filipos 4:6-7, PBS 2011)

Kay naton-an ko ang pagkakontento sa bisan ano nga kahimtangan ako. Makahibalo ako magpakakubus, kag makahibalo man ako magpakabugana; sa bisan ano kag sa tanan nga kahimtangan naton-an ko ang tinago sang pagkabusog kag pagkagutum, sang kabuganaan kag kinawad-on. Makahimo ako sang tanan na butang sa lya nga nagapabakod sa akon. (Mga Taga-Filipos 4:11b-13, PBS 2011)

Magpasalamat sa tagsa ka butang; kay ini amo ang kabubuton sang Dios sa kay Kristo Jesus ayon sa inyo. (1 Mga Taga-Tesalonica 5:18, PBS 2011)

Niyan magpalapit kita nga may pagsalig sa trono sang bugay, agud nga makabaton kita sing kalooy kag makaagum sing bugay sa pagbulig sa aton sa tion sang kinahanglan. (Mga Hebreo 4:16, PBS 2011)

Panginluwas kamo sa gugma sa kwarta, kag magkontento sang yara sa inyo; kay Siya nagsiling, “INDI KO IKAW NGA MAS-A PAGPALUGAW-AN UKON PAGPATUMBAYAAN KO IKAW.” (Mga Hebreo 13:5, PBS 2011)

Si Jesu-Kristo amo man kahapon kag karon kag sa gihapon. (Mga Hebreo 13:8, PBS 2011)

Nga bangud sini gintugot Niya sa aton ang Iya hamili kag tama kadako nga mga saad, agud nga paagi sini sa ila mangin-umalambit kamo sang kinaugali nga diosnon. (2 Pedro 1:4a, PBS 2011)

Kay ang bisan sin-o nga natawo sa Dios nagadaog sang kalibutan; kag ini amo ang pagdaog nga nagadaog sang kalibutan—ang aton pagtoo. (I Juan 5:4, PBS 2011)

Kag parihan sang Dios ang tagsa ka luha sa mga mata nila, kag wala na sing kamatayon, ukon kalisud ukon paghibi ukon kasakit pa, kay ang nahaunang mga butang nagtaliwan.” (Bugna 21:4)

Tutulan sa Balan nga Kasulatan

DAAN NGA KATIPAN

GENESIS		20:2-3	18
		20:3.....	26
1:1.....	51	20:4-5	19
1:2-31	51	20:6.....	23
2:2-3	50	20:7-8	23
2:23.....	2	20:9-10	24
15:6.....	86	20:11	25
18:10-11.....	47	20:12.....	25,26
		20:13.....	26
EXODO		DEUTERONOMIO	
14:13.....	30,76,82,104		
14:14.....	13	31:6.....	104
17.....	3	31:8.....	104
17:1.....	7	1 SAMUEL	
17:2.....	10,26		
17:3.....	12		
17:4-5	13	17:47.....	13,58,76,83,84
17:6.....	14,24	1 MGA HARI	
NUMEROS		17:5-7	48
20.....	3	17:7.....	7
20:1.....	15	17:9-24	48
20:2.....	15		

JOB	40:12.....	91
	40:13.....	92
13:15.....	40:14.....	92
	40:15.....	94
MGA SALMO	40:16.....	95
	40:17.....	95
4:8.....	40:18.....	96
18:30.....	40:19.....	96
23:1.....	40:20.....	97
23:5.....	40:25-26	102
33:12.....	40:28.....	51
37:3.....	40:29.....	79,106
37:4-5	40:30.....	85
46:1.....	40:31.....	30,83,86
55:22.....	41:10.....	27,76,106
56:3.....	65:24.....	106
56:11.....		
57:1.....	JEREMIAS	
95:7-8		
95:8.....	33:3.....	107
95:8-11.....		
100:5.....	MGA PALANABITON	
145:18.....		
146:5.....	3:22-23	107
MGA HULUBATON	HABACUC	
3:5-6	2:4.....	107
ISAIAS	ZACARIAS	
26:3-4	2:5.....	107
30:18.....		
40.....		

BAG-ONG KATIPAN

MATEO

10:29.....	102
10:31.....	102
11:28.....	107
21:22.....	78,107

2 MGA TAGA-CORINTO

5:7.....	103,108
5:8.....	17
5:20.....	6
5:21.....	5

LUCAS

1:37.....	76,107
-----------	--------

MGA TAGA-GALACIA

3:26	56
------------	----

JUAN

1:3.....	91
1:10.....	91
1:12.....	9
3:16.....	35,56
8:31-32	107
10:28.....	108
14:2.....	17
14:26.....	60,92,108
16:33.....	7

MGA BINUHATAN

16:31.....	64
------------	----

MGA TAGA-ROMA

4:20.....	47
4:20-21	28
5:10.....	9
8:1.....	2
8:28.....	22,59,76
8:31.....	100,108
8:32.....	9
12:12.....	58

1 MGA TAGA-CORINTO

2:5.....	108
10:4.....	14
10:13.....	76,108

MGA TAGA-EFESO		3:7-8	28
		3:7-11.....	26
1:7.....	6	3:10.....	29
2:8-9	108	3:11.....	29
3:20.....	108	3:12.....	30
5:29-30	2	3:13-15	31
		3:19.....	37
MGA TAGA-FILIPOS		4:1.....	32,36
		4:2.....	37
3:20-21	17	4:3.....	37,44,49,57
4:6-7	109	4:4.....	50
4:7.....	3	4:4-9	50
4:11-13.....	109	4:5-6	54
4:19.....	58	4:7.....	55
		4:8.....	55
MGA TAGA-COLOSAS		4:9.....	56
		4:10.....	60
1:16.....	49,91	4:10-16	57
2:10.....	46	4:11.....	61
2:14.....	6	4:12.....	63,65
		4:13.....	72
1 MGA TAGA-TESALONICA		4:14.....	74
		4:15.....	76
5:17.....	77	4:16.....	77,109
5:18.....	21,109	11:6.....	32,103
		12:3.....	81
2 TIMOTEO		13:5.....	109
		13:8.....	68,94,109
1:7.....	36		
		1 PEDRO	
MGA HEBREO		1:7.....	30
1:12.....	91	1:23.....	16
3:7.....	27,43	2:24.....	6

5:7..... 27,46,58,79

BUGNA

2 PEDRO

21:4.....17,110

1:4.....110

1 JUAN

1:9..... 6,31,72

5:4.....110

MGA KUDLIT-TALANDAAN

**PUNOAN NGA MGA LIBRO NI R. B. THIEME, JR.
GINPASALIG NGA PAGPASUNUD**

The Plan of God
The Trinity
Slave Market of Sin
The Barrier
Rebound & Keep Moving
Isolation of Sin
The Faith-Rest Life
God the Holy Spirit vs. The Sin Nature
Mental Attitude Dynamics
Heathenism
Divine Guidance
Prayer
Witnessing
The Prodigal Son

SA PAGTOLON-AN NGA MGA PAGTOON SA BIBLIYA

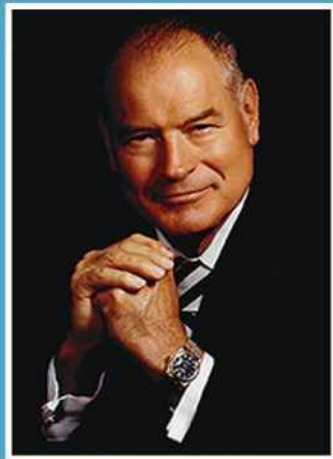
Ang panudlo sa Bibliya, ang kabilogan sang panudlo nga ginkuha pinasubay sa Pulong nga pagsaysay sang Balaan nga Kasulatan, nga amo ang sulundan kag talaksan para sa sa espirituhanong kamatuuran. Ang pagtoon sa Bibliya nagasangkap sang espirituhanong pagkaon para sa mga Kristohanon (Mateo 4:4).

Ang pagkamahinungdanon sang panudlo sa Bibliya indi gid mahimong pasobrahan pagpatin-aw (Mga Salmo 138:2). Ang Dios nagamando sa Kristohanon sa pagbalhin ukon pagbaylo sa sulud ukon sa hunahuna (Mga Taga-Roma 12:2). Ini nga pagbalhin nagakinahanglan sang adlaw-adlaw nga pagbag-o sang hunahuna ukon pang-inoino pinaagi sa pagtoon kag paggamit sa Pulong sang Dios (2 Mga Taga-Corinto 4:16; Mga Taga-Efeso 4:23).

Sa madamo nga mga tinuig ang sa pagtolon-an nga mga klase sa Bibliya nga gintudlo ni R. B. Thieme, Jr., nagsangkap sang adlaw-adlaw nga espirituhanong pagkaon para sa iya katilingban. Ang mantalaan, DVD's, kag mga MP3 CDs andam sa wala sang bayad ukon katungdanan. Ang *Basahon Talaan sang Sa Pagtolon-an nga mga Pagtoon sa Bibliya* igasangkap sa tion nga pangayoon.

R.B. THIEME, JR., BIBLE MINISTRIES
P.O. BOX 460829
HOUSTON, TEXAS 77056-8829
www.rbthieme.org
713-621-3740

ROBERT B. THIEME, JR. (1918-2009), nagpabilin nga makahuluganong tingog sang Pagkakristohanon sa bilog nga kalibutan. Ang iya mapisanon kag mahagoon, kabatbatan nga panudlo nakapasad sa kinaunahan nga mga pinulongan sang Balaan nga Kasulatan sa kapawa sang masaysayon nga kabilogang kahulugan sa diin ang Bibliya ginsulat. Ang iya pagpamag-o nga pamaagi sang kapulongan, mga panghulagway, kag bibliyanhon nga mga pagpamatuud matin-aw nga nagapahibalo sang masaligan nga mga kamatuuran sa Pulong sang Dios. Si Thieme may pinatik sa plaka sang sobra sa onse ka libo ka oras sang mga wali kag nagmantala sang sobra sa isa ka gatos ka mga libro nga bastante ukon puno sang mga bersikulo sang Bibliya.



Ginhulagway ni Robert Becker

Si Thieme naggradwar sa Unibersidad sang Arizona (Phi Beta Kappa) kag Dallas Theological Seminary (summa cum laude). Ang iya mga pagtoon sa seminaryo nauntat tungud sang katungdanan sa serbisyo militar sang Ikaduha nga Gira sa Bilog nga Kalibutan panahon sa diin ginpataas siya sa ranggo sang lieutenant colonel sa United States Army Air Corps. Pagkatapos mabug-os ang iya buluhaton sa paggradwar sang 1950, nangin pastor siya sang Berachah Church sa Houston, Texas. Ang iya dako nga kahanasan sa Griyego, Ebreyo, teyolohiya, istorya, kag pagpanuki ukon pangusisa sang teksto nagsangkap sa katukuran para sa may tama kadako nga katungdanan niya sa kinabuhi sang pagtoon kag pagtudlo sang Pulong sang Dios. Si Thieme nag-untat subong pastor sang Berachah Church pagkatapos sang singkwentay tres ka tuig sang matutum nga pagpangalagad.

PAGTOO NGA MAY KAPAHUWAYAN amo ang kinabuhi sang kalinaw kag paghidait nga gin-andam para gid sa imo subong isa ka tumuluo ni Ginoong Jesu-Kristo. Ini nga kinabuhi nagahatag sang panghulagway kag ginapakilala paagi sa tagsatagsa ukon sang sa kada tion nga kalinaw kag paghidait, kalipay, kag kalig-on. Apang sa ano bala nga pamaagi nga maangkon nimo ining hingpit nga kapahuwayan kon ginapalibutan ka sang kabug-aton, kalisdanan, kag malain nga mga panghitabo ukon kapildihan?

Gusto sang Dios nga maghimo ka sang isa lamang ka butang—magsalig sa Iya! Magtoo sa Iya Pulong! Buylogi ukon simbogi ang mga saad sa Bibliya sang pagtoo! Kon nagsalig ka sa Iya sang dalagko nga butang nga Iya sigurado gid nga masangkap—ang kaluwasan, niyan, mahimo ka man magsalig sa Iya sang gagmay nga mga butang—ang mga kasulbaran sang imo mga suliran ukon mga palaligban.

Kon gamiton kag himuslan mo ang batid nga pamaagi sang pagtoo nga may kapahuwayan, nagatindog ka sa hingpit kag malig-on nga tilindugan sang Pulong sang Dios. Ang panudlo sa Bibliya mahimong isa ka buhi nga pagkamatuud sa kada panghitabo kag kaagi. Walay sapayan kon ano man bala ang nagakalatabo sa imo, walay sapayan kon ano kabudlay ukon kalisud sang imo mga palaligban, may ara ka “sang paghidait sang Dios nga nagalabaw sa tanan nga paghangup.”